

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i
šumarstva

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
O STANJU POLJOPRIVREDE U FEDERACIJI
BiH ZA 2016. GODINU

ZELENI IZVJEŠTAJ

Sarajevo, 2017.godine

SADRŽAJ

	Strana
I. U V O D	3
II. UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA MINISTARSTVA	5
III. SEKTORSKA ANALIZA – POLJOPRIVREDA	6
A. PREGLED STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI	9
A.1. Merkantilna proizvodnja	9
A.2. Sjemenska proizvodnja	22
A.3. Mjere zemljišne politike	24
B. PREGLED STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI	31
B.1. Govedarstvo	31
B.2. Ovčarstvo	38
B.3. Kozarstvo	40
B.4. Svinjogojstvo	41
B.5. Pčelarstvo	43
B.6. Peradarstvo	47
B.7. Akvakultura	50
IV. ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI	53
V. MJERE NOVČANIH PODRŠKI PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI	59
A. Novčane podrške u biljnoj proizvodnji	59
B. Novčane podrške u animalnoj proizvodnji	70
VI. OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI	79
VII. KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI	84
VIII. REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA I REGISTAR KLIJENATA -	85
IX. PREPORUKE	88

I. UVOD

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) u skladu sa zakonskim propisima, nadležno je za: upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija BiH) koji se odnose na zaštitu i korištenje poljoprivrednoga zemljišta, zaštitu poljoprivrednog bilja i proizvoda od uzročnika bolesti, štetočina i korova, proizvodnju i promet sjemena i sadnoga materijala, proizvodnju i unaprjeđenje stočarstva, prehrambenu industriju, zdravstvenu zaštitu životinja; kontrolu zdravstvene ispravnosti sirovoga mesa, ribe, mlijeka i jaja, te stočne hrane; unaprjeđenje proizvodnje u šumarstvu, uzgoj, zaštitu, uređivanje i unaprjeđivanje šuma, stanje drvnoga fonda, eksploataciju šuma; pošumljavanje degradiranih i izdanačkih šuma, goleti i krša; lovstvo i lovnu prirodu; vodne izvore, planove, osnove i bilance voda; zahvaćanje i korištenje voda; osiguranje voda za potrebe vodosnabdijevanja stanovništva i industrije i druge poslove uređene zakonom.

U skladu sa članom 52. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH" br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13), Ministarstvo izrađuje izvještaj o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini pod nazivom "Zeleni izvještaj". Ovaj izvještaj sadrži ocjenu stanja i privrednog položaja poljoprivrede, te prijedlog i način provođenja mjera poljoprivredne politike u narednom periodu. Poljoprivreda i prehrambena industrija Federacije BiH su veoma važne sa stanovišta društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje. Važnost sektora prije svega ogleda se u njegovom ekonomskom značaju, odnosno relativno visokom udjelu sektora u stvaranju bruto domaćeg proizvoda. Dodatno, njegova ekonomska održivost, sposobnost za rast, omogućava izvozne pretpostavke u vremenu krize i određen ekonomski rast, što čini poljoprivredni sektor osnovnim "stabilizatorom" društva i ekonomije Federacije BiH. Trenutno u našoj zemlji, i uslovima u kojima živimo, poljoprivredna proizvodnja nudi realne pretpostavke za zapošljavanje stanovništva, pogotovo u ruralnim područjima. U 2016. godini nastavio se proces liberalizacije tržišta po osnovu obaveza iz sporazuma CEFTA-e (zemlje članice su se obavezale na dalju liberalizaciju i uklanjanje vancarinskih barijera u trgovini) i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja sa EU.

Ovi procesi su nastali zbog potrebe usklađivanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU i našom zakonskom regulativom, koja se pored ostalog ogleda u potrebi transformacije dosadašnje poljoprivredne politike iz jednog modela (poticaja proizvodnji) u mjere koje se ogledaju u tri stupa, a koje sadrže mjere tržišno-cjenovne politike, odnosno mjere direktnih plaćanja (I stup), strukturne mjere i mjere politike ruralnog razvoja (II stup) i mjere vezane za opće usluge u poljoprivredi (III stup). Ruralni razvoj je jedan od stupova Zajedničke poljoprivredne politike EU, međutim zbog nedovoljno izdvojenih sredstava, niti minimalno 3% Budžeta Federacije BiH, koliko je propisano Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“ broj 42/10), mjere ruralnog razvoja nisu uvrštene u Program novčanih podrški za 2016. godinu, što će se negativno odraziti na stanje u ovoj oblasti. Uvažavajući odredbe Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH i primjenom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju pristupilo se izradi Programa ruralnog razvoja Federacije BiH (2014-2020) iz sredstava Projekta WB ARDP – Poljoprivreda i ruralni

razvoj. Ministarstvo će spomenuti Program uskladiti sa Strategijskim planom ruralnog razvoja BiH čim on bude donesen i stupi na snagu. Kreiranje adekvatne poljoprivredne politike i politike podrške u poljoprivredi, u postojećim okolnostima, jedan je od najvažnijih činilaca koji određuju u kojoj mjeri i kada će se ovi ciljevi ispuniti. Za unapređenje sektora kroz kreiranje i provođenje navedene poljoprivredne politike neophodno je donošenje novih i izmjena postojećeg zakonodavstva te osiguranje sredstava u Budžetu Federacije BiH za poticaj poljoprivredi u skladu sa važećim zakonodavstvom i Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH (2015-2019.godina) kako bi se transformisao sektor poljoprivrede i kao takav bio održiv i konkurentan.

Također je neophodno stalno istraživati, analizirati i pratiti poljoprivredni sektor kako u našoj zemlji tako i u susjednim zemljama kao i na globalnom planu, s ciljem kreiranja mjera i politika koje će doprinijeti unaprjeđenju poljoprivrednog sektora u našoj zemlji. Imajući u vidu naprijed navedeno, podrška poljoprivredi se može s pravom smatrati kapitalnom investicijom, prije svega zbog populacije stanovništva koja se bavi ovom granom privrede, mogućnosti brzog kreiranja novih radnih mjesta, zadržavanja stanovništva u ruralnim područjima i zaustavljanje njihove migracije iz ruralnih područja u gradove i sl. S tim u vezi, potrebno je u svakom trenutku imati u vidu činjenicu da su budžetska izdvajanja za poljoprivredu primarno namijenjena onima koji proizvode i stvaraju novu vrijednost a ne, kako to mnogi misle uobičajena budžetska potrošnja.

II. UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Poslovi iz djelokruga Ministarstva vrše se u okviru organizacionih jedinica koje su obrazovane kao osnovne organizacione jedinice kojih u Ministarstvu ima 13 i to:

1. Kabinet ministra;
2. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju;
3. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe;
4. Sektor za poljoprivredna plaćanja;
5. Sektor za veterinarstvo;
6. Sektor za vode;
7. Sektor za šumarstvo i lovstvo;
8. Sektor za upravljanje projektima;
9. Sektor za finansije i računovodstvo;
10. Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove;
11. Sektor za informatičke sisteme;
12. Jedinica za internu reviziju;
13. Federalna uprava za šumarstvo (FUŠ)

U Ministarstvu je sistematizovano 145 radnih mjesta, a popunjeno 92. Za izvršenje poslova i zadatka iz nadležnosti poljoprivrede i prehrambene industrije, ruralnog razvoja i plaćanja je sistematizirano 45, a zaposleno 34 službenika. U Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju je sistematizovano 21, a zaposleno 18 državnih službenika, u Sektoru za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe sistematizovano je 9 radnih mjesta, a popunjeno 7, dok je u Sektoru za poljoprivredna plaćanja sistematizovano 15 radnih mjesta od toga popunjeno 8 radnih mjesta.

U zemljama okruženja, poljoprivredi kao važnoj grani privrede, dat je daleko veći značaj nego u Bosni i Hercegovini, a samim tim i u Federaciji BiH, što se ogleda između ostalog i brojem uposlenih službenika u ovom sektoru. Broj uposlenih u Federaciji BiH je daleko manji u odnosu na okruženje, sa 92 uposlenika u Ministarstvu, što je za gotovo 10 puta manji broj uposlenih u odnosu na Republiku Makedoniju, koja je prema prirodnim resursima približno jednaka Federaciji BiH. Iz navedenog se može zaključiti da se zbog nedovoljnih administrativnih kapaciteta u Federaciji BiH dovodi u pitanje provođenje programskih aktivnosti Ministarstva kao i dalje ispunjavanje obaveza iz SSP-a koje su u njenoj nadležnosti, stoga je potrebno poljoprivredni sektor izuzeti od zabrane zapošljavanja novih službenika.

III. SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA

3.1. Strateški ciljevi i prioriteta Ministarstva u skladu sa Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u mandatnom razdoblju 2015. – 2019. godini su:

1. Razvoj poljoprivrede i pripadajućih sektora uz podizanje tehničko-tehnološkog nivoa, efikasnije korištenje raspoloživih resursa, te uvažavanje zahtjeva modernih tržišta.
2. Osiguranje uslova za snažnije generiranje stabilnijeg dohotka u okviru poljoprivrednog sektora i unaprjeđenje kvaliteta života u ruralnim sredinama.
3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i prilagođavanje poljoprivrede klimatskim promjenama.
4. Prilagođavanje institucionalno-zakonodavnog okvira i poljoprivredne politike sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom Evropske unije (CAP EU) uz uvažavanje stepena razvijenosti poljoprivrednog sektora F BiH.

3.2. Program rada Ministarstva

Program rada Ministarstva za 2016. godinu koncipiran je na realizaciji strateških ciljeva, podciljeva, prioriteta i mjera kroz definisanje i provođenje strategija, politika, zakona i drugih propisa iz nadležnosti Ministarstva, te usaglašavanje istih sa pravnom stečevinom EU i drugim međunarodnim sporazumima i obavezama zaključenim od strane BiH, u bliskoj saradnji sa vladinim i nevladinim partnerima, s ciljem osiguravanja održivog razvoja sektora poljoprivrede, prehrambene industrije, veterinarstva, šumarstva i vodoprivrede putem racionalnog korištenja i zaštite prirodnih resursa, podrške proizvođačima i razvoja ruralnih područja.

Programske aktivnosti navedenog strateškog cilja 1 su posebno usmjerene na realizaciju slijedećih operativnih ciljeva i to:

- Ubrzavanje preuzimanja ACQUIS-a – (pravni okvir u oblasti poljoprivrede uskladiti sa EU standardima - izrada zakona);
- Smanjivanje razlika u uslovima poslovanja u odnosu na zemlje regiona;
- Povećanje brojnosti i kvaliteta stočnog fonda;
- Jačanje prepoznatljivosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na domaćem i internacionalnom tržištu;
- Regulatorno-organizaciono, materijalno-finansijsko, personalno i stručno jačanje poljoprivrednog savjetodavstva;
- Unaprjeđenje gospodarenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta; (zaštita zdravlja bilja, realizacija Akcionih planova i izrada izvještaja);
- Ruralni razvoj (program, projekti i obuke);

3.3. Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH

- Zakon o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13),
- Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10),
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/04),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09),
- Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju cijelu zemlju ("Službeni list R BiH", br. 2/92 i 13/94),
- Zakon o sjemenu i sadnom materijalu („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/01 i 31/14),
- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o vinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/12).

Navedene zakone prate podzakonski akti koji su doneseni na osnovu istih.

3.4. Usvojeni zakonski i podzakonski akti u Federaciji BiH u 2016. godini

- Zakon o organskoj proizvodnji („Službene novine Federacije BiH“, broj 72/16),
- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim preduzećima i preduzetnicima – Poticaj za poljoprivredu " iz Budžeta FBiH za 2016. godinu („Službene novine Federacije BiH“, br 23/16, 77/16 i 102/16) u daljem tekstu Program,
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br. 95/15 i 86/16),
- Pravilnik o načinu i uslovima ostvarivanja novčanih podrški po modelu poticaja proizvodnji („Službene novine Federacije BiH“, br. 60/14, 75/14 i 76/16).

3.5. Federalni propisi koji su bili u postupku izrade i donošenja:

- Program ruralnog razvoja u Federaciji BiH za period 2014-2020,
- Zakon o izmjenama Zakona o poljoprivredi FBiH,

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju,
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu u Federaciji BiH,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu,
- Pravilnik o načinu i metodama atestiranja poljoprivredne mehanizacije,
- Izmjene i dopune pravilnika o materijama koje se smatraju štetnim i opasnim, te granične vrijednosti dozvoljenih količina štetnih i opasnih materija u tlu, monitoring i metode njihovog ispitivanja, prevencije, zaštite i sanacije.

3.6. Registri koji se vode u Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju

- Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata (RPG i RK),
- Registar laboratorija za kontrolu kvaliteta poljoprivrednog sjemena,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sjemena, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sadnog materijala,
- Registar dorađivača poljoprivrednog sjemena,
- Registar uvoznika poljoprivrednog sjemena, sadnog materijala, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar pravnih i fizičkih lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima,
- Registar distributera i uvoznika mineralnih gnojiva,
- Registar mineralnih gnojiva,
- Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (FITOREGISTAR),
- Registar uzgajivača uzgojno vrijednih životinja,
- Registar ergela,
- Registar subjekata iz oblasti prehrambene i duhanske industrije.

A. PREGLED STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI ZA 2016. GODINU

Prema prirodi i porijeklu proizvoda, poljoprivredna proizvodnja dijeli se na grane, oblasti: biljnu i stočarsku proizvodnju. Ova dva osnovna oblika poljoprivredne proizvodnje međusobno su usko povezana. To su ustvari dva stepena poljoprivredne proizvodnje.

Biljna proizvodnja predstavlja njen prvi stepen, proizvodnju organske tvari od strane biljaka. Prema tome, biljna proizvodnja kao jedini način proizvodnje organske tvari, koja je osnovna potreba živih bića na zemlji, javlja se kao uslov opstanka životinjskog svijeta.

Biljni proizvodi se koriste za ishranu ljudi i stoke i kao sirovina u industriji pa je samim tim veoma važno izvršiti njen pregled stanja.

Biljna proizvodnja obuhvata gajenje svih važnih ratarskih, povrtnih, voćarskih i vinogradarskih kultura. Pregledom stanja u ovoj proizvodnji u 2016. godini obuhvaćene su zasijane i požnjevene površine, broj rodni stabala voća i trsova vinove loze, te ostvareni ukupni i prosječni prinosi.

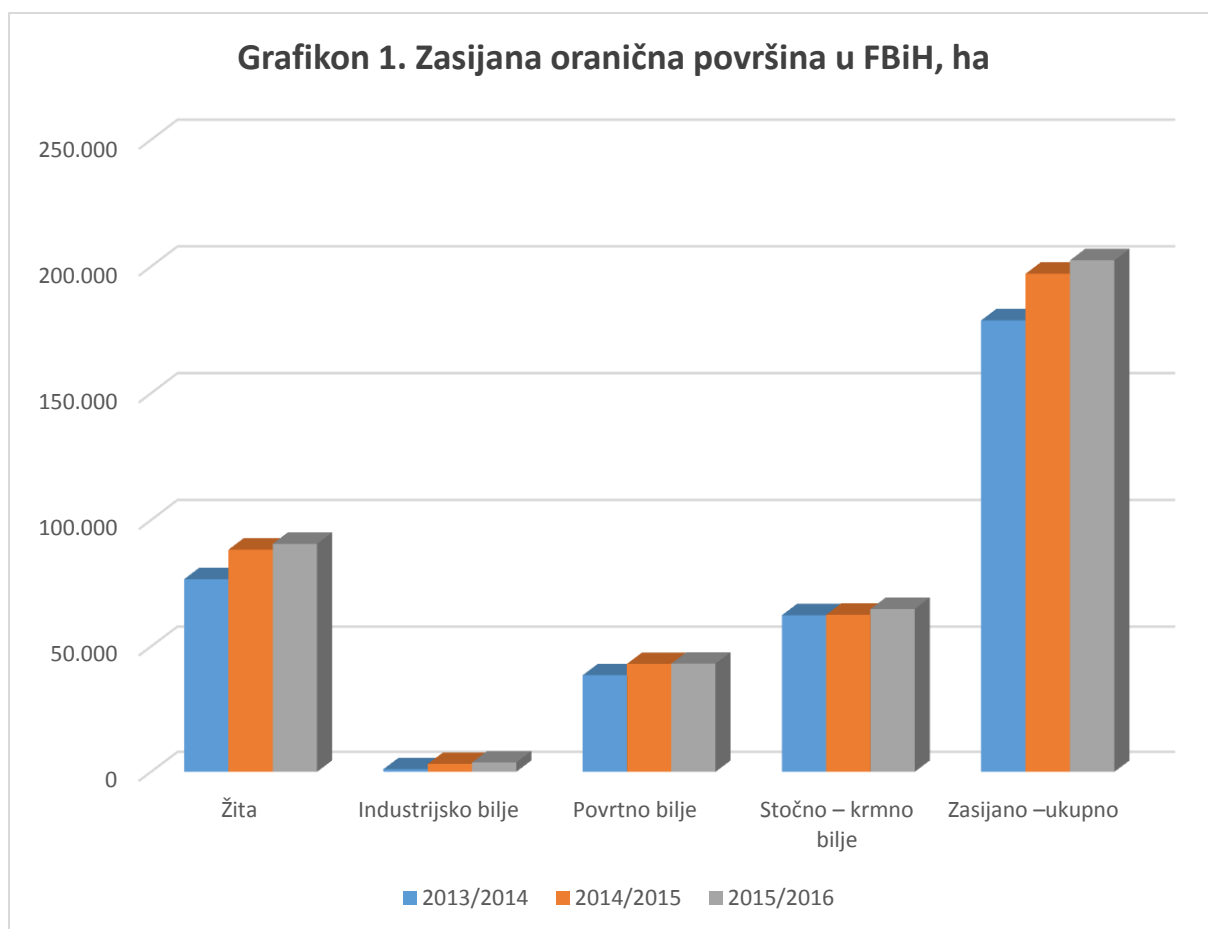
Godišnji izvještaj o stanju biljne proizvodnje u prethodnoj godini radi se na osnovu saradnje sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede, Federalnim zavodom za statistiku i ostalim dostupnim izvorima podataka iz ove oblasti.

U Federaciji BiH u 2015/2016 ukupno je zasijano 202.437 ha, što je više za 2,7 % u odnosu na sjetvu u 2014/2015. godinu.

A.1. MERKANTILNA PROIZVODNJA

U toku 2015/2016. godine došlo je do blagog uvećanja ukupne zasijane oranične površine u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u odnosu na prethodnu godinu za 2,7% što se može vidjeti iz uporednog prikaza zasijanih površina u jesenjoj i proljetnoj sjetvi 2014/2015. i 2015/2016. godini na Grafikonu 1.

Posmatrano po grupama usjeva u proljetnoj i jesenjoj sjetvi, bilježi se uvećanje zasijanih površina i to kod žita za 2,6%, industrijskog bilja za 19,2% %, krmnog bilja za 3,6% te povrtnog bilja za 0,2% u odnosu na sjetvu u 2014/2015.godini.

Posmatrano po sjetvenim površinama po kulturama, podaci sadržani u Tabeli 1. i predstavljeni u Grafikonu 1., može se vidjeti da li je došlo do povećanja ili smanjenja zasijanih površina kod navedenih kultura u odnosu na zasijane površine u prethodnoj godini.

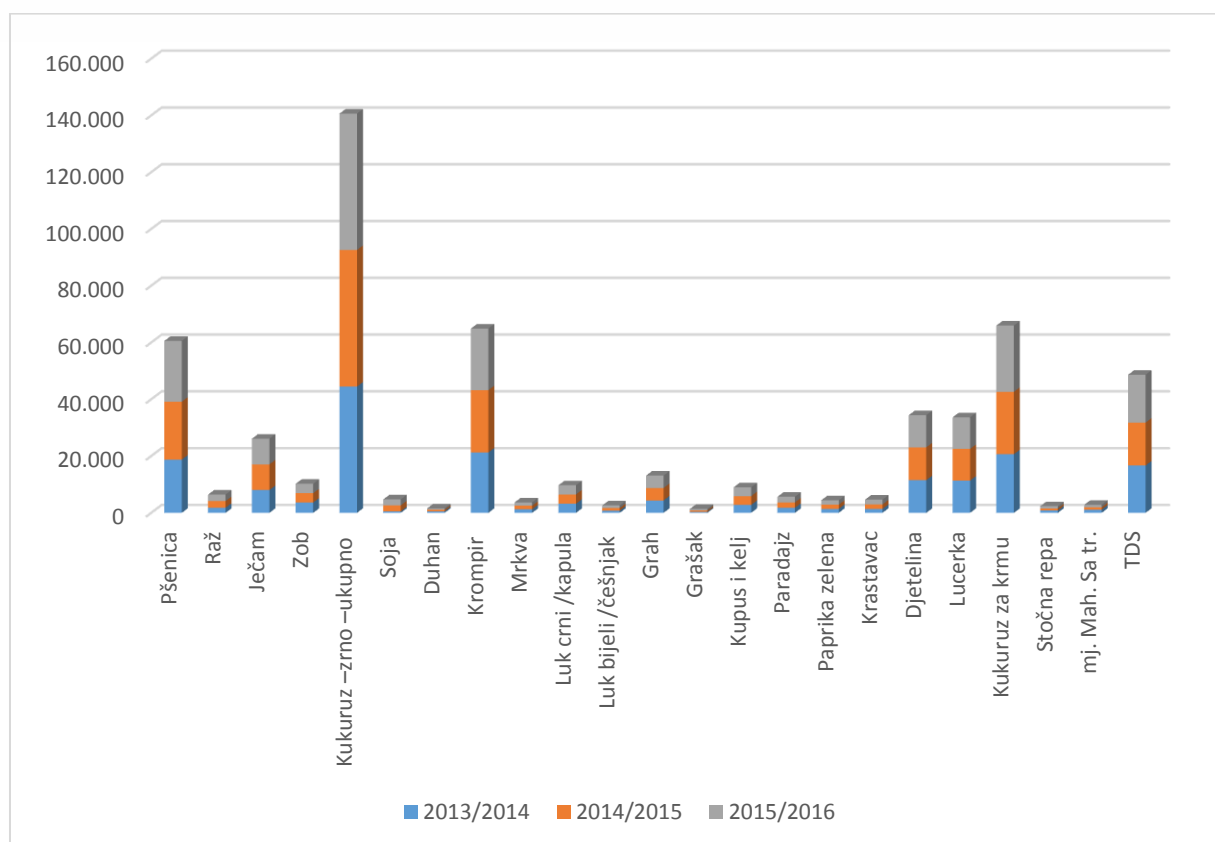
Tabela 1. Pregled zasijanih oraničnih površina u F BiH (ha)

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	Indeks
<i>Žita</i>	76.698	88.307	90.627	102,6
<i>Industrijsko bilje</i>	1.070	3.138	3.746	119,2
<i>Povrtno bilje</i>	38.538	43.071	43.169	100,2
<i>Stočno – krmno bilje</i>	62.445	62.623	64.901	103,6
<i>Zasijano – ukupno</i>	178.751	197.139	202.437	102,7
<i>Pšenica</i>	18.766	20.384	21.408	105,0
<i>Raž</i>	1.803	2.350	2.281	95,8
<i>Ječam</i>	8.027	9.032	9.052	100,1
<i>Zob</i>	3.633	3.281	3.324	101,2
<i>Kukuruz – zrno – ukupno</i>	44.469	48.131	48.043	99,8
<i>Soja</i>	542	2.108	2.083	98,8
<i>Duhan</i>	528	562	458	81,5

<i>Krompir</i>	21.286	21.922	21.708	98,9
<i>Mrkva</i>	1.244	1.266	1.166	92,1
<i>Luk crni /kapula</i>	3.193	3.284	3.229	98,3
<i>Luk bijeli /češnjak</i>	800	892	912	102,2
<i>Grah</i>	4.363	4.393	4.353	99,1
<i>Grašak</i>	321	531	511	96,3
<i>Kupus i kelj</i>	2.783	3.105	3.084	99,2
<i>Paradajz</i>	1.786	1.884	1.984	105,3
<i>Paprika zelena</i>	1.388	1.462	1.562	108,2
<i>Krastavac</i>	1.374	1.568	1.694	108,4
<i>Djetelina</i>	11.508	11.564	11.334	97,1
<i>Lucerka</i>	11.364	11.179	11.109	98,1
<i>Kukuruz za krmu</i>	20.663	21.970	23.347	105,5
<i>Stočna repa</i>	816	751	768	100,9
<i>Mješavine mahunarki</i>	1.116	846	851	100,6
<i>TDS</i>	16.659	15.099	16.863	111,7

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Grafikon 2. Ostvarena proizvodnja i prinosi usjeva

A.1.1. OSTVARENA PROIZVODNJA I PRINOSI USJEVA

Ostvareni ukupni prinosi žita u 2016. godini u Federaciji BiH su veći u odnosu na 2015. godinu. Do povećanja količina proizvedenih žita (pšenica, raž, ječam i zob) došlo je zbog povećanja zasijanih površina, te povećanja prosječnih prinosa po jedinici površine u odnosu na prethodnu godinu.

Pšenice je proizvedeno 86.732 t što je uvećanje za 21,2 %, a ostvaren je i prosječan prinos od 4,1 t/ha što predstavlja uvećanje za 13,9%, raži za 22,3%, ječma 10,4% i zobi za 15,6% u odnosu na prethodnu godinu.

Pregled požnjevenih površina, ukupne proizvodnje i ostvarenih prosječnih prinosa kod žita, povrća i krmnog bilja, te ostvarenih ukupnih prinosa i proizvodnje po jedinici mjere, dat je u Tabeli 2. i Grafikonu 5., 6. i 7.

Tabela 2. Pregled požnjevenih površina i ostvarenih prinosa požnjevenih usjeva u F BiH, 2015.-2016. god

Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Indeks-prinos
Godina	2015			2016			2016/15
Pšenica	19.767	71.560	3,6	21.058	86.732	4,1	121,2
Raž	2.145	6.840	3,2	2.256	8.363	3,7	122,3
Ječam	8.885	25.299	2,8	8953	27.939	3,1	110,4
Zob	3.193	8.121	2,5	3.216	9.391	2,9	115,6
Kukuruz zрно	47.665	187.868	3,9	47.866	243.760	5,1	129,8
Krompir	21.933	202.536	9,2	21.497	228.009	10,6	112,6
Crni luk	3.284	28.825	8,8	3.321	32.435	9,8	101,1
Grah-zrno	3.199	4.804	1,5	4.346	7.064	1,6	147,0
Kupus i kelj	3.100	35.036	11,3	3.029	40.180	13,3	114,7
Paradajz	1.881	22.958	12,2	1.982	24.499	12,4	106,7
Paprika	1.458	14.111	9,7	1.580	15.078	9,5	106,8
Djetelina	11.542	40.939	3,5	11.224	44.916	4,0	109,7

Lucerka	11.250	42.435	3,8	11.089	47.063	4,2	110,9
Kukuruz za krmu	21.315	342.729	16,1	24.021	451.151	18,8	131,6
Stočna repa	733	9.035	12,3	719	9.528	13,3	105,4
DTS	16.557	61.877	3,7	16.743	60.270	3,6	97,7

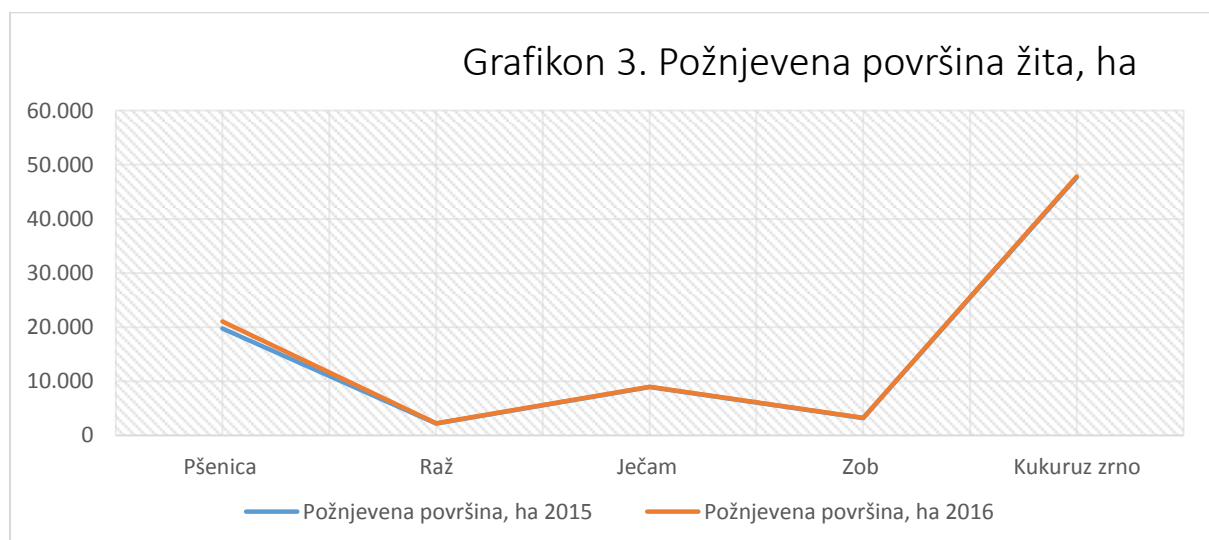
Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Pregled podataka o požnjevenim površinama za industrijsko bilje, te ostvarenih ukupnih prinosa i proizvodnje po jedinici mjere, prikazan je u Tabeli 3. ispod:

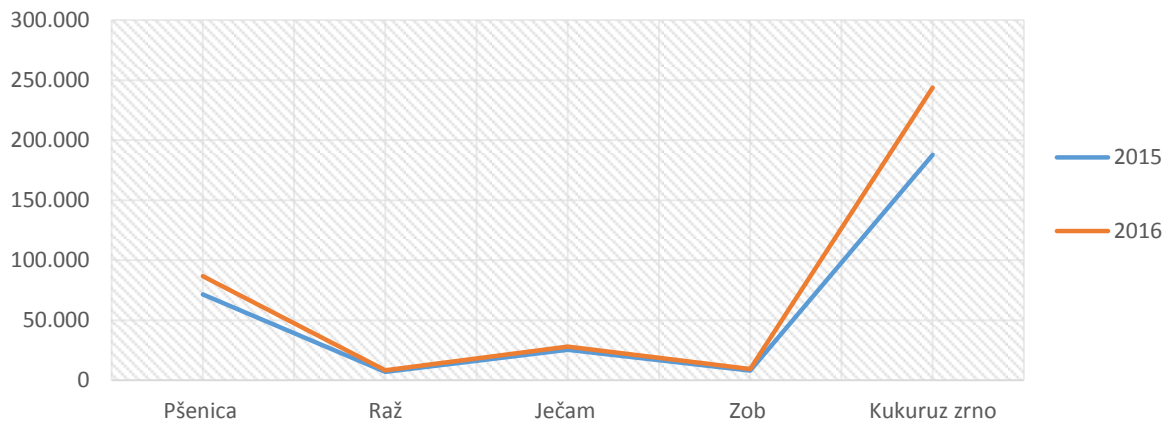
Tabela 3. Pregled ostvarenih prinosa požnjevenih usjeva industrijskog bilja u F BiH 2015.-2016. god

Usjev	Požnjeve na površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Prinos indeks
Godina	2015			2016			16/15
Soja	2.000	2.297	1,1	2076	6.020	2,9	262,5
Duhan	559	568	1,0	453	491	1,1	86,6

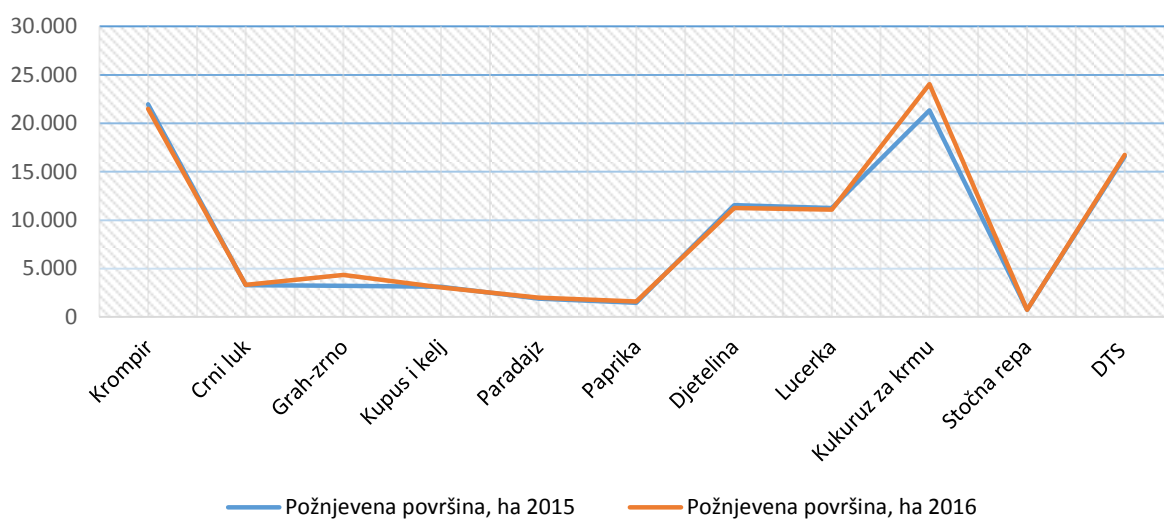
Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

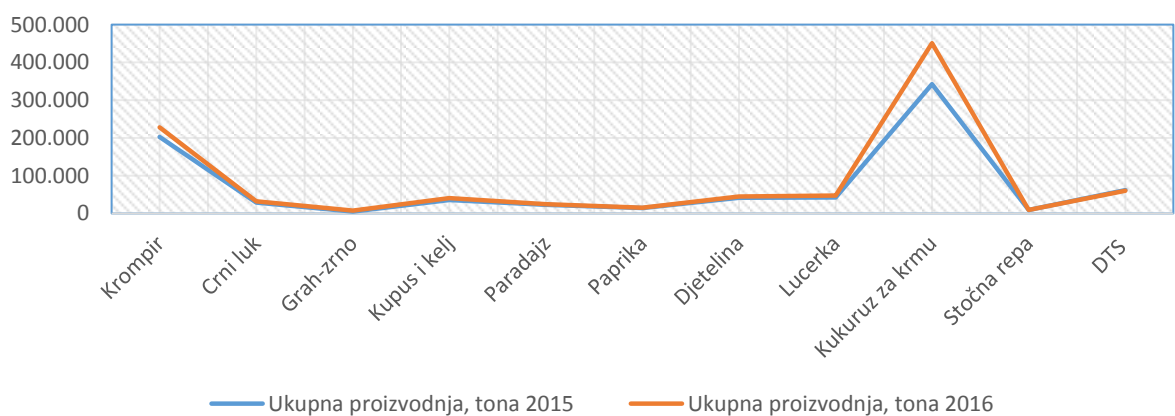
Grafikon 4. Ukupna proizvodnja žita, tona

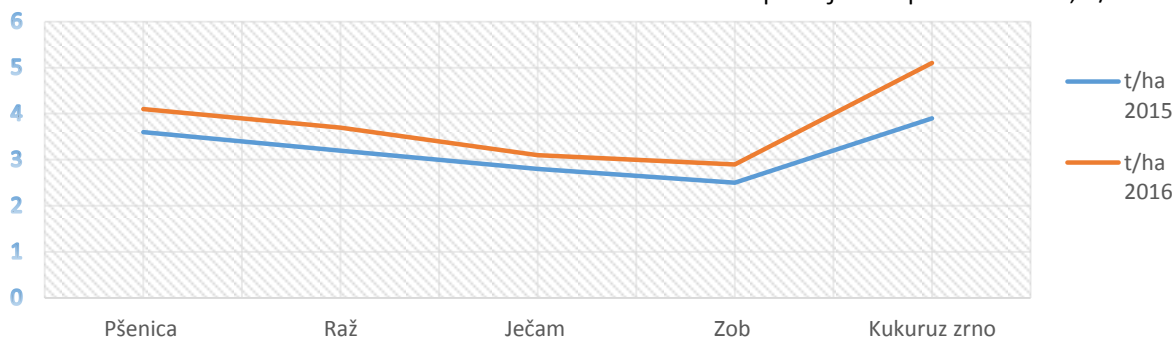
Grafikon 5. Požnjevena površina povrća i krmnog bilja, ha

Grafikon 6. Ukupna proizvodnja povrća i krmnog bilja, tona

Grafikon 7. Ostvareni prosječni prinosi žita, t/ha

Kod skoro svih povrtnih kultura bilježi se povećanje žetvenih površina, ukupnih prinosa i prosječnih prinosa, a kod krmnog bilja požnjevene površine ostaju na istom nivou s tim da bilježimo porast prosječnih prinosa, a samim tim i ukupnih prinosa, izuzev kukuruza za krmu.

U Federaciji BiH u 2016. godini došlo je do znatnog uvećanja prosječnih prinosa soje u odnosu na 2015. godinu, a samim tim ukupnih prinosa. Povećanje je rezultat i izuzetno povoljnih vremenskih uslova, u odnosu na prethodnu godinu.

Kod proizvodnje duhana došlo do smanjenja ukupnih žetvenih površina u odnosu na 2015. godinu za 15,4%, dok je došlo do blagog povećanja prinosa po jedinici površine.

A.1.2. LJEKOVITO I AROMATIČNO BILJE U FEDERACIJI BiH

Kad govorimo o biljnoj proizvodnji, u posljednje vrijeme ne možemo a da ne spomenemo ljekovito i aromatično bilje. Zahvaljujući ekspanziji sadnje smilja u Hercegovini, BiH se smjestila u sami vrh zemalja po izvozu eteričnog ulja, a može se slobodno uvrstiti među veće mediteranske proizvođače.

Smilje uspijeva na plodnim, dubokim zemljištima sa dovoljnim količinama krečnjaka. To je biljka suhog i toplog podneblja. Uspijeva na terenima sa malo vlage.

Iz svega gore navedenog, može se zaključiti da idealne uslove za uzgoj pruža područje Hercegovine. Ljekovito i aromatično bilje ima potencijal da značajno doprinese razvoju lokalne ekonomije, a pogotovo ruralnih područja.

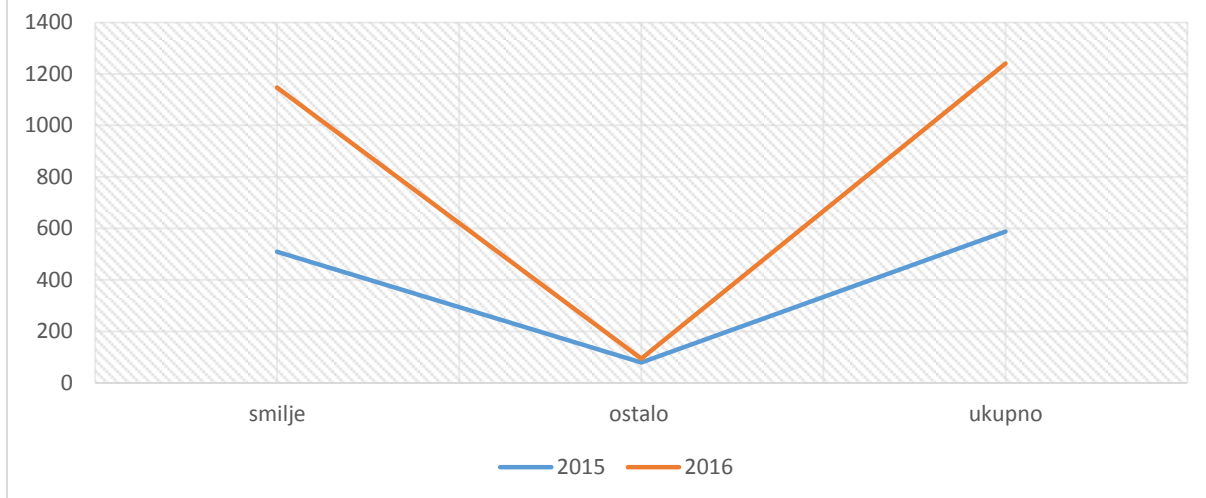
Tabela 4. Pregled površina ljekovitog i aromatičnog bilja u FBiH, ha

Ljekovito i aromatično bilje u Federaciji BiH (ha)			
Godina	Smilje	Ostalo	Ukupno
2015	509	79	588
2016	1.147	94	1.241

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Podaci sa kojim se raspolaže potvrđuju sve gore navedeno. U Grafikonu 8. je dat prikaz površina zasađenih ljekovitim i aromatičnim biljem iz koje se zaključuje da su u 2016. godini površine uvećane za 110% u odnosu na prethodnu godinu, a ako se ostvari plan za iduću godinu onda slijedi nastavak uvećanja površina pod ovim kulturama.

Grafikon 8. Pregled površina ljekovitog i aromatičnog bilja u FBiH, ha

A.1.3. PROIZVODNJA VOĆA I GROŽĐA

Analiziranjem podataka o broju rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutih prinosa najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH dolazi se do zaključka da je ostvarena proizvodnja voća i ostvarenih prinosa umanjena kod većine kultura.

Smanjenje ukupne proizvodnje rezultat je smanjenja prosječnih prinosa po mjernoj jedinici. Ovakvom stanju u oblasti voćarstva značajnu ulogu doprinijeli su nepovoljni klimatski uslovi u pojedinim fenofazama razvoja u odnosu na 2015. godinu.

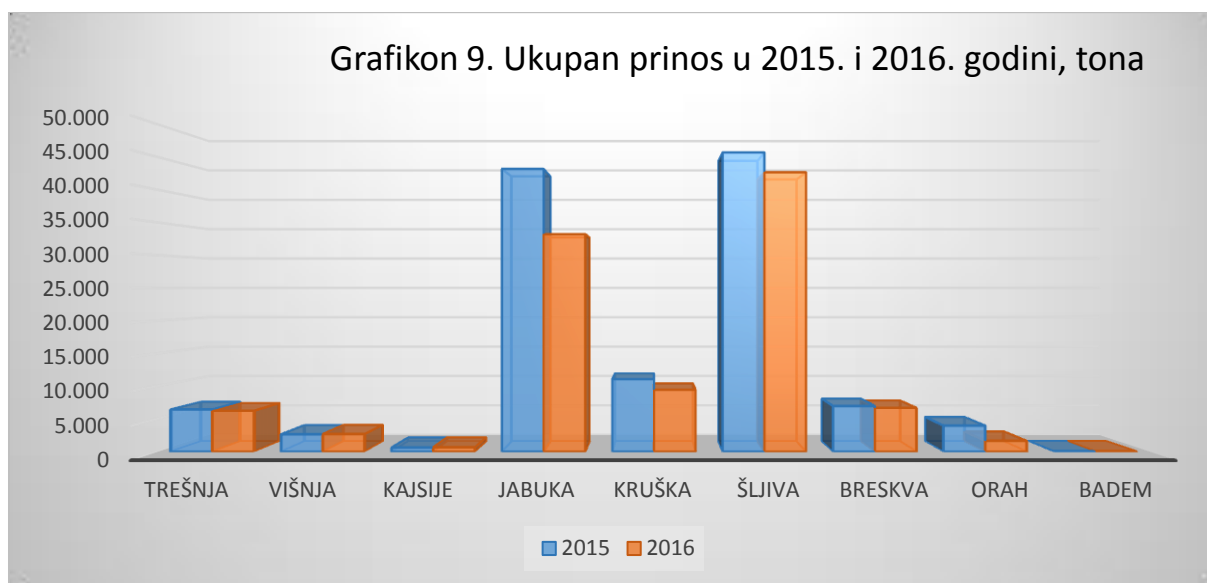
Podaci o broja rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutih prinosa najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH i pregled broja stabala sposobnih za rod, ostvarenih proizvodnji voća i ostvarenih prinosa prikazani su u Tabeli 5. i Grafikonima 9. i 10.

Tabela 5. Pregled proizvodnje voća u 2015. i 2016. godini

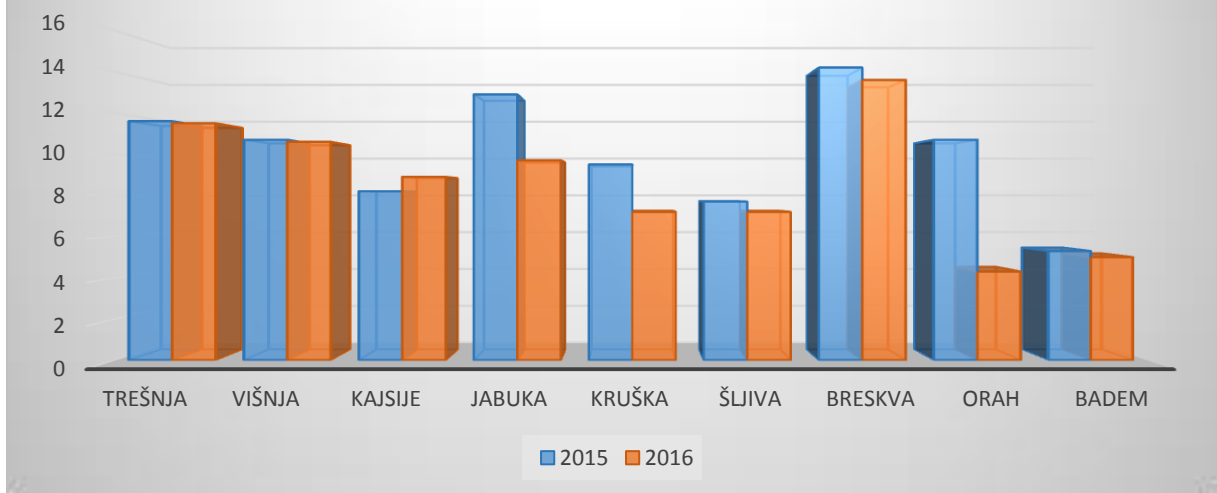
	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Prinos index
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2015			2016			16/15
Trešnja	555.815	6.440	11,6	542.940	6.240	11,5	96,9
Višnja	247.872	2.650	10,7	253.411	2.682	10,6	101,2
Kajsije	76.020	623	8,2	72.693	649	8,9	104,2
Jabuka	3.340.380	43.156	12,9	3.432.790	33.199	9,7	76,9
Kruška	1.169.586	11.075	9,5	1.308.157	9.439	7,2	85,2

Šljiva	5.907.930	45.685	7,7	5.919.640	42.655	7,2	93,4
Breskva	489.179	6.957	14,2	488.773	6.671	13,6	95,9
Orah	372.743	3.972	10,7	378.448	1.639	4,3	41,3
Badem	11.185	59	5,3	11.800	59	5,0	100,0

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Grafikon 10. Prinos u 2015. i 2016. godini, kg/stablo

A.1.4. PROIZVODNJA JAGODIČASTOG VOĆA

Ono što je smilje u ljekovitom i aromatičnom bilju, to je jagodasto voće u voćarstvu Federacije BiH. Zbog niza pozitivnih karakteristika, predstavlja jednu o najvećih perspektiva u budućem razvoju voćarstva na području Federacije BiH. Ono što mu daje prednost na drugim voćnim vrstama sumira se kroz sljedeće: osigurava brz povrat uloženi sredstava, mogućnost proizvodnje u vansezonskom periodu, plodovi traženi na tržištu itd.

U Tabeli 6. navedeni su podaci o površinama pod tim kulturama, gdje imamo uvećanje površine pod malinjacima za 86%, borovnicom 148% u odnosu na 2015. godinu, dok su ostale vrste ostale na nivou prošlogodišnjih, kao što se može vidjeti u Tabeli 6. i Grafikonu 11.

Tabela 6. Pregled površina pod jagodastim voćem u 2015. i 2016. godini

	Požnjevena površina, ha	Prinos		Požnjevena površina, ha	Prinos		indeks prinos
		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha	
		2015		2016		16/15	
Jagoda	821	6.483	7,9	843	7.219	8,6	111,4
Malina	1.029	9.055	8,8	1.911	17.052	8,9	188,3
Kupina	83	718	8,7	131	1.033	7,9	143,9
Borovnica	50	377	7,6	124	457	3,7	121,2
Ribizla	11	79	7,2	12	105	8,5	132,9

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

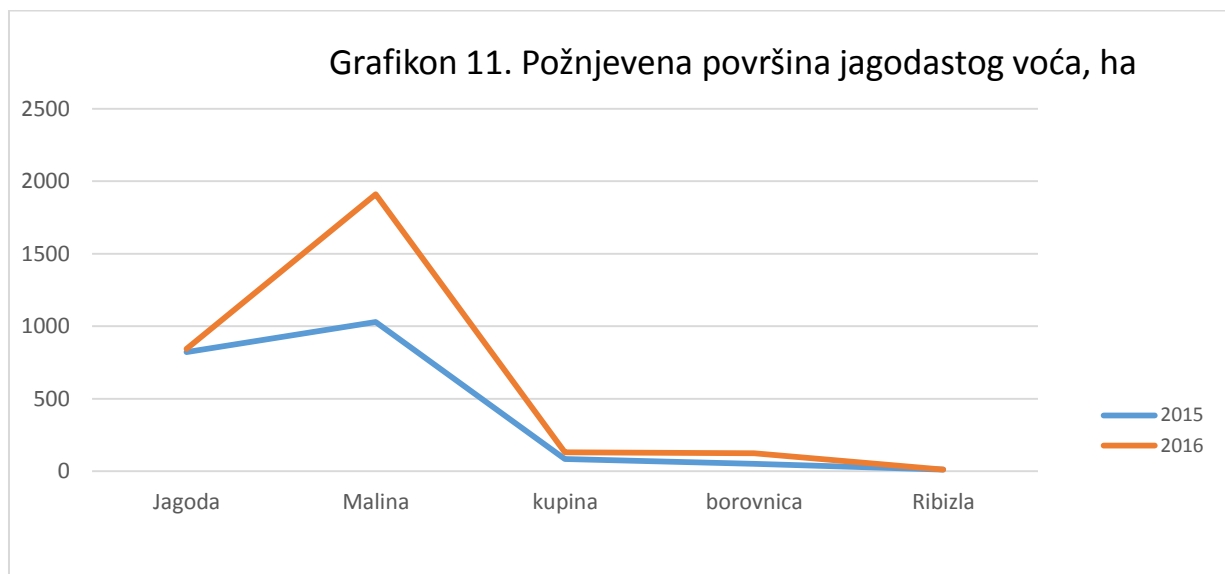

Tabela 7. Pregled proizvodnje voća i grožđa u 2015. i 2016. godini

	broj čokota sposobnih za rod	Prinos		broj čokota sposobnih za rod	Prinos		indeks
		Ukupan prinos, tona	kg/čokotu		Ukupan prinos, tona	kg/čokot	2016/2015
							prinos
2015				2016			
Grožđe	13.513.552	30.221,00	2,23	13.636.050	32.993	2,4	109,2

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Na osnovu podataka sadržanih u Tabeli 7. iznad može se zaključiti da je stanje proizvodnje u oblasti vinogradarstva u 2016. godini u odnosu na 2015.godinu približno isto, sa blagim povećanjem broja rodni čokota i prosječnog prinosa što je rezultiralo i povećanjem obima proizvodnje.

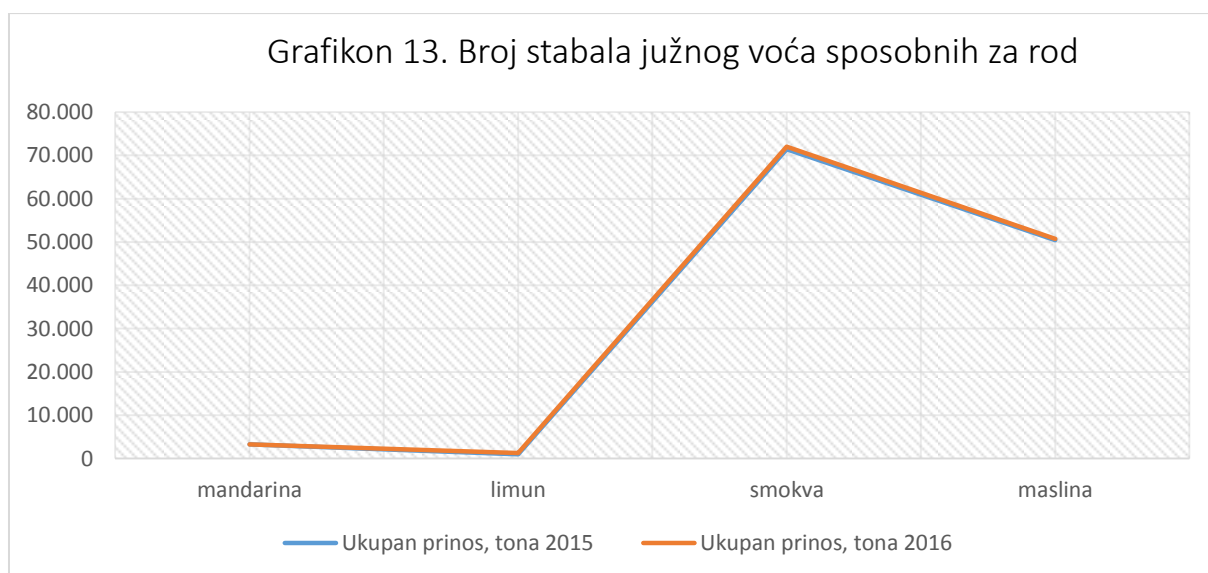
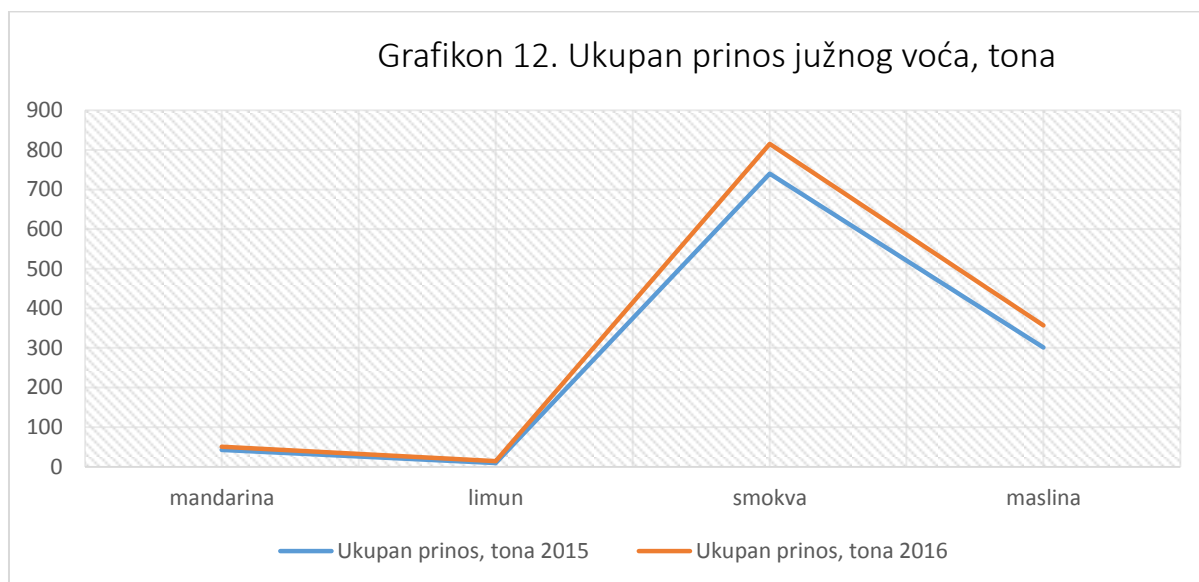
Tabela 8. Pregled proizvodnje južnog voća u 2015. i 2016. godini

	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		indeks
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	prinos
2015				2016			16/15
Mandarina	3.250	42,8	13,2	3.250	50,3	15,5	117,5
Limun	950	9,6	10,1	1.250	14,2	11,4	147,9
Smokva	71.440	740	10,4	71.990	815,2	11,3	110,2

Maslina	50.460	301,5	6	50.760	356,5	7,0	118,2
----------------	--------	-------	----------	--------	-------	------------	-------

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Podaci iz Tabele 8. iznad i Grafikona 12. i 13. ispod, prikazuju stanje u oblasti proizvodnje južnog voća u Federaciji BiH gdje se bilježi značajan porast obima proizvodnje i neznatno povećanje broja rodni stabala prikazanim u grafikonima ispod:

A.2. SJEMENSKA PROIZVODNJA U FEDERACIJI BIH

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH bilježi rast u 2016. godini posebno nakon katastrofalnih poplava u 2014. godini i ekstremnih suša u 2015. godini i to po slijedećim proizvodnjama: proizvodnja sjemena strnog žita je povećana na 2.346,304 tone u odnosu na prethodnu godinu kada je proizvodnja iznosila 532,50 tona; proizvodnja sjemenskog kompira bilježi pad u posljednje 3 godine (trend u svim zemljama u okruženju); proizvodnja sadnica krošnjastog voća je zadržana na nivou prethodnih godina.

Kod proizvodnja presadnica povrća zabilježen je blagi pad proizvodnje u odnosu na prethodni period većinom zbog problema sa plasmanom povrća na tržište zemalja EU . Ova proizvodnja zadovoljava domaće potrebe, a dijelom se i izvozi, tako da je Federacija BiH u proizvodnji presadnica povrća postala lider u ovoj regiji, sa proizvedenom količinom u 2016. godini od 13.441.292 komada presadnica povrća, od čega je izvezeno na inozemno tržište 5.040.77 komada. Također možemo konstatovati da je Federacija BiH prepoznatljiva po svom kvalitetu povrća u zemljama EU.

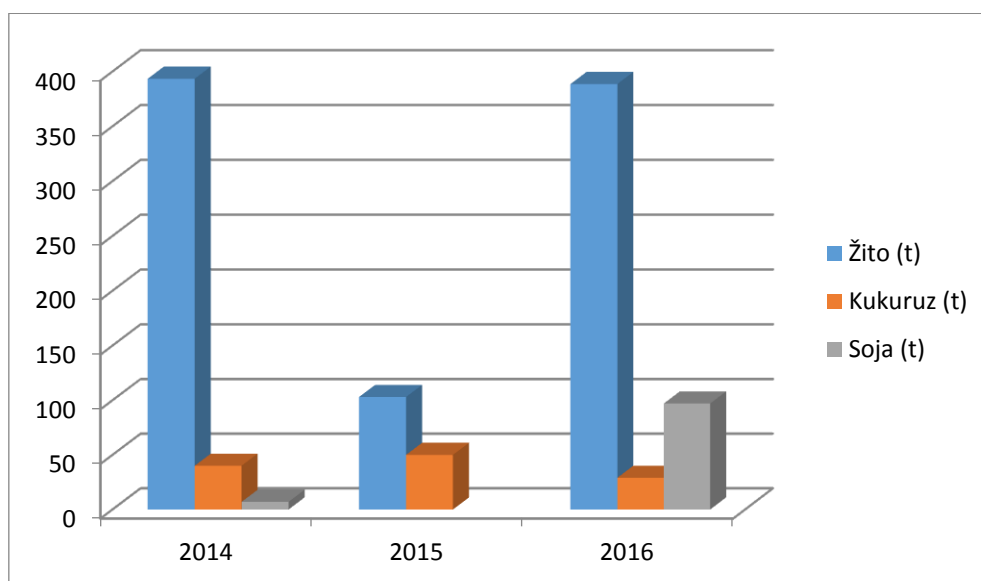
Tabela 9. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u periodu 2014.-2016. godina

Vrsta sjemena, sad. materijala i presadnica	2014		2015		2016	
	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)
Žito (t)	1.751,75	393,37	532,50	103,00	2.346,304	388,49
Kukuruz (t)	0	40,00	95,00	50,00	88,020	29
Soja (t)	17,50	7,00	-	-	244,400	97
Krompir (t)	1.349,00	96,00	364,50	30,50	335,300	26,7
Duhan (kg)	0,20	0,01	0,06	0,01	1,8	0,06
Ukupno	3.170,52	562,38	992,06	183,51	3.014,024	541,19
Presadnice povrća (kom)	12.455.685		16.998.630		13.441.292	
Drvenasto voće (kom)	1.144.987		1.021.680		652.880	
Ljekovito i aromatično bilje	-		-		2.110.529	
Jagodasto voće (kom)	5.315.550		10.170.615		3.658.106	
Vinova loza (kom) sa podlogama	643.000		393.326		298.400	

Izvor: Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, Federalni agromediterranski zavod Mostar

Napomena: 2015 godini nije bilo proizvodnje sjemske soje

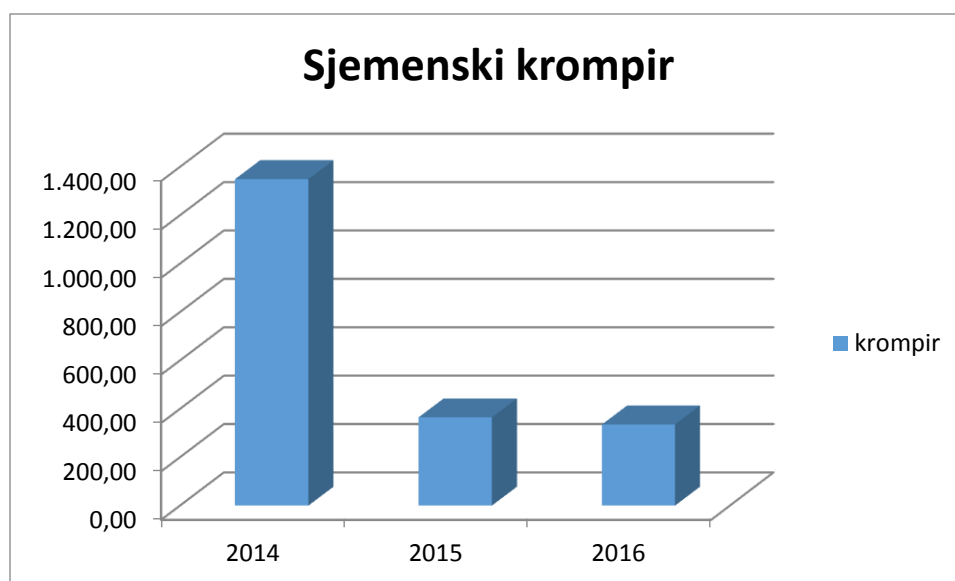
Grafikon 14. Proizvodnja sjemena žita, kukuruza i soje za 2014., 2015. i 2016. godinu

Proizvodnjom domaćeg deklariranog sjemena smanjuje se potreba za uvoz istog, a s druge strane omogućava domaćim proizvođačima žitarica da dođu do kvalitetnijeg i jeftinijeg sjemenskog materijala.

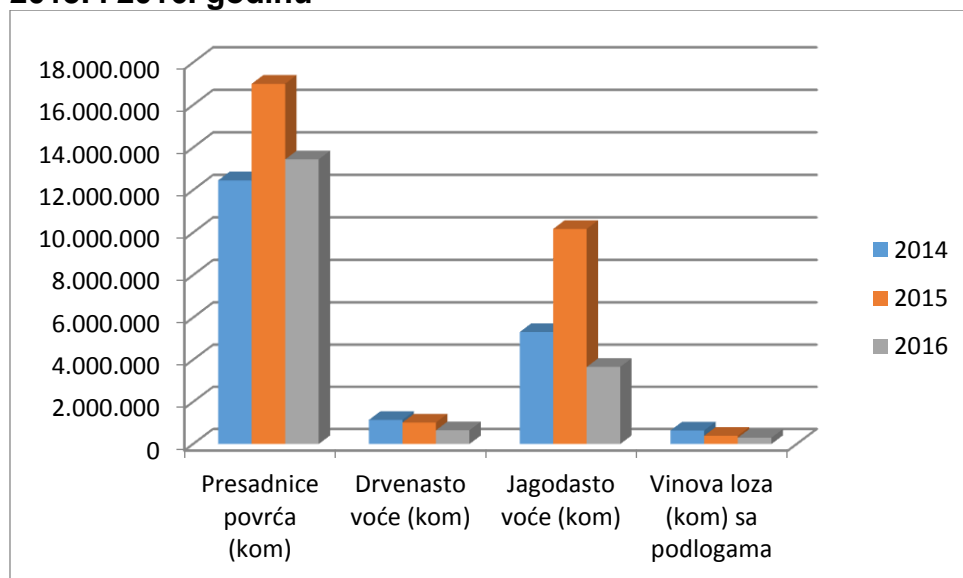
U 2016. godini došlo je do povećanja proizvodnje u odnosu na prethodni period zbog povoljnih klimatskih prilika.

Grafikon 15. Prikaz proizvodnje sjemena krompira za 2014. 2015. i 2016.

U Tabeli 9. gore i Grafikonu 15. zasijane površine sjemenskog krompira su bilježile konstantan pad u prethodne tri godine. Ovaj trend smanjenja proizvodnje je zabilježen u svim zemljama okruženja.

Grafikon 16. Proizvodnja presadnica povrća i sadnog materijala za 2014., 2015. i 2016. godinu

Iz Grafikona 16. i Tabele 9. gore vidljivo je da je proizvodnja presadnica povrća u padu u odnosu na prethodni period, dok je sadni materijal na približnom nivou proizvodnje.

A.3. MJERE ZEMLJIŠNE POLITIKE

Poljoprivredno zemljište je neobnovljivi prirodni resurs koji je moguće održivo koristiti na način da ga se koristi kontinuirano, te da mu se štiti kvalitet i kvantitet.

Globalni trendovi u ovoj oblasti idu u smjeru povećanja cijene hrane i poljoprivrednog zemljišta tako da se radi o dobru koje postaje jedan od ključnih osnova održivog razvoja svake zemlje pa tako i Federacije BiH.

Ulazak Bosne i Hercegovine u Evropsku Uniju će u velikoj mjeri uticati na njenu poljoprivrednu politiku i politiku upravljanja zemljištem. U cilju reforme poljoprivredne politike u Federaciji BiH je donesena Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine (2015.-2019.). Od ostalih dokumenata u upravljanju poljoprivrednim zemljištem koriste se: Strategija gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, Osnove uređenja zemljišta-program navodnjavanja i program okrupnjavanja posjeda u Federaciji BiH, Projekat višenamjenskog vrednovanja zemljišta u Federaciji BiH kao i drugi

dokumenti koji ukazuju na potrebu posvećivanja posebne pažnje gospodarenju osnovnim resursom poljoprivredne proizvodnje – poljoprivrednim zemljištem.

Ministarstvo i kantonalna resorna ministarstva dužna su voditi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu države. Kantonalna ministarstva vode posebnu evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje je dato u zakup, koncesiju, uređenje i promjenu namjene korištenja zemljišta.

A.3.1. RASPOLAGANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM

U Federaciji BiH korištenje poljoprivrednog zemljišta je obavezno vršiti u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/09).

Sagledavši sve zakonske odredbe koje su propisane o poljoprivrednom zemljištu i dostavljenim traženim podacima za 2016. godinu od strane kantonalnih ministarstava zaduženih za implementaciju predmetnog Zakona možemo konstatovati slijedeće:

1. Programe gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu nisu još uvijek dostavile sve općine iako je zakonski rok već davno prošao tako da iste ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Od ukupno 79 općina Program gospodarenja državnim poljoprivrednim zemljištem u Ministarstvo je dostavilo 35 općina dok ostale nisu. Općine koje nisu dostavile Program gospodarenja poljoprivrednim zemljištem ne mogu raspolagati državnim poljoprivrednim zemljištem u skladu sa predmetnim Zakonom.
2. U pojedinim kantonima u 2014. godini uočene su određene nepravilnosti u vezi sa raspolaganjem državnim poljoprivrednim zemljištem, tako da su Općinski sudovi vršili promjenu upisa vlasništva nad parcelama poljoprivrednog zemljišta koje je upisano kao državno, na ime nosioca prava raspolaganja tim zemljištem (Zakon o stvarnim pravima), na taj način je došlo do derogiranja primjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu koji reguliše sva pitanja iz predmetne oblasti.
3. Izveštaje o kontroli plodnosti tla dostavila su samo tri kantona kako slijedi: Unsko-sanski, Zeničko-dobojski i Hercegovačko-neretvanski kanton.
4. Evidencija zadružnog državnog poljoprivrednog zemljišta na području Federacije BiH:

Poljoprivredno zemljište (zadružno)	Jedinica mjere (ha)
Zemljište sa pravom raspolaganja	3.747,28
Zemljište u vlasništvu	206,26
Ukupno	3.953,54

+ Izvor Zadružni savez Federacije BiH

Zadružni savez Federacije BiH nam je prezentirao da potpuni podaci u vezi zemljišta kojim raspolažu zadruge nisu dostavljeni iz razloga što nije izvršena inventarizacija koju je potrebno izvršiti u svim zadrugama i zbog neadekvatnog tumačenja Zakonske legislative u vezi sa zadružnom imovinom. Pojedine državne institucije insistiraju na tome da je imovina zadruga državna svojina, dok zadruge ulažu velike napore da spomenutu imovinu uknjiže kao svoje vlasništvo, u skladu sa Zakonom o zadrugama („Službeni glasnik BiH“, broj 18/03). Napominjemo da zadruge trenutno vode sporove u vezi uknjižbe imovine u vlasništvu, po osnovu Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH.

5. U cilju uspostavljanja što potpunije i ažurnije evidencije poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, a u službi zaštite državne svojine od strane Ministarstva upućen je dopis Općinskim sudovima za dobivanje evidencije o državnom poljoprivrednom zemljištu kako bi se dobili brojevi parcela iz zemljišno knjižnih ureda koji su upisani u zemljišnu knjigu sa vlasništvom državna svojina a koje se odnose na poljoprivredno zemljište u smislu Zakona o poljoprivrednom zemljištu: oranice (njive), vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci, ribnjaci, trstici, močvare i drugo zemljište koje bi se prema svojim prirodnim i ekonomskim osobinama, najbolje moglo koristiti za poljoprivrednu proizvodnju. Dopis je upućen na 31 općinski sud u Federaciji BiH. Dvadeset pet Općinskih sudova je dostavilo odgovor na dopis u čijoj nadležnosti je 61 općina, dok šest općinskih sudova (18 općina u nadležnosti) nije dostavilo odgovor.

6. Na osnovu Odluke o usvajanju dokumenta "Osnove uređenja zemljišta- Program navodnjavanja i Program okrupnjavanja posjeda u Federaciji BiH Ministarstvo je tražilo od svih kantona da dostave "Programe za navodnjavanje" ako su doneseni na njihovim područjima, kako bi nadležni organi vlasti u svojim razvojnim i strateškim planovima razvoja poljoprivrede planirali određena sredstva za ovu namjenu. Po predmetnom pitanju oglasili su se samo Unsko-sanski kanton, Tuzlanski kanton, Hercegovačko-neretvanski kanton i Kanton 10.

**Tabela 10. Pregled promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po kantonima
u 2014., 2015. i 2016. godini**

Kanton	2014			2015			2016		
	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	341	307.172,76	544.417,18	457	255.178,00	488.989,21	805	475.740,25	951.625,95
PK	21	74.087,50	211.007,97	35	29.280,50	48.865,98	24	9.080,60	18.327,09
TK	40	81.631,00	295.497,77	48	90.416,50	412.632,76	52	90.870,00	388.541,56
ZDK	305	172.689,00	294.735,62	261	167.712,00	297.256,14	459	335.012,31	610.713,62
BPK	17	13.964,00	10.719,10	23	8.903,00	9.714,00	24	52.912,00	45.735,00
SBK	187	1.111.876,00	2.592.867,51	208	129.231,00	153.209,77	228	144.248,00	155.102,64
HNK	27	8.807,00	14.289,49	32	7.010,23	8.531,67	20	587.208,00	237.480,43
ZHK	4	12.390,00	6.431,40	0	0,00	0,00	1	25,00	46,40
KS	109	24.260,80	49.095,75	53	19.499,71	48.059,90	88	22.205,85	62.501,90
K 10	0	0,00	0,00	7	59.966,00	3.917,10	3	1.399,17	3.859,26
UKUPNO	1051	1.806.878,06	4.019.061,79	1124	767.196,94	1.471.176,53	1704	1.718.701,18	2.473.933,85

U 2014. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1051. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 1.806.878,06 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 4.019.061,79 KM.

U 2015. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1124. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 767.196,94 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta iznosila su 1.471.176,53 KM.

U 2016. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1704. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 1.718.701,18 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 2.473.933,85 KM.

U 2014. i 2016. godini vidi se osjetno povećanje promjene namjene poljoprivrednog zemljišta u Posavskom, Srednje-bosanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu što je nastalo zbog povećane eksproprijacije zemljišta (izgradnja puteva).

Tabela 11. Pregled projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2014., 2015. i 2016. godini

Kanton	2014		2015		2016	
	Broj projekata	Urađena površina (ha)	Broj projekata	Urađena površina (ha)	Broj projekata	Urađena površina (ha)
USK	3	161,89	0	0,00	0	0,00
PK	0	0,00	0	0,00	0	0,00
TK	0	0,00	0	0,00	0	0,00
ZDK	0	0,00	0	0,00	31	15,7
BPK	0	0,00	0	0,00	0	0,00
SBK	0	0,00	0	0,00	0	0,00
HNK	104	92,17	0	0,00	108	25,6
ZHK	0	0,00	0	0,00	0	0,00
KS	0	0,00	0	0,00	0	0,00
K 10	0	0,00	0	0,00	0	0,00
UKUPNO	107	254,06	0	0,00	138	41,3

Projekte uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta za 2014., 2015. i 2016. godinu koji se sufinansiraju iz namjenskih sredstava prikupljenih promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta dostavila su tri kantona: Unsko-sanski, Hercegovačko-neretvanski kanton i Zeničko-dobojski. Ukupno u 2014. godini dostavljeno je 107 projekata i uređeno 254,06 ha zemljišta od toga Unsko-sanski kanton je uređio 161,89 ha, a Hercegovačko-neretvanski 92,17 ha. U 2016. godini dostavljeno je ukupno 138. projekata, a uređena su 41,3 ha od toga Zeničko-dobojski 15,7 ha i Hercegovačko - Neretvanski 25,6 ha. U 2015. godini, kako se vidi i u Tabeli 11. gore, nije bilo projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta.

Na osnovu javnih poziva za dugogodišnji zakup ili koncesije za državno poljoprivredno zemljište u 2014. godini podatke su dostavila četiri kantona i to: Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski i Bosansko-podrinjski. Ukupan broj zakupoprimalaca na području Federacije BiH u 2014. godini je 81. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2014. godini iznosi 487,98 ha, a uplaćena sredstva od zakupa iznose 163.515,09 KM.

U 2015. godini podatke su dostavili pet kantona i to: Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski, Hercegovačko-neretvanski i K -10. Ukupan broj zakupoprimalaca na području Federacije BiH u 2015. godini je 234. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2015. godini iznosi 2.493,83 ha, a uplaćena sredstva od zakupa iznose 345.926,77 KM.

U 2016. godini podatke su dostavili pet kantona i to: Unsko-sanski, Tuzlanski, Bosansko-podrinjski, Hercegovačko-neretvanski i Zapadno-hercegovački. Ukupan broj zakupoprimaca na području Federacije BiH u 2016. godini je 92. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2016. godini iznosi 768,02 ha, a uplaćena sredstva od zakupa iznose 72.327,62 KM.

Tabela 12. Pregled zakupljenog poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2014., 2015. i 2016. godini

Kanton	2014			2015			2016		
	Broj zakupoprimaca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupoprimaca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupoprimaca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	26	116,82	14.460,44	47	236,64	21.126,73	1	3,53	528,78
PK	28	337,14	143.278,44	3	144,35	26.328,75	0	0,00	0,00
TK	26	30,77	5.284,26	97	314,65	41.339,86	72	354,843	53.143,52
ZDK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
BPK	1	3,24	491,95	0	0,00	0,00	1	9,14	457,02
SBK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
HNK	0	0,00	0,00	31	933,28	134.009,85	8	16,50	11.750,00
ZHK	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	10	384,01	6.448,30
KS	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
K 10	0	0,00	0,00	56	864,91	123.121,58	0	0,00	0,00
UKUPNO	81	487,98	163.515,09	234	2.493,83	345.926,77	92	768,02	72.327,62

B. PREGLED STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI U 2016. GODINI

Donošenjem Zakona o stočarstvu utvrđeni su okviri za institucijske strukture, nadležnosti, odgovornosti, linije izvještavanja, mehanizme koordinacije, procesa konsultacija, prava, obaveze i način provođenja mjera na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, kao i regulisanje odnosa u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, utvrđivanje mehanizma za optimalan pristup u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja i vođenje registara uzgoja, kao i registara uzgajivača na prostoru Federacije BiH.

B.1. GOVEDARSTVO

Govedarska proizvodnja je jako značajna i Federaciji BiH i ima za cilj organizovati takve proizvodne sisteme koji će osigurati dovoljne količine kravljeg mlijeka i goveđeg mesa ne samo u zemlji, nego i viškove za mogući izvoz. Takva proizvodnja u sistemu održive govedarske proizvodnje treba pronaći ravnotežu između privrednih interesa, zaštite okoline i udovoljavanju socijalnim zahtjevima. Najvećim dijelom se oslanja na srednja i mala gazdinstva, a manjim dijelom na velike proizvodne jedinice.

Sadašnje stanje govedarske proizvodnje još uvijek nije na potrebnom nivou, a intencija je dostići zadovoljavajuće količine mesa i mlijeka.

Ograničavajući faktori između ostalog su:

- usitnjena imanja,
- mali broj grla na imanjima (3 do 10),
- neadekvatni uslovi držanja stoke,
- skupi krediti,
- needuciranost farmera u domenu govedarske proizvodnje, što se očituje u veoma niskom nivou proizvodnje po kravi.

Kako bi govedarska proizvodnja postala konkurentnija na otvorenom tržištu i u cijelosti zadovoljila domaće potrebe za mlijekom i mesom, nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sisteme koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), nivoom proizvodnje, te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sistemima zemalja iz okruženja.

Osim navedenog, ima i drugih faktora koji značajno utiču na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji. To su: stanje u prerađivačkoj industriji mlijeka, u mesoprerađivačkoj industriji i njihovoj međusobnoj povezanosti, a to je kvaliteta mlijeka i mliječnih proizvoda kao i kvaliteta mesa i mesnih proizvoda. Posebno je naglašen problem cjenovnih odnosa u otkupu sirovina.

Tabela 13. Brojno stanje goveda 2014.- 2016. godina

Godina	Ukupno goveda	Krave i steone junice
2014.	215.478	159.810
2015.	216.205	162.549
2016.	215.559	159.786

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima, kao i podacima koji su dostavljeni od strane kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u 2016. godini došlo je do smanjenja brojnog stanja goveda u odnosu na 2015. godinu.

Tabela 14. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2014. godini

Kantoni	Goveda (2014)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla %	Junice %	Tov junadi %	Sistem krava tele %
USK	19.798	4.306	505	4.482	19,1	16,1	19,8	8,3
PK	800	210	0	1.000	0,8	0,8	4,4	0,0
TK	35.079	9.654	2.300	12.044	33,8	36,1	53,1	37,7
ZDK	16.900	5.100	100	1.650	16,3	19,0	7,3	1,6
BPK	1.500	250	-	-	1,4	0,9	0,0	0,0
SBK	1.874	1.240	79	466	1,8	4,6	2,1	1,3
HNK	8.670	2.070	580	350	8,4	7,7	1,5	9,5
ZHK	3.420	731	153	568	3,3	2,7	2,5	2,5
KS	5.869	1.611	815	978	5,7	6,0	4,3	13,4
K10	9.821	1.605	1.562	1.139	9,5	6,0	5,0	25,6
UKUP NO	103.731	26.777	6.094	22.677	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti obračun

Tabela 15. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2015.

Kantoni	Goveda (2015)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi
USK	20.881	3.692	560	4.292	18,5	15,2	9,1	19,3
PK	800	210	0	1.000	0,7	0,9		4,5
TK	37.362	6.320	1.510	9.955	33	26,0	24,5	44,6
ZDK	17.000	5.400	100	1.800	15	22,2	1,7	8,1
BPK	1.300	200			1,2	0,9		
SBK	7.460	1.783	115	634	6,6	7,4	1,9	2,9
HNK	9.310	2.252	615	618	8,3	9,3	10	2,8
ZHK	3.515	672	238	562	3,1	2,8	10,9	2,6
KS	5.689	1.677	877	1.183	5,1	6,9	14,2	5,3
K10	9.967	2.145	2.162	2.287	8,8	8,8	35	10,3
UKUP NO	113.284	24.351	6.177	22.331				

Izvor podataka: nadležna kantonalna ministarstva

Tabela 16. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2016.

Kantoni	Goveda (2016)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi
USK	19.311	3.353	435	4.115	14,6	5,6	15,7	14,6
PK	805	320	0	1.300	1,4	0,0	4,9	1,4
TK	34.539	6.300	270	13.003	27,5	3,5	49,5	27,5
ZDK	17.200	5.500	1.100	2.000	24,0	14,2	7,6	24,0
BPK	910	290			1,3	0,0	0,0	1,3

SBK	7.850	1.695	30	857	7,4	0,4	3,3	7,4
HNK	7.850	1.247	600	560	5,4	7,8	2,1	5,4
ZHK	3.211	583	453	873	2,5	5,9	3,3	2,5
KS	5.721	1.639	985	1.476	7,1	12,7	5,6	7,1
K10	9.637	1.997	3.867	2.109	8,7	50,0	8,0	8,7
UKUP NO	107.034	22.924	7.740	26.293	100,0	100,0	100,0	100,0

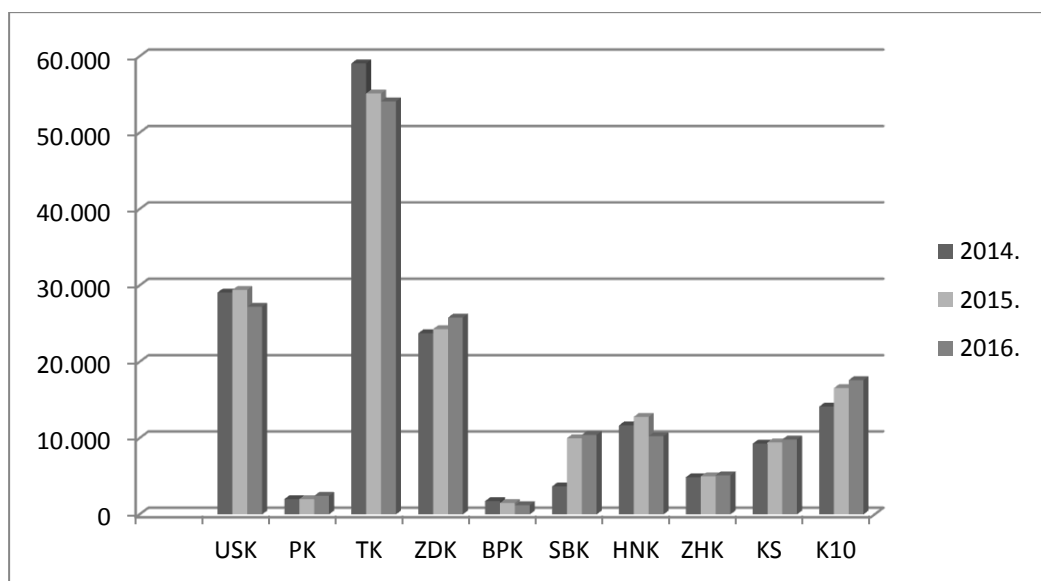
Izvor podataka: nadležna kantonalna ministarstva

Tabela 17. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH

Kantoni	2014. godina	2015. godina	2016. godina
USK	29.091	29.425	27.214
PK	2.010	2.010	2.425
TK	59.077	55.147	54.112
ZDK	23.750	24.300	25.800
BPK	1.750	1.500	1.200
SBK	3.659	9.992	10.432
HNK	11.670	12.795	10.257
ZHK	4.872	4.987	5.120
KS	9.273	9.426	9.821
K10	14.127	16.561	17.610
UKUPNO	159.279	166.143	163.991

Izvor podataka: nadležna kantonalna ministarstva

Grafikon 17. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH

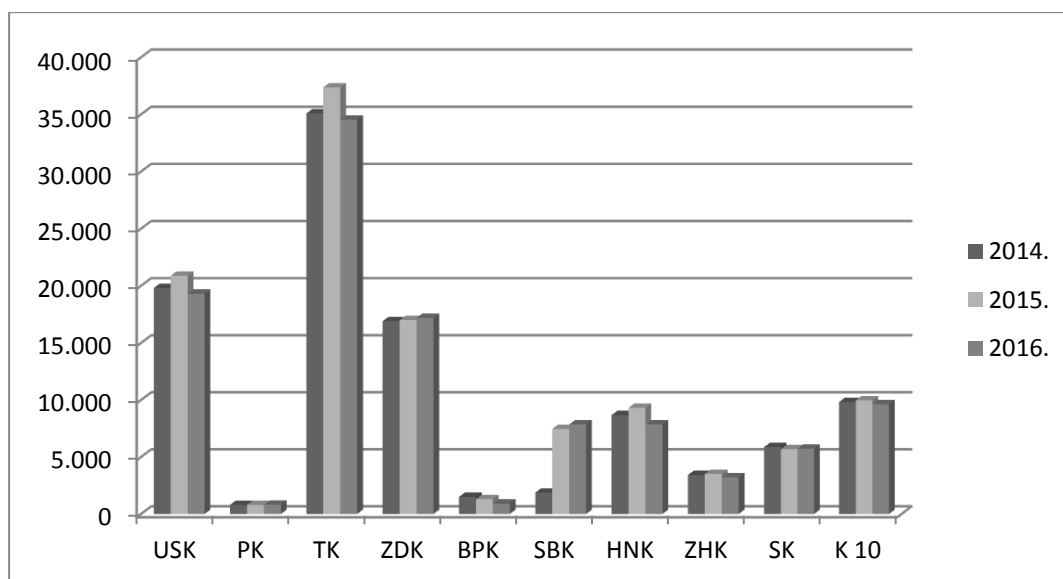
Zbog sve zahtjevnijeg tržišta za proizvodnju kvalitetnog mlijeka koja podrazumijeva primjenu standarda o kvaliteti sirovog i svježeg mlijeka, veći broj malih poljoprivrednih proizvođača koji ne mogu zadovoljiti tražene standarde (uslovi držanja, higijenski paket i sl.) ne isporučuju mlijeko za tržište zbog čega se prestaju baviti ovom proizvodnjom i time se smanjuje broj muznih grla. S druge strane velike farme, su uglavnom osavremenile svoje proizvodne kapacitete i primjenjuju zootehničke mjere, te imaju visok stepen iskorištenosti genetskog potencijala grla i proizvodnost po grlu, što je na nivou proizvodnje na evropskim farmama.

Tabela 18. Broj muznih grla i proizvodnja mlijeka po kantonima u F BiH 2014.- 2016. godina

Kanton	2014. godina				2015. godina				2016.godina			
	Muzna grla		Proizvodnja mlijeka		Muzna grla		Proizvodnja mlijeka		Muzna grla		Proizvodnja mlijeka	
	Broj krava		lit.		Broj krava		lit.		Broj krava		lit.	
USK	19.798	19,1	50.341.772	19,7	20.881	18,4	51.356.130	19,9	19.311	18,0	48.956.320	18,8
PK	800	0,8	2.200.000	0,9	800	0,7	2.200.000	0,9	805	0,8	3.220.000	1,2
TK	35.079	33,8	82.415.990	32,3	37.362	33,0	80.248.530	31,1	34.539	32,3	80.522.161	31,0
ZDK	16.900	16,3	49.000.000	19,2	17.000	15,0	48.000.000	18,6	17.200	16,1	50.000.000	19,2
BPK	1.500	1,4	111.653	0,0	1.300	1,1	113.530	0,0	910	0,9	116.350	0,0
SBK	1.874	1,8	14.765.406	5,8	7.460	6,6	14.832.215	5,7	7.850	7,3	14.536.554	5,6
HNK	8.670	8,4	9.500.000	3,7	9.310	8,2	13.251.000	5,1	7.850	7,3	15.765.000	6,1
ZHK	3.420	3,3	5.530.000	2,2	3.515	3,1	5.890.000	2,3	3.211	3,0	5.120.000	2,0
SK	5.869	5,7	16.567.906	6,5	5.689	5,0	17.759.743	6,9	5.721	5,3	18.663.360	7,2
K 10	9.821	9,5	24.552.500	9,6	9.967	8,8	24.651.210	9,5	9.637	9,0	23.366.500	9,0
UKUPNO	103.731	100,0	254.985.227	100,0	113.284	100,0	258.302.358	100,0	107.034	100,0	260.149.895	100,0

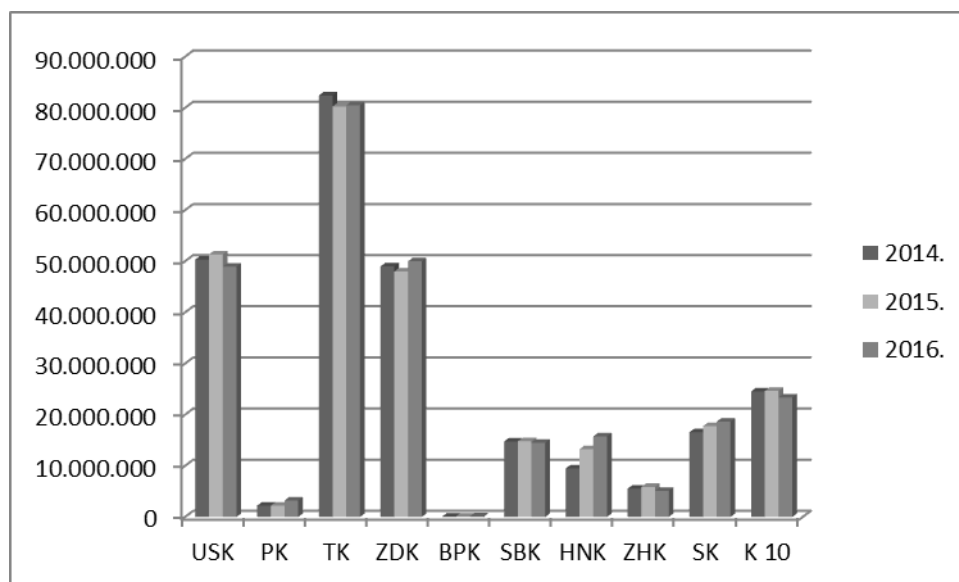
Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti proračun

Grafikon 18. Broj muznih grla po kantonima u 2014. - 2016. godina

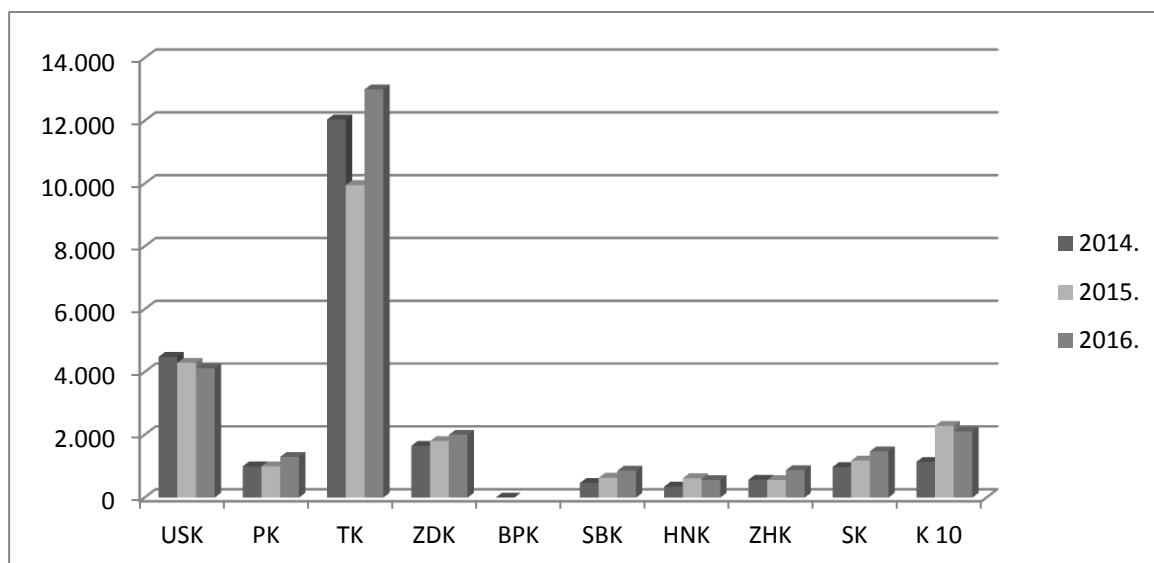
Iz Tabele 18. i Grafikona 18. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do smanjenja brojnog stanja muznih grla. Najveći broj muznih grla locirano je u Tuzlanskom i Unsko-sanskom kantonu.

Grafikon 19. Proizvedene količine mlijeka po kantonima u 2014. - 2016.

Iz Tabele 18. i Grafikona 19. vidljivo je da je došlo do blagog povećanja proizvodnje mlijeka u Federaciji BiH u 2016. u odnosu na 2015. godinu. Najveće količine proizvedenog mlijeka su u Tuzlanskom, Zeničko-Dobojskom i Unsko-Sanskom kantonu.

Grafikon 20. Brojno stanje tovnih grla po kantonima 2014.- 2016. godina

Iz Grafikona 20. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo je do povećanja brojnog stanja tovnih junadi u 2016. u odnosu na 2015. godinu. Veliki porast zabilježen je u Tuzlanskom kantonu. Najveći broj tovnih junadi lociran u Tuzlanskom i Unsko-sanskom kantonu. Rezultati povećanja brojnog stanja tovnih grla je u postignutom sporazumu o izvozu svježeg mesa sa Republikom Turskom.

B.2. OVČARSTVO

Ovčarstvo je veoma važna djelatnost u ruralnim područjima Federacije BiH, jer je značajan izvor prihoda za stanovništvo, a ogleda se u proizvodnji mlijeka, autohtonih sireva i mesa. Pri tome se vlasnicima stada nude različite mogućnosti usmjeravanja proizvodnje prema većem ili manjem preferiranju mesa ili mlijeka, što, uz genetske usmjerenosti, ovisi o nekoliko važnih ekonomskih i socioloških faktora. Značajno je napomenuti da se sve veći broj proizvođača mlijeka odlučuje za proizvodnju domaćih autohtonih sireva, što u konačnici stvara novu vrijednost i povećava dobit ove vrste proizvodnje.

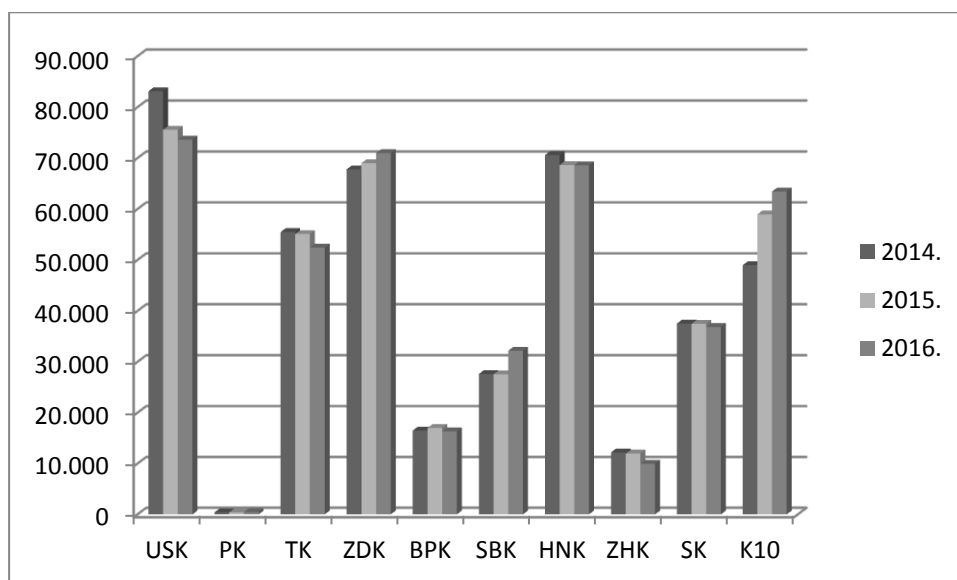
Tabela 19. Broj ovaca u Federaciji BiH po kantonima

Kanton	Broj ovaca u 2014.	%	Broj ovaca u 2015.	%	Broj ovaca u 2016.	%
USK	83.137	19,8	75.566	17,92	73.645	17,3
PK	400	0,1	400	0,09	450	0,1
TK	55.500	13,2	55.105	13,07	52.427	12,3

ZDK	67.800	16,1	69.000	16,36	71.000	16,7
BPK	16.500	3,9	17.000	4,03	16.340	3,8
SBK	27.623	6,6	27.573	6,54	32.204	7,6
HNK	70.600	16,8	68.650	16,28	68.570	16,1
ZHK	12.200	2,9	11.980	2,84	9.975	2,3
SK	37.540	8,9	37.490	8,89	36.878	8,7
K10	49.000	11,7	58.969	13,98	63.458	14,9
UKUPNO	420.300	100	421.733	100	424.947	100

Izvor podataka: nadležna kantonalna ministarstva

Grafikon 21. Brojno stanje ovaca po kantonima u F BiH

Prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH došlo je do povećanja broja ovaca. Povećanje broja ovaca je zabilježeno u Srednjo-bosanskom, K10 i Zeničko-dobojskom, a smanjenja u Unsko-sanskom kantonu i Tuzlanskom dok je u ostalim kantonima broj ovaca približan broju iz 2015. godine.

Najveći broj ovaca lociran je u Unsko-sanskom, Zeničko-dobojskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

B.3. KOZARSTVO

Veliki dio Federacije BiH ima prirodne resurse za uzgoj koza i to u različitim sistemima poput otvorenih i poluotvorenih pašnjaka, uzgoja u stajama i kombinovanim uzgojima. Danas se u Federaciji BiH svi ovi sistemi uzgoja koza mogu vidjeti u praksi.

Postoje moderne komercijalne farme sa visokim ulaganjima u objekte i opremu sa orijentacijom na proizvodnju mlijeka kao i komercijalne farme sa improvizovanim stajama koje obezbjeđuju minimum standarda sa osnovnom opremom.

U Tabeli 20. ispod je prikazano ukupno brojno stanje koza, sa pregledom grla koja se muzu i količinom mlijeka po muznom grlu. Vidljivo je da je došlo do blagog povećanja broja muznih grla kao i povećanja količina mlijeka po pomuzenoj kozi.

Tabela 20. Brojno stanje koza u 2014.- 2016. godina

Godina	Ukupno grla	Broj muznih koza	Količina mlijeka po muznom grlu (litra)
2014.	43.883	26.379	184
2015.	42.274	26.296	185
2016.	43.946	26.570	195

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ministarstvo je prepoznalo ovaj vid proizvodnje kao veoma važnu granu u stočarstvu i godinama se ova proizvodnja značajno podržava uz stalno povećanje podrške po litri mlijeka kako bi se zadovoljile potrebe za kozjim mlijekom.

Unatoč podrškama Ministarstva, kozarstvo se nije značajno razvijalo i ako postoji organizovani otkup mlijeka i prodaja kozjeg mesa.

Tabela 21. Brojno stanje koza u Federaciji BiH po kantonima 2014.-2016. godina

Kanton	Broj koza u 2014.	%	Broj koza u 2015.	%	Broj koza u 2016.	%
USK	2.562	9,7	2.499	8,8	2.432	8,8
PK	200	0,8	200	0,7	255	0,9
TK	4.948	18,7	5.672	20,0	6.110	22,0
ZDK	1.400	5,3	1.500	5,3	1.600	5,8
BPK	1.400	5,3		5,3	760	2,7
SBK	192	0,7	245	0,9	583	2,1

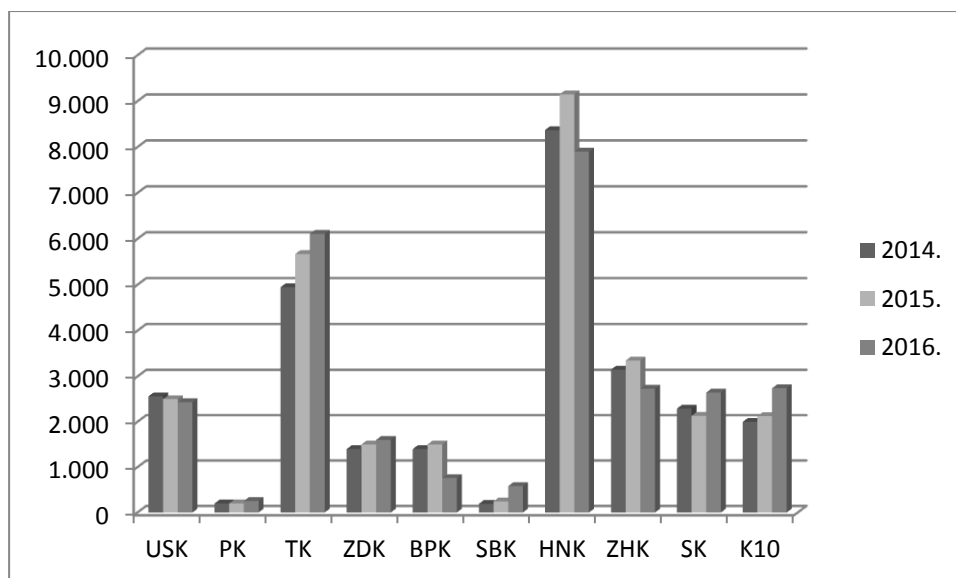
HNK	8.370	31,6	9.150	32,2	7.900	28,5
ZHK	3.150	11,9	3.350	11,8	2.730	9,8
SK	2.291	8,6	2.132	7,5	2.645	9,5
K10	2.000	7,5	2.125	7,5	2.739	9,9
UKUPNO	26.513		28.373	100	27.754	100,0

Izvor: Kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede i vlastiti proračun

Iz Tabele 21. i Grafikona 22. a prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede, vidljivo da je u Federaciji BiH u 2016. godini došlo do smanjenja brojno stanja koza u odnosu na 2015. godinu.

Najveći broj koza lociran je u Hercegovačko-Neretvanskom i Tuzlanskom kantonu.

Grafikon 22. Brojno stanje koza po kantonima u Federaciji BiH 2014.-2016. godina

B.4. SVINJOGOJSTVO

Sadašnja stanje u svinjogojskog proizvodnji u Federaciji BiH nije na zadovoljavajućem nivou i ne osigurava dovoljnu proizvodnju svinjskog mesa za domaće potrebe. Razlozi za ovakvo stanje se mogu svesti na sljedeće faktore: potpuno liberalizirano tržište mesa u BiH, nedovoljna systemska podrška sektoru, usitnjena imanja (malo obradive površine), mali broj rasplodnih i tovnihi grla na gazdinstvu, neodgovarajući uslovi držanja, loš pasminski sastav, nedostatak uzgojno – selekcijskog rada u sektoru, nedostupnost povoljnih kreditnih linija, slaba educiranost proizvođača svinjskog mesa i drugi razlozi.

U područjima gdje se uzgajaju svinje prakticira se samo završna faza proizvodnog ciklusa odnosno tov svinja. Tov svinja se zasniva na uvezenoj prasadi i to s ciljem podmirivanja domaćeg

tržišta. U mesoprerađivačkoj industriju domaća sirovina je zastupljena u veoma malom procentu, jer je većina sirovine iz uvoza. Ovaj način proizvodnje u svinjogojstvu se nastavio i u 2016. godini.

Tabela 22. Brojno stanje svinja 2014.- 2016. godina

Godina	Ukupno svinja	Krmače i suprasne nazimice
2014.	88.081	9.046
2015.	89.219	9.226
2016.	85.291	9.221

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2016. godini došlo je do blagog smanjenja ukupnog broja svinja u odnosu na 2015. godinu i to za 1,3% kao i smanjenja broj krmača i suprasnih nazimica u odnosu na 2015. godinu.

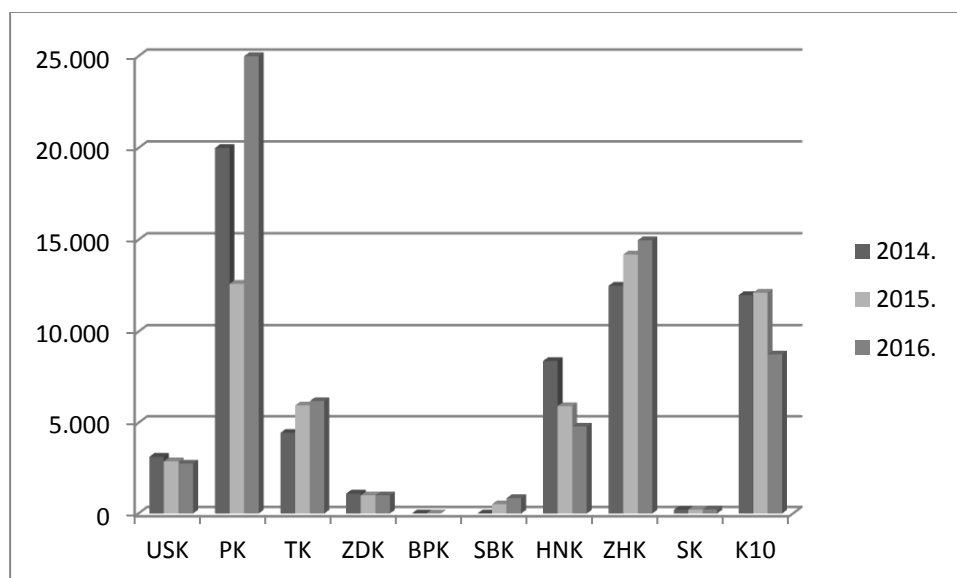
Tabela 23. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja) po kantonima u F BiH 2014 - 2016.

Kantoni	2014. god.	2015. god.	2016.god.
USK	3.126	2.880	2.749
PK	20.000	12.600	25.000
TK	4.448	5.957	6.196
ZDK	1.100	1.000	1.000
BPK	0	0	0
SBK	*	510	846
HNK	8.400	5.920	4.790
ZHK	12.500	14.200	14.977
SK	206	215	223
K10	11.991	12.122	8.762
Ukupno	61.771	55.404	64.543

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz Tabele 23. i Grafikona 23., a prema podacima kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede vidljivo je da je u Federaciji BiH povećan broj tovljenika u 2016. u odnosu na 2015. godinu. Najveći porast zabilježen je u Posavskom kantonu za gdje je i lociran najveći broj tovnih grla.

Grafikon 23. Broj tovljenika po kantonima u Federaciji BiH 2014.-2016.

B.5. PČELARSTVO

Najveći značaj pčelarstva pored proizvodnje meda i ostalih pčelinjih proizvoda ogleda se u oprašivanju poljoprivrednog bilja, jer bez pčela poljoprivredna proizvodnja bi bila nezamisliva. U usporedbi sa drugim industrijski razvijenim zemljama, imamo izuzetno čistu i zdravu prirodu, što rezultira proizvodnjom kvalitetnog i zdravstveno ispravnog meda, kao i drugih pčelinjih proizvoda i matica.

Pčelarstvo je regulisano Zakonom o stočarstvu. U skladu sa navedenim Zakonom uradit će se Pravilnik o pčelarstvu koji će definisati uslove za bavljenje pčelarstvom, razmnožavanje pčela, lokacije pčelinjaka, pašu pčela i njihovu selidbu, uspostavljanje katastra pčelinje paše, prodaju pčela, matica i pčelinjih proizvoda i uspostavljanje registra košnica i pčelara.

Tabela 24. Podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda 2014.-2016. godina

Godina	Broj košnica	Ukupna proizvodnja, tona	Proizvodnja po košnici, kg
2014.	219.385	1.546	7

2015.	228.991	2.862	12,5
2016.	231.168	1.621	7

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u Federaciji BiH u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu došlo je do povećanja broja košnica za 1,1%, smanjenje proizvedenih količina meda za 56,6% i smanjenja proizvodnje meda po košnici za 56,1%.

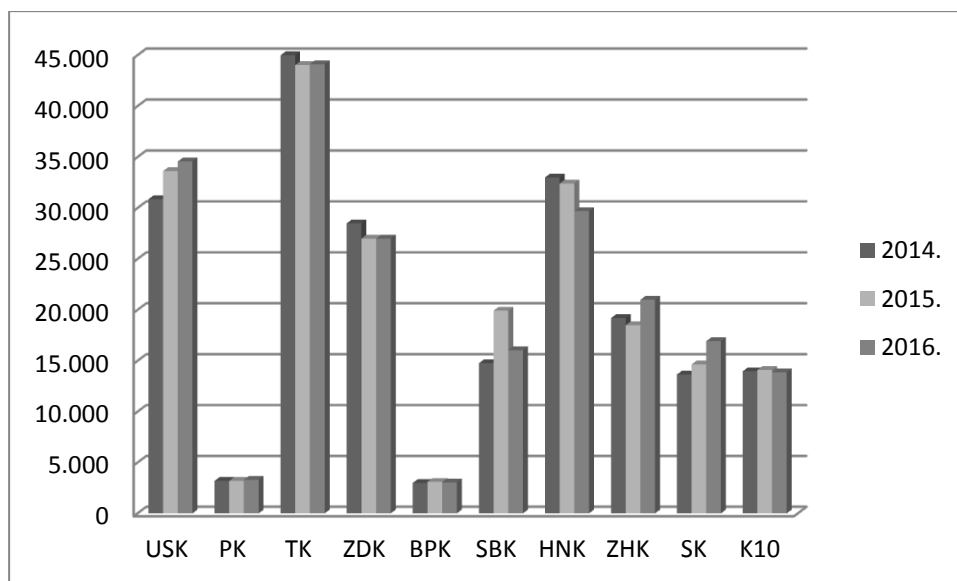
U Federaciji BiH imamo mali broj velikih proizvođača meda i pčelinjih proizvoda kao i onih koji se bave proizvodnjom i prodajom matica. Analizom je utvrđeno da pčelarstvo u većini slučajeva predstavlja dodatni izvor prihoda kod najvećeg broja pčelara, a isti med i druge proizvode prodaju izvan sistema. Da bi mogao prodavati svoj med, kao i druge pčelinje proizvode i matica na službenom tržištu, proizvođač mora biti registrovan kao obrt, pravni subjekt ili farma i da ispunjava sve sanitarne uslove. Također mora vršiti i redovne analize kvalitete meda i provoditi zdravstvene mjere na pčelinjaku.

Tabela 25. Broj pčelinjih zajednica i proizvodnja meda po kantonima u Federaciji BiH u 2014. - 2016. godina

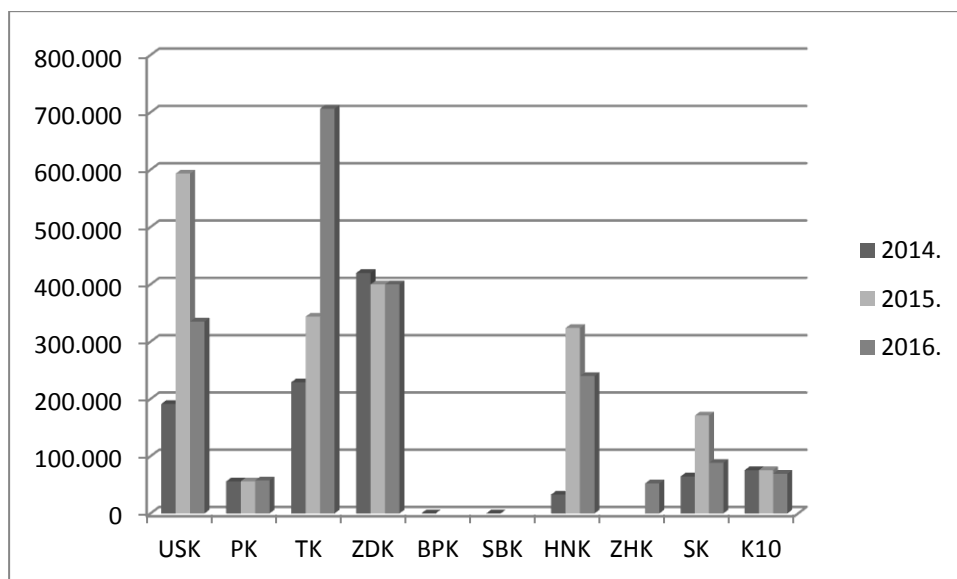
Kanton	2014.				2015.				2016.			
	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%
USK	30.869	15,0	191.352	14,0	33.636	16,0	593.405	30,2	34.569	30,2	335.200	17,2
PK	3.200	1,6	55.980	4,1	3.200	1,5	55.980	2,8	3.300	2,8	57.750	3,0
TK	45.000	21,9	229.300	16,8	44.037	20,9	343.925	17,5	44.118	17,5	706.385	36,2
ZDK	28.500	13,9	420.000	30,7	27.000	12,8	400.000	20,4	27.000	20,4	400.000	20,5
BPK	3.000	1,5	0	0,0	3.100	1,5		0,0	3.050	0,0		0,0
SBK	14.767	7,2	0	0,0	19.930	9,5		0,0	16.051	0,0		0,0
HNK	33.000	16,1	33.000	2,4	32.407	15,4	324.070	16,5	29.700	16,5	240.200	12,3
ZHK	19.200	9,4		0,0	18.500	8,8		0,0	21.000	0,0	52.500	2,7
SK	13.659	6,7	64.701	4,7	14.654	7,0	171.225	8,7	16.934	8,7	88.420	4,5
K10	13.979	6,8	75.693	5,5	14.109	6,7	75.675	3,9	13.867	3,9	69.335	3,6
UKUPNO	205.174		1.367.026		210.573		1.964.280		209.589		1.949.790	

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafikon 24. Broj pčelinjih zajednica po kantonima u Federaciji BiH 2014. - 2016. godine

Grafikon 25. Proizvedene količine meda po kantonima u Federaciji BiH 2014.- 2016. godine

Prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH u 2016. u odnosu na 2015. godinu došlo je do smanjenja broja pčelinjih zajednica i proizvodnje meda što je vidljivo iz tabele i grafikona.

Također je vidljivo da je najveći broj košnica lociran u tri kantona i to: Tuzlanskom, Unsko-sanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

Najveća proizvodnja meda je u Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom, Unsko-sanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

B.6. PERADARSTVO

Peradarstvo, kao jedna od grana stočarstva, ima bitno mjesto u poljoprivrednoj proizvodnji. To proizlazi iz činjenice da je savremeno peradarstvo najintenzivniji oblik stočarstva i ima potpuno industrijsko značenje.

Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i jaja, koja predstavlja jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za ishranu ljudi.

Proizvodnja mesa peradi u Federaciji BiH zasniva se uglavnom na proizvodnji mesa pilića.

Proizvodnja pilećeg mesa (brojleri) je značajno zastupljena u Federaciji BiH i kao takva je konkurentnija u odnosu na druge proizvodnje. Za razliku od drugih, pileće meso iz uvoza je opterećeno carinom, tako da je naš proizvođač pilećeg mesa uz gotovo dostignute evropske uslove proizvodnje ima dobre preduslove za bavljenje ovom proizvodnjom.

Tabela 26. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u hiljadama 2014.-2016. godine

Godina	Broj peradi/hiljada kljun	Broj koka nosilja/hiljada kljun
2014.	10.279	1.756
2015.	9.818	1.926
2016.	8.705	1.886

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz Tabele 26. gore vidljivo da je u Federaciji BiH u 2016. godini ukupan broj peradi smanjen za 11,3 % u odnosu na 2015. godinu, kao i smanjenje broja koka nosilja za 2,1%.

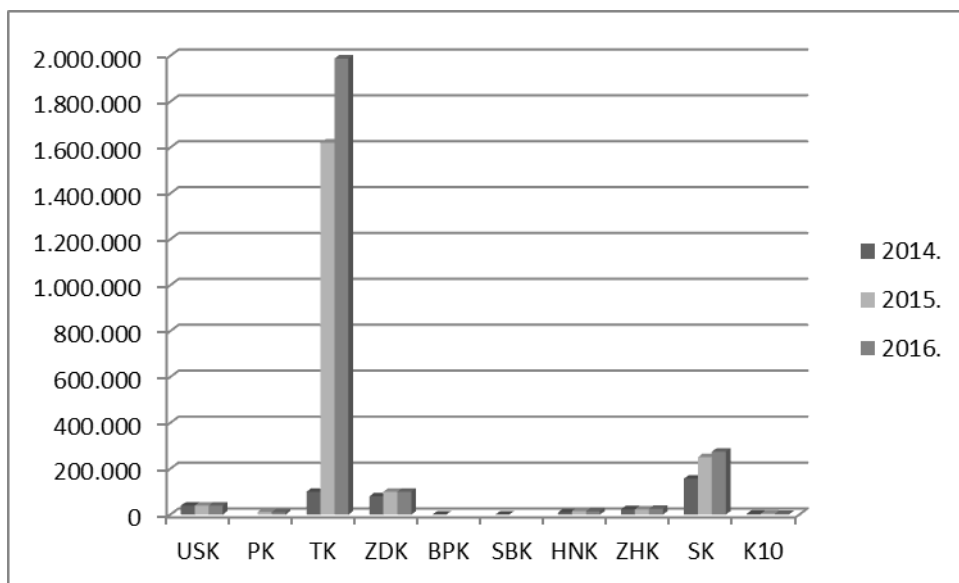
Tabela 27. Broj peradi matičnih jata po kantonima u 2014.- 2016. godina

Kantoni	2014.			2015.			2016.		
	Pilenke teš. lin. /kljun	Pilenke lak.lin./klj un	18-sedm. pilenke/kljun	Pilenke teš. lin. /kljun	Pilenke lak. lin./kljun	18-sedm. pilenke/kl jun	Pilenke teš. lin. /kljun	Pilenke lak. lin./kljun	18-sedm. pilenke/klju n
USK	39.000	139.400	119.655	39.000	32.221	98.430	39.500	26.083	19.500
PK		230.000	260.500	11.000	230.000	260.500	10.000	14.000	422.900
TK	100.000	15.000	171.000	1.621.564	115.766	199.000	1.988.074	114.700	592.000
ZDK	80.000	51.000	2.500	100.000	80.000	2.500	100.000	80.000	5.000
BPK	-	-	-						
SBK	-	-	48.000			29.000			44.905
HNK	10.000	84.000	42.000	16.000	8.000	9.000	15.000	1.000	12.000
ZHK	23.530	42.100	19.500	23.120	43.150	21.500	25.330	44.720	22.120
SK	156.950	574.400	86.600	250.298	873.562	79.690	274.752	159.350	65.100
K10	3.897	31.005	518	3.991	32.245	3.627	3.421	31.269	7.976
UKUPNO	413.377	1.166.905	750.273	2.064.973	1.414.944	703.247	2.456.077	471.122	1.191.501

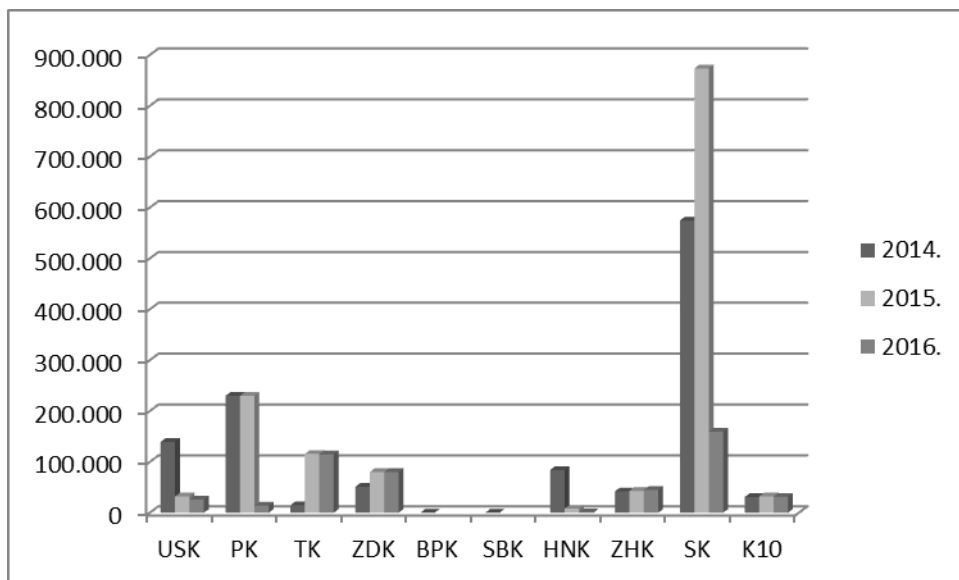
Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz Tabele 27. i Grafikona 26., 27. i 28. vidljivo je da je u 2016. godini u Federaciji BiH došlo do povećanja broja pilenki teških linija, smanjenja broja pilenki lakih linija te do povećanja broja 18-sedmičnih pilenki.

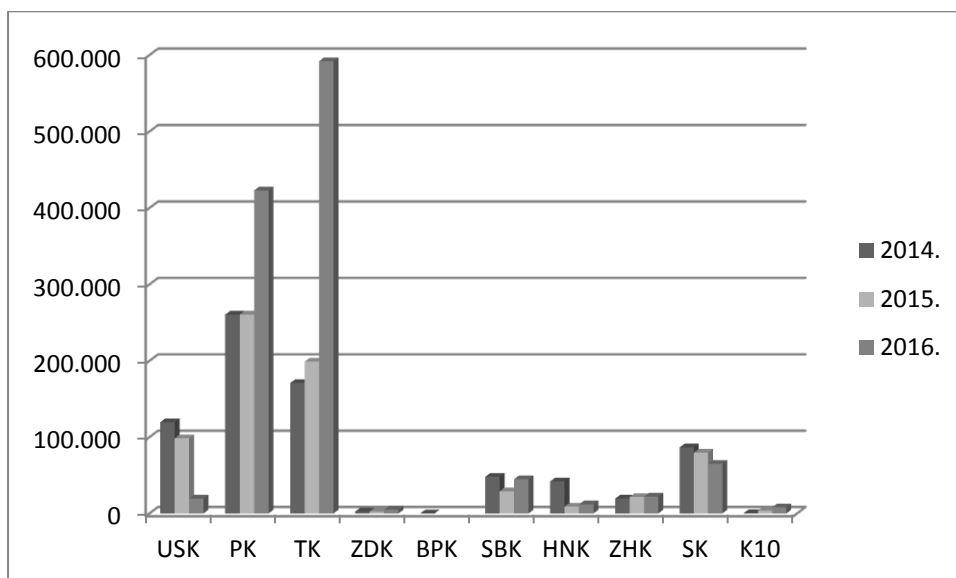
Grafikon 26. Brojno stanje pilenki teških linija po kantonima u Federaciji BiH u 2014. - 2016. godina

Grafikon 27. Brojno stanje pilenki lakih linija po kantonima u Federaciji BiH u 2014. - 2016. godine

Grafikon 28. Brojno stanje 18-sedmičnih pilenki po kantonima u Federaciji BiH u 2014. - 2016. godine

B.7. AKVAKULTURA

U 2016. godini, došlo je do stabilizacije i značajnog oporavka proizvodnje u oblasti akvakulture u Federaciji BiH. Povećanju proizvodnje ribe i drugih akvatičnih životinja u Federaciji BiH, posmatrano u odnosu na period 2011.-2015. godina, doprinijelo je prije svega povećanje bescarinske kvote za izvoz u zemlje EU (sa 60 tona na 500 tona godišnje).

Ukupna proizvodnja salminidnih vrsta riba u 2016. godini iznosila je: kalifornijska pastrmka (*Oncorhynchus mykiss*) – 1.620 t, potočna pastrmka (*Salmo trutta fario*) – 80 t i potočna zlatovčica (*Salvelinus fontinalis*) – 20 t. U proizvodnji mlađi potočne pastrmke za potrebe poribljavanja otvorenih voda nije bilo većih odstupanja od dosadašnje proizvodnje i ona je u protekloj godini iznosila oko 4 miliona jedinki potočne pastrmke. U 2016. godini za potrebe poribljavanja rijeke Neretve i njenih pritoka uzgojeno je i oko 200.000 jedinki mlađi mekousne pastrmke (*Salmo obtusirostris*) i 50.000 jedinki mlađi glavatice (*Salmo marmoratus*).

U uzgoju morskih organizama (marikultura) došlo je do značajnog povećanja proizvodnje u 2016. godini, cca 100 tona u odnosu na prethodni period, zbog povećane potrošnje uzgojene morske ribe i školjki u velikim potrošačkim centrima, prvenstveno u Kantonu Sarajevo. Na 2 farme, koje egzistiraju u području Neumskog zaljeva, proizvodnja je povećana za oko 80 tona godišnje. U 2016. godini ukupna proizvodnja u marikulturi je iznosila 210 tona, od čega najveći udio čini morska riba (orada i lubin), oko 200 tona a ostatak školjke (dagnja i kamenica).

U pogonu za preradu ribe (firma „Žuvela“- Stolac) i tvornici riblje hrane („Bosfish“ – Hadžići, obim proizvodnje se nije značajnije mijenjao u odnosu na prethodni period.

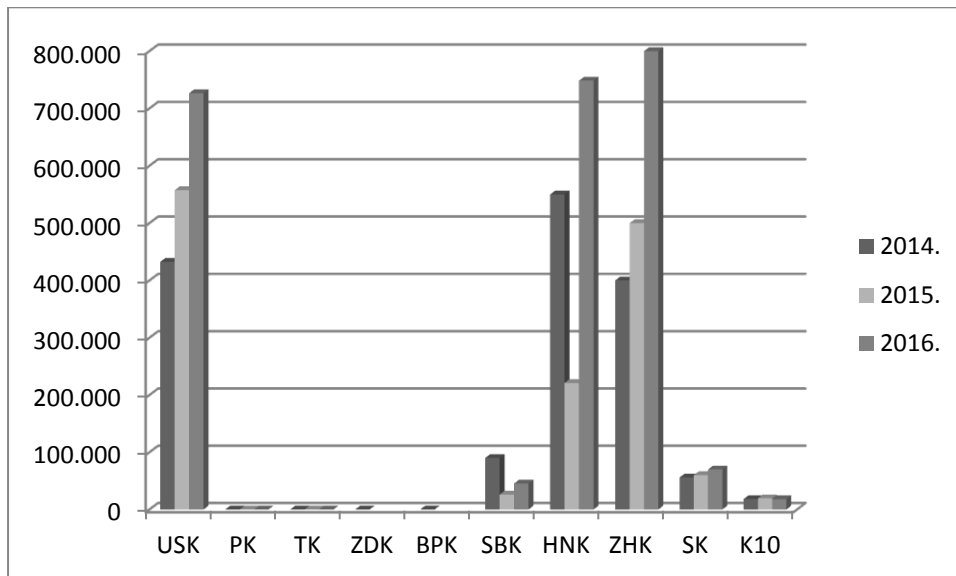
Evropska Unija je u svojoj regulativi dozvolila dalji izvoz ribe i ribljih proizvoda porijeklom iz Bosne i Hercegovine, što daje dodatnu sigurnost proizvođačima u ovoj proizvodnji.

**Tabela 28. Proizvodnja u akvakulturi po kantonima u Federaciji BiH u 2014. -
2016. godina**

Kantoni	2014.			2015.			2016.		
	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta
USK	432.535	0	2	557.450	0	2	726.688	0	2
PK	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TK	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ZDK	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BPK	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SBK	90.039	0	2	26.060	0	1	45.271		1
HNK	550.000	132.000	23	221.100	205.000	21	748.550	175.500	18
ZHK	400.000	0	1	500.000	0	2	800.000	0	2
SK	56.000	0	2	60.000	0	1	70.000	0	4
K10	18.347	0	11	19.472	0	11	18.121	0	11
Ukupno	1.546.921	132.000	41	1.384.082	205.000	38	2.408.630	175.500	38

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafikon 29. Proizvodnja slatkovodne ribe po kantonima u Federaciji BiH u 2014. - 2016. godine

Iz Tabele 28. i Grafikona 29. vidljivo je da je došlo do povećanja proizvodnje slatkovodne ribe i smanjenja proizvodnje morske ribe u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu.

IV. ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI

Najzastupljenije grane prehrambene industrije u Federaciji BiH su: proizvodnja mlijeka i mliječnih prerađevina, proizvodnja mesa i mesnih prerađevina, proizvodnja vode i osvježavajućih bezalkoholnih pića, prerada žitarica i proizvodnja brašna i mlinsko-pekarskih proizvoda, proizvodnja alkoholnih pića (pivo, vino i jaka alkoholna pića) te prerada voća i povrća. U tabeli 29. su predstavljeni indeksi proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda po godinama.

Tabela 29. Indeksi proizvodnje po godinama

Oblasti industrijske proizvodnje	2014.	2015.	2016.
Prehrambena industrija ukupno	102,5	104,8	107,6
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	105,3	111,1	117,0
2. Proizvodnja pića	101,2	103,6	97,1
3. Proizvodnja duhanskih proizvoda	69,0	56,1	48,0

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku (bazna 2010: 100)

Prema podacima iz Tabele 29. vidljivo je da je proizvodnja prehrambenih proizvoda u 2016. godini u odnosu na 2015. godini u Federaciji BiH veća za 5,3 %, dok je proizvodnja pića niža za oko 6 %. Proizvodnja duhanskih prerađevina je pala za skoro 15%, čemu je doprinijelo povećanje akciza na duhan i duhanske proizvode, veliki uvoz duhanskih proizvoda, a dijelom i učestale propagandne aktivnosti koje govore o štetnosti pušenja na ljudsko zdravlje.

Tabela 30. Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i cigareta u 2016.godini

R/b	Proizvodi	Jed. mjere	2014.	2015.	2016.	Indeks 2016/2015
1.	Brašno i proizvodi od brašna	tona	219.313	229.880	259.053	1,13
2.	Meso i mesne prerađevine	tona	35.170	56.288	63.437	1,13
3.	Mlijeko i mliječne prerađevine	tona	128.511	133.495	132.939	1,00
4.	Proizvodi od voća i povrća	tona	6.560	10.746	12.727	1,18

5.	Čokolada i konditorski proizvodi	tona	664	634	2.060	3,25
6.	Tjestenina, kafa, čaj, začini	tona	8.358	11.282	12.852	1,14
7.	Alkoholna pića, vino, pivo	000 lit	38.101	44.833	47.207	1,05
8.	Vode i osvježavajuća pica	000 lit	245.828	257.158	247.837	0,96
9.	Cigarete	mil. kom	2.410	2.289	1.775	0,78

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Podaci iz Tabele 30. govore o povećanoj proizvodnji prehrambenih proizvoda u skoro svim granama prehrambene industrije. Proizvodnja vode i osvježavajućih pića je nešto niža u odnosu na 2015.godinu, a razlog tome je prekomjeran uvoz i nedovoljna zaštita domaće proizvodnje.

Kapaciteti privrednih društava koja se bave proizvodnjom prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2016. godini su skoro na istom nivou kao i prethodnih godina. Bez obzira na povećanje proizvodnje u 2016. godini u odnosu na 2015. te neznatno povećanu iskorištenost raspoloživih kapaciteta u pojedinim granama prehrambene industrije i dalje je stepen iskorištenosti domaćih kapaciteta u prehrambenoj industriji nizak, što se može vidjeti u Tabeli 31. ispod.

Tabela 31. Pregled kapaciteta i njihova iskorištenost po pojedinim granama prehrambene industrije

Grana prehrambene industrije	Jed. mjere	Proizvodnja u 2016.	Kapacitet /godišnji	Iskor. kapaciteta %
Prerada mlijeka	000 lit	175.497	400.000	43,8
Prerada mesa	t	63.437	169.000	37,5
Prerada voća i povrća	t	12.726	16.400	77,5
Proizvodnja keksa i vafla	t	5.739	28.100	20,4
Proizvodnja piva	hl	437.609	1.500.000	29,17
Proizvodnja vode	000 lit	74.818	420.000	17,81
Proizvodnja bezalkoholnih pića	000 lit	173.019	360.600	47,98
Proizvodnja vina	000 lit	3.368	26.400	12,75
Proizvodnja cigareta	t	1.775	7.000	25,35

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku (proizvodnja) i FMPVŠ (kapaciteti)

4.1. ZASTUPLJENOST DOMAĆIH SIROVINA U PROIZVODIMA

Proizvođači prehrambenih proizvoda prema porijeklu sirovina koje prerađuju se mogu podijeliti u dvije grupe:

- Proizvođači koji prerađuju sirovine koje su najvećim dijelom domaćeg porijekla (mlijeko, prirodne mineralne i prirodne izvorske vode, voće i povrće, grožđe za proizvodnju vina) i
- Proizvođači koji proizvodnju zasnivaju uglavnom na uvezenim sirovinama (prerada žitarica, prerada mesa, proizvodnja piva, proizvodnja osvježavajućih bezalkoholnih pića, proizvodnja cigareta).

Tabela 32. Proizvodnja, uvoz, izvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2016. godini

Proizvod	Proizvodnja (kg/lit)	Uvoz (KM)	Izvoz (KM)	Pokrivenost uvoza izvozom
Mlijeko i vrhnje	102.134.945	41.530.606	37.372.900	89,99
Sir	3.876.885	62.364.041	4.784.060	7,67
Maslac	523.897	11.260.958	3.372.484	29,95
Brašno (pšenično)	165.036.921	16.306.680	20.786.887	127,47
Čokolada	657.125	531.197	0	0,00
Tjestenina	4.192.745	11.339.833	1.915.817	16,89
Pivo	43.760.894	125.284.987	839.271	0,67
Vino	3.367.685	17.175.318	4.108.471	23,92
Mineralne vode	66.841.658	14.783.383	2.955.500	19,99
Bezalkoholna pića	173.018.618	94.824.253	21.739.006	22,93
Meso-govedina	10.074.731	124.743.706	49.236.345	39,47
Meso - svinjetina	1.418.193	23.468.154	0	0,00
Meso-peradi (cijelo)	1.485.139	1.355.144	857.685	63,29
Voćni sokovi	7.340.264	9.522.287	74.440	0,78
Džem, marmelada	1.147.595	2.715.914	1.377.404	50,72
Cigarete (mil.kom)	1.775	61.424.388	9.387.740	15,28

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku i Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Iz Tabele 32. može se vidjeti da je jedino kod brašna zabilježen veći izvoz u odnosu na uvoz (pokrivenost uvoza izvozom je 127,47%).

Najmanja pokrivenost uvoza izvozom zabilježena je kod čokolade koju ne proizvodimo u dovoljnim količinama i voćnih sokova. Posebnu pažnju treba obratiti na veliki uvoz piva (125 miliona KM) iako imamo vlastite kapacitete za proizvodnju čija je iskorištenost samo 29,17%, mineralne vode (14,7 miliona KM) i bezalkoholna pića (94,8 miliona KM), a iskorištenost naših kapaciteta je 17,81% za vode, odnosno 47,98% za bezalkoholna pića.

4.2. KRETANJE POTROŠAČKIH CIJENA U 2016. GODINI

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u decembru 2016. godine u odnosu na decembar 2015. godine cijene su niže za 0,4% (godišnja deflacija).

Tabela 33. Prosječne cijene za decembar 2015. i decembar 2016.

Opis proizvoda	Jedinica mjere	Dec. 2015.	Dec. 2016.	<u>2016</u> 2015
Riža, glazirana	kg	3,54	3,21	0,91
Hljeb, polubijeli od pšeničnog brašna ili crni sve vrste	kg	2,36	2,35	1,00
Pšenično brašno, bijelo, svi tipovi	kg	0,89	0,82	0,92
Juneće meso od buta bez kosti	kg	12,76	12,80	1,00
Svinjsko meso sa kostima	kg	9,19	8,76	0,95
Svježa piletina (cijelo pile)	kg	4,63	4,41	0,95
Svježa pastrmka	kg	9,64	9,33	0,97
Paster. i steriliz. mlijeko u tetrapaku; 2,8-3,2% m.m.	litar	1,44	1,41	0,98
Tvrdochorni sir, (trapist, edamer, gauda)	kg	10,22	11,74	1,15
Kokošja jaja	kom	0,25	0,25	1,00
Maslac industrijski proizveden	kg	17,13	17,66	1,03
Margarin	kg	4,68	4,61	0,99
Jestivo ulje	litar	2,31	2,18	0,94
Banane	kg	1,99	1,86	0,93

Jabuke	kg	1,44	1,39	0,97
Grah	kg	4,75	4,32	0,91
Crni luk	kg	1,22	1,01	0,83
Krompir	kg	0,83	0,74	0,89
Šećer kristal, bijeli	kg	1,27	1,63	1,28
Med, sve vrste	kg	16,64	16,13	0,97
Mliječna čokolada, bez dodataka	kg	15,71	15,45	0,98
Kuhinjska so	kg	0,85	0,83	0,98
Kafa - mljevena	kg	12,53	13,28	1,06
Pivo-sve vrste	litar	2,33	2,29	0,98
Cigarete II kvalitetne grupe (20 kom.)	kutija	3,50	3,80	1,09

*Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 34. Kretanje potrošačkih cijena po godinama

COICOP	Odjeljak	<u>Q 2012</u>	<u>Q 2013</u>	<u>Q 2014</u>	<u>Q 2015</u>	<u>Q2016</u>
		<u>Q 2011</u>	<u>Q 2012</u>	<u>Q 2013</u>	<u>Q 2014</u>	<u>Q2015</u>
00	Ukupan indeks	102,1	99,8	99,3	99,3	96,9
01	Hrana i bezalkoholna pića	101,8	99,7	97,5	99,1	98,5
01.1	Hrana	101,7	100,0	97,6	99,0	98,3
01.2	Bezalkoholna pića	103,1	97,9	96,6	99,6	100,6
02	Alkoholna pića i duhan	110,4	106,9	107,0	107,7	107,8
02.1	Alkoholna pića	102,3	99,4	98,6	100,0	98,8
02.2	Duhan	113,0	109,0	109,2	109,5	109,6

Tabela 35. Prosječan broj uposlenih u 2015. godini i XII mjesec 2016. godine:

Oblasti industrijske proizvodnje	2015.	XII 2016.	$\frac{Q2016}{Q2015}$
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	11.981	12.861	107,3
2. Proizvodnja pića	1.678	1.464	0,87
3. Proizvodnja duhanskih proizvoda	400	359	0,89

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Tabela 36. Neto plaća u XII mjesecu 2015. i 2016. godine:

Oblasti industrijske proizvodnje	XII 2015.	XII 2016.
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	507 KM	538 KM
2. Proizvodnja pića	939 KM	999 KM
3. Proizvodnja duhanskih proizvoda	1.089 KM	1.028 KM

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

V. MJERE NOVČANIH PODRŠKI PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI

U skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Vlada Federacije BiH je na prijedlog Ministarstva donijela Program za 2016. godinu.

S tim u vezi u 2016. godini su propisane mjere poticaja proizvodnji kako slijedi:

5.1. NOVČANE PODRŠKE U BILJNOJ PROIZVODNJI

Tabela 37. Odobreni poticaji biljnoj proizvodnji u 2016. godini po vrstama poticaja

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/1-1	Br.	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura, voća, grožđa i maslina		
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)		3.089.200,38
	2.	Proizvodnja ječma i tritikala		435.596,54
	3.	Proizvodnja silažnog kukuruza		1.220.617,12
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)		774.968,40
	5.	Proizvodnja heljde		231.807,96
		Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja		96.834,00
	6.	Proizvodnja povrća		719.527,90
	7.	Proizvodnja grožđa, i maslina		726.424,65
	8.	Proizvodnja voća		257.297,49
	9.	Proizvodnja duhana u listu (Virdžinija i Berley i Hercegovački ravnjak -		137.025,00
A/1-2		Proizvodnja sjemena		
	10.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica		274.600,00

	11.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta		89.088,00
	12.	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)		39.100,00
	13.	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)		8.125,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala		
	14.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća		101.711,25
	15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća		657.289,85
	16.	Deklarirane sadnice vinove loze		99.823,50
A/1-4		Nerealizovane podrške iz 2014. godine		
	17.	Nerealizovani zahtjevi iz 2014. godine na osnovu redovnih proizvodnji		1.164.691,15
	18.	Nerealizovani zahtjevi iz 2015. godine, koji zbog nedostatka sredstava nisu bili plaćeni		371.778,40
		UKUPNO A/1	10.500.000,00	10.495.506,59

Tabela 38. Usporedni prikaz novčanih podrški u biljnoj proizvodnji za 2015. i 2016. godinu

	BILJNA PROIZVODNJA	Odobreni zahtjevi u 2015 UKUPNO (KM)	Prispjeli, a nerealizovani zahtjevi 2015. godine	Ukupno odobreni (realizovani i nerealizovani) zahtjevi u 2016. godini	Indeks 2016.g /2015. g	Ukupno nerealizovani zahtjevi iz 2016. godine- prijenos duga u 2017. godinu
	1	2	3	4	5	6
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva					
1	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	2.534.623,33		3.089.200,38	122%	46.781,25
2	Proizvodnja ječma i tritikala	229.074,16		435.596,54	190%	81.239,20
3	Proizvodnja silažnog kukuruza	2.187.753,00		1.220.617,12	56%	994.145,16
4	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	218.960,00		774.968,40	354%	
	Proizvodnja heljde	173.940,00		231.807,96	133%	6.000,00
	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja			96.834,00		
5	Proizvodnja povrća	1.086.333,00		719.527,90	66%	1.100,00
6	Proizvodnja grožđa i maslina	709.710,93		726.424,65	102%	
7	Proizvodnja voća	253.979,55		257.297,49	101%	
9a	Proizvodnja duhana (Virdžinija i Berley I Hercegovački ravnjak)	102.064,50		137.025,00	134%	
A/1-2	Proizvodnja sjemena					
10	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	78.240,00		274.600,00	351%	
11	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	23.680,00		89.088,00	376%	

12	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	39.440,00		39.100,00	99%	
13	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)	46.384,00		8.125,00	18%	
A/1-3	Proizvodnja sadnog materijala					
14	Deklarirane sadnice krošnjastog voća-	51.426,00		101.711,25	198%	
15	Deklarirane sadnice jagodičastog voća	384.975,85		657.289,85	171%	
16	Deklarirane sadnice vinove loze	79.299,00		99.823,50	126%	
17	SVEGA A/1-1do A/1-3	8.199.883,32	1.116.119,20	8.959.037,04	109%	1.129.265,61
	UKUPNO ZAHTJEVI ZA BILJNU PROIZVODNJU U 2016. GOD(SVEGA A/1 do A/3 + prijenos duga u 2017. godinu- kolona 6.) .		9.316.002,52	10.088.302,65	108%	
17	Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine po modelu poticaja redovnih proizvodnji, kao i člana 40. Pravilnika ("Službene novine FBiH br. 60/14 i 75/14) na osnovu redovnih proizvodnji - plaćeno u tekućoj godini	3.255.441,85		1.164.691,15		
18	Nerealizovani zahtjevi iz 2015 godine po modelu poticaja proizvodnji koji nisu bili isplaćeni zbog nedostatka sredstava u Programu poticaja za 2015. godinu			371.778,40		
	Ukupno plaćeni zahtjevi za biljnu proizvodnju u tekućoj godini (SVEGA A/1 do A/3 + isplaćeni dugovi iz prethodnih godina2014. i 2015. god.)	10.339.205,97		10.495.506,59	102%	

U Tabeli 38. data je struktura ostvarenih podrški za biljnu proizvodnju prema namjeni, odnosno vrsti podrške, uporedni pregled istih za period 2015/2016, te procenti ostvarenja proizvodnji kroz odnos 2015/2016. godine. Posebno su prikazani iznosi

zahtjeva za poticaje koji nisu realizovani u tekućim 2015. i 2016. godini, a koji su prebačeni kao nerealizovane podrške za plaćanje za naredni period.

Programom poticaja za 2016. godinu za biljnu proizvodnju je predviđen iznos 10.500.000,00 KM.

U strukturi ukupno odobrenih i plaćenih poticaja biljnoj proizvodnji u 2016. godini u iznosu od 10.495.506,59 ukupno obračunate podrške biljnoj proizvodnji za 2016. godinu, isplaćeno je 8.959.037,04 KM, a za obračunate i nerealizovane podrške iz prethodnih godina 2014. 2015. u iznosi 1.536.469,55 KM.

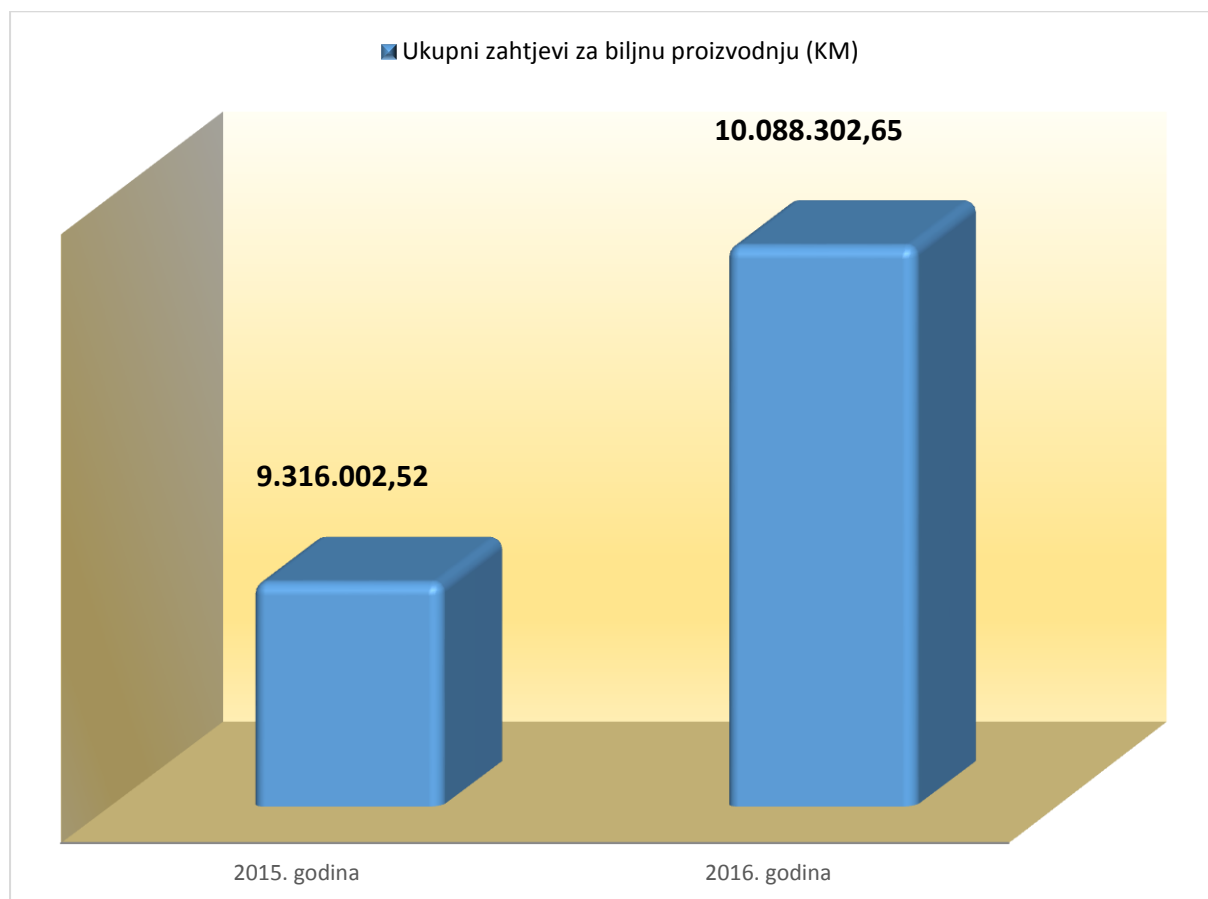
Od ukupno prenesenog duga po osnovu obračunatih poticaja za biljnu proizvodnju u 2014. godini koji je iznosio 6.222.694,00 KM plaćeno je 3.255.441,85 KM u 2015. godini, a u 2016. godini plaćeno je 1.164.691,15 KM.

U 2016. godini obračunati, a nerealizovani zahtjevi klijentima koji su ispunili sve propisane uslove za novčane podrške prema Programu poticaja u 2016., a koji se prenose kao dug u 2017. godinu iznose ukupno 1.129.265,61 KM.

Indeks poticaja 2015./2016. godina iznosi 108%, a rezultat je sljedećeg: zbira svih odobrenih (realizovanih i nerealizovanih) podrški u 2016. godini i zbira svih odobrenih (realizovanih i nerealizovanih) podrški u 2015 godini. Ova metoda obračuna indeksa primijenjena je iz razloga što su korisnici realno ispunili propisane uslove za svaku pojedinu proizvodnju po referentnim Programima.

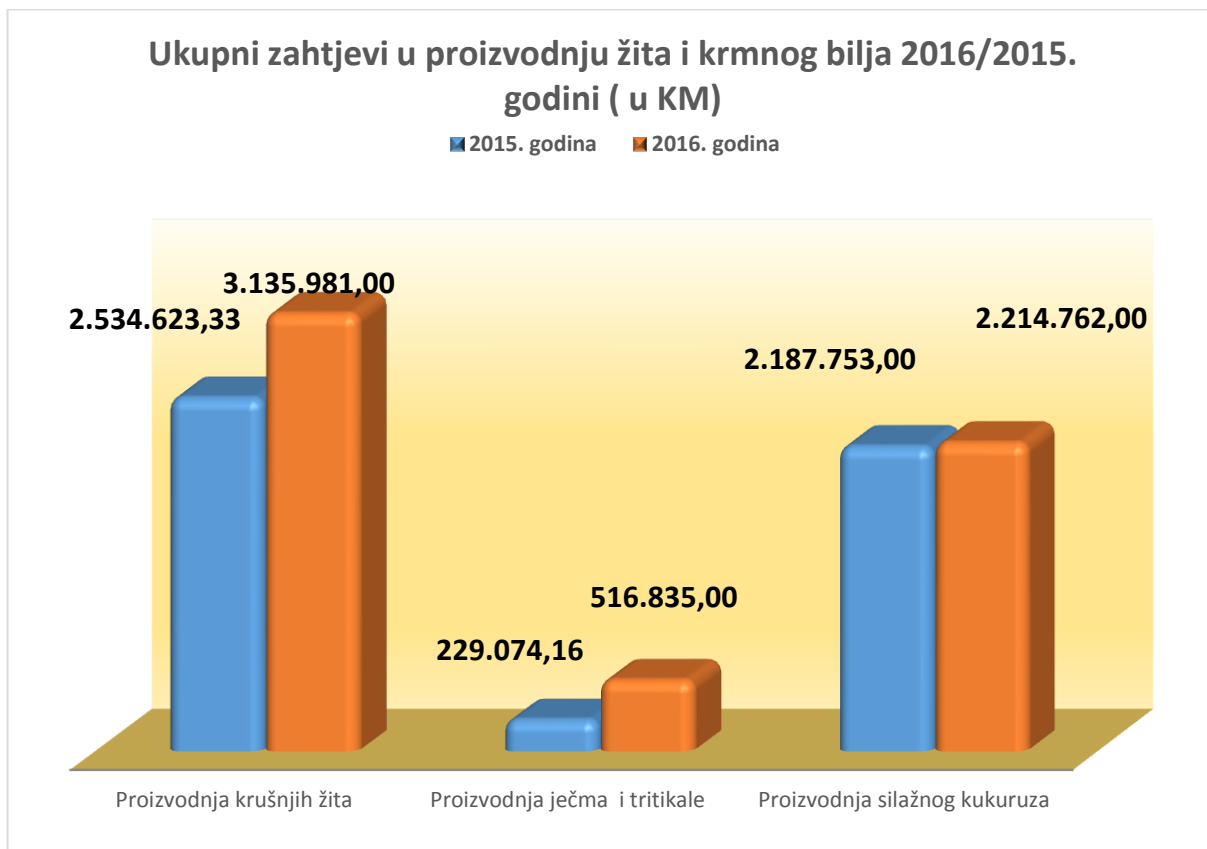
Procenat ostvarenja poticaja u biljnoj proizvodnji 2016/2015 godini, a uzimajući u obzir ukupne zahtjeve za biljnu proizvodnju (sve zaprimljene i odobrene zahtjeve - i realizovane i nerealizovane) iz tekućih godina i isplate prenesenih dugova iz prethodnih godina, ostvareni su u visini od 102 %.

Grafikon broj 30: Ukupno obračunati poticaji u biljnoj proizvodnji u 2015. i 2016. godini

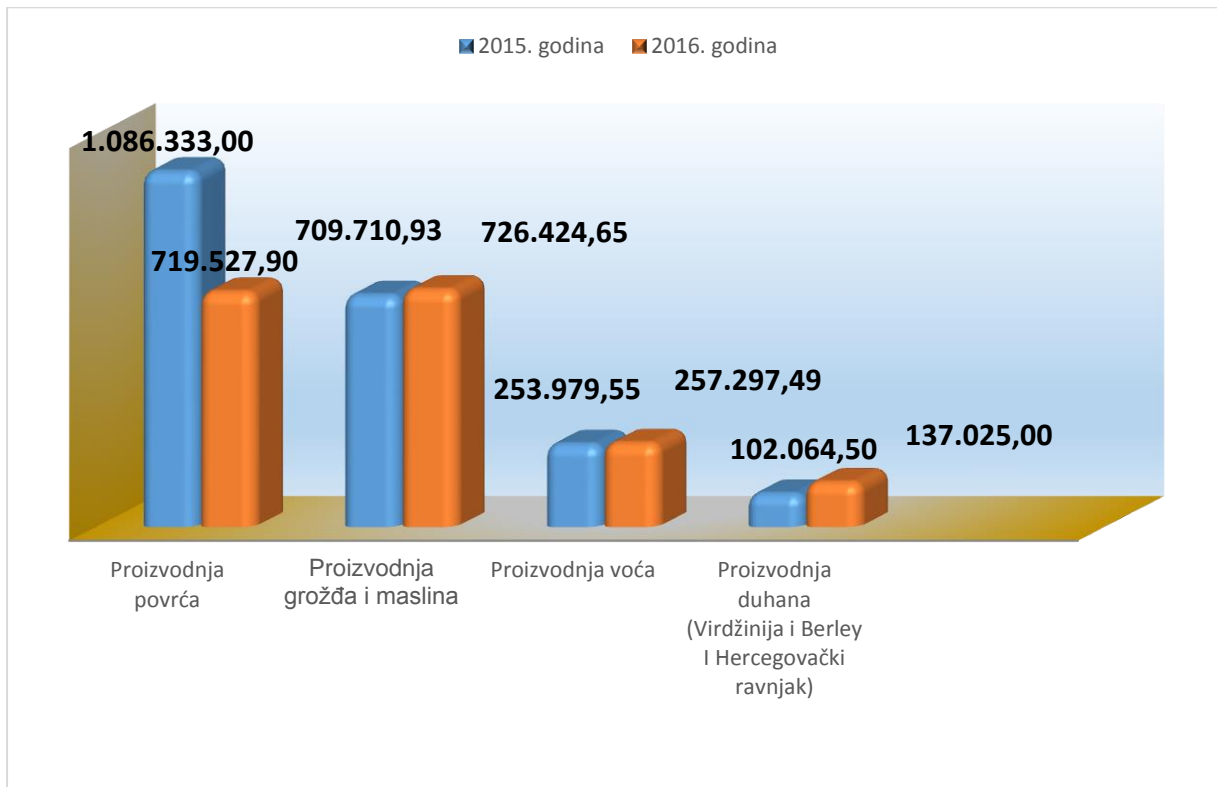
Ostvareni indeks porasta poticaja biljnim proizvodnjama je 8 %.

Grafikon broj 31: Obračunati poticaji proizvodnji žita i krmnog bilja u 2015. i 2016. godini:

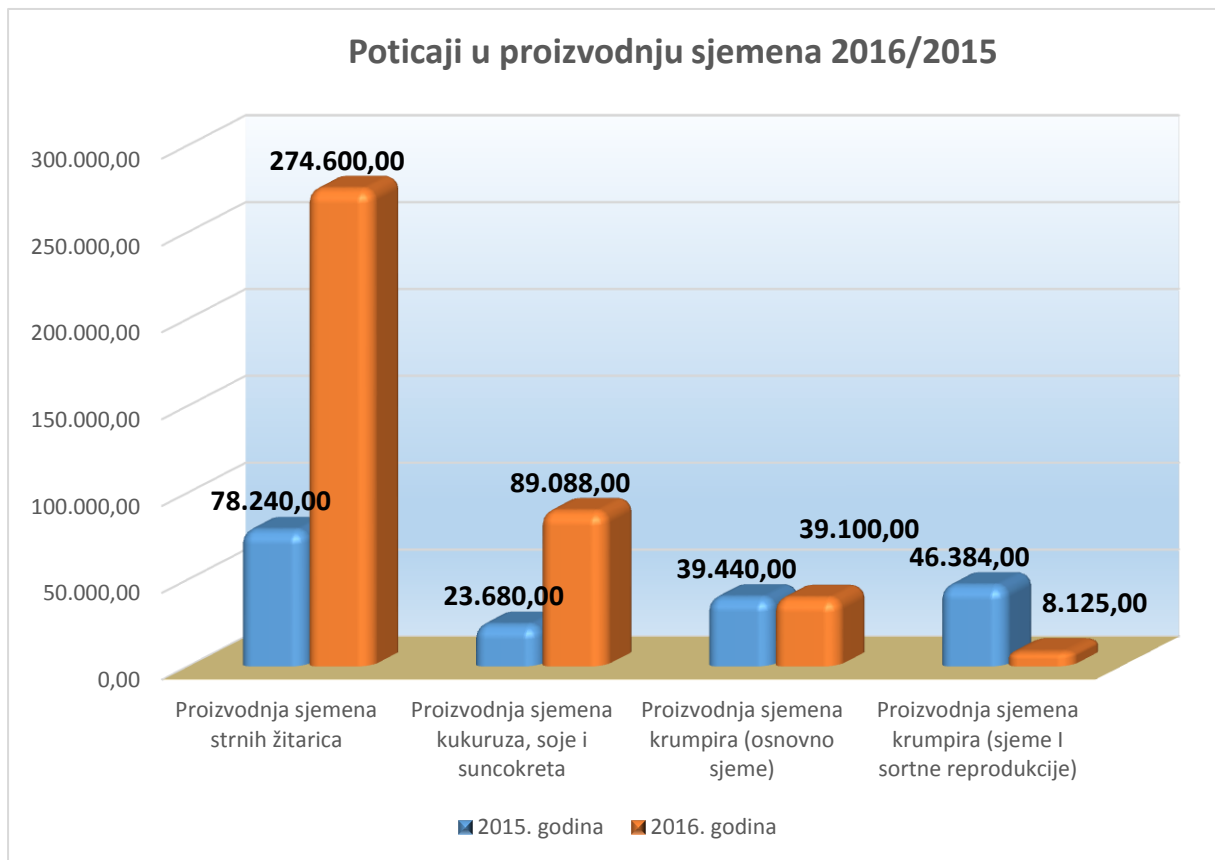
Poticajna sredstva za proizvodnju žita i krmnog bilja ne pokazuju značajan rast, osim rasta poticaja u proizvodnju krušnih žita, što je djelomično rezultat povećanja poticaja po jedinici mjere tj. poticaja KM/ha.

Grafikon broj 32. Obračunati poticaji za proizvodnju povrtlarskih, industrijskih kultura i voća u 2015/2016. godini

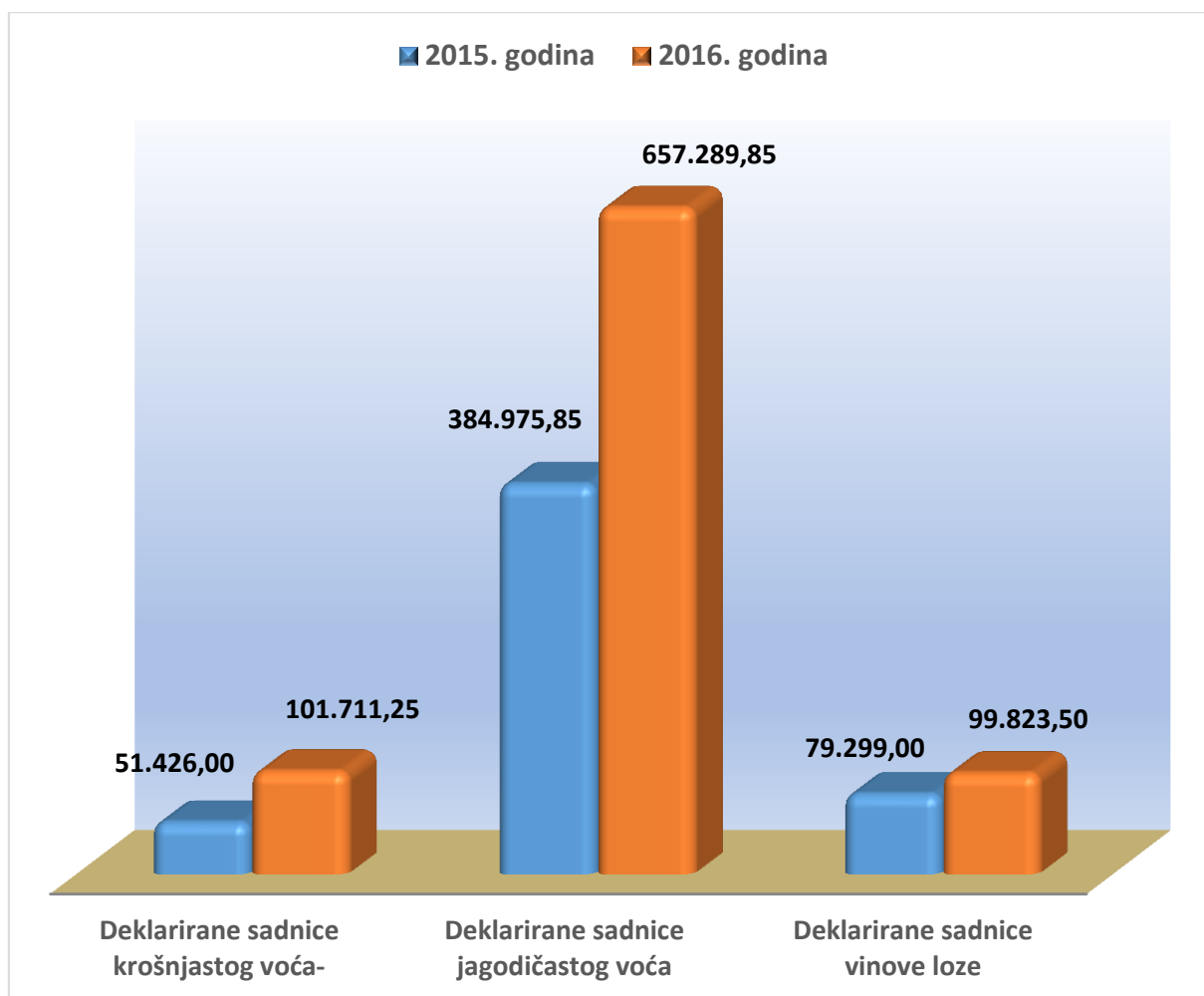
Poticajna sredstva za proizvodnju voća, industrijskih kultura i povrća uglavnom bilježi blagi rast osim poticaja povrću, koji bilježi značajniji pad. Razlozi smanjenja utroška poticajnih sredstava za proizvodnju povrća su što klijenti nisu ostvarili uslove propisane Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarenja prava na novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji za poziciju poticaja za povrće.

Grafikon 33. Obračunati poticaji proizvodnji sjemena i sadnog materijala u 2015/2016. godini

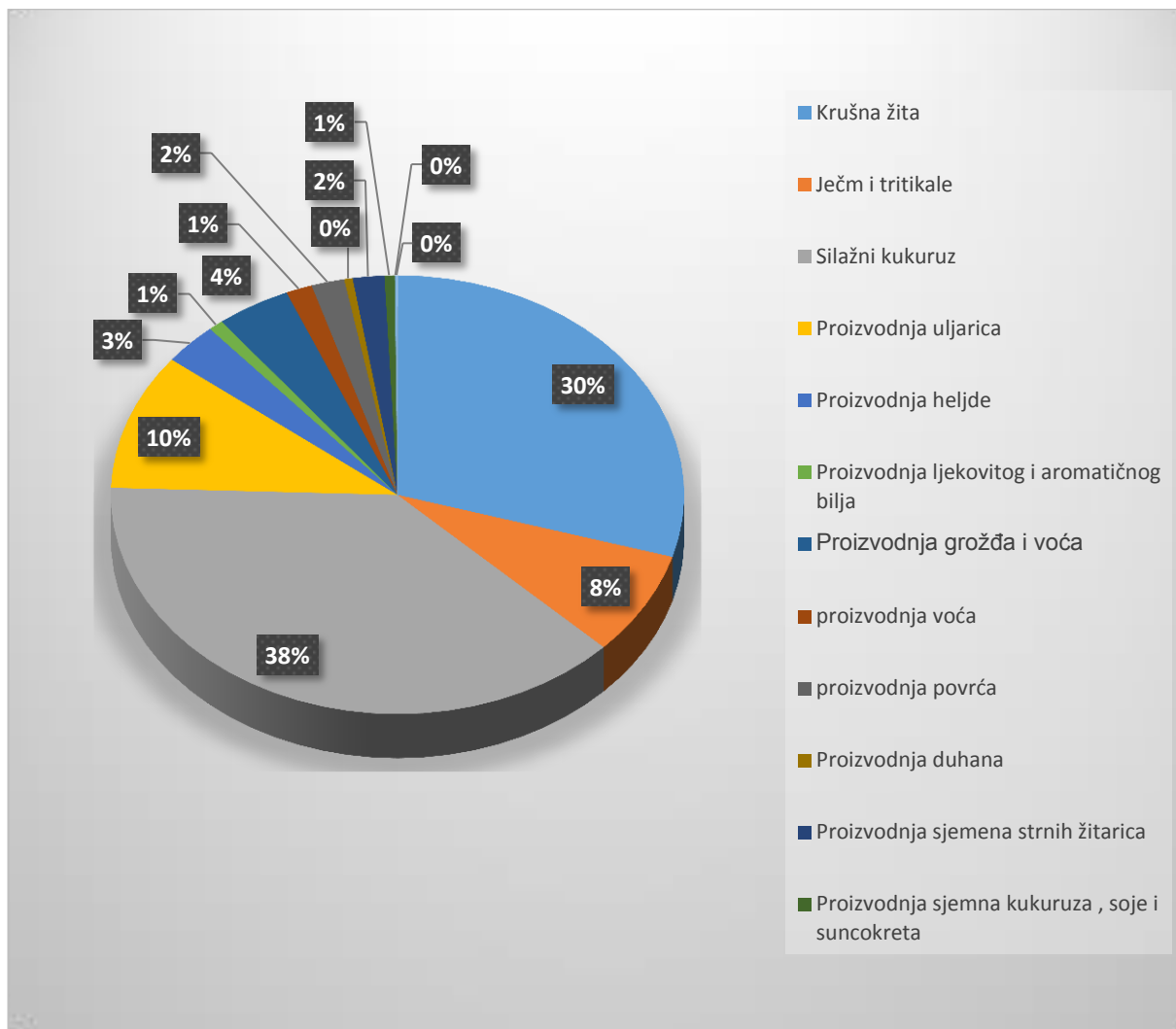

Poticajna sredstva za proizvodnju sjemena strnih žitarica, sjemena kukuruza i soje u 2016. godini bilježe veliki rast. Rast poticaja ovim proizvodnjama je preko tri puta, odnosno 351% za proizvodnju sjemena strnih žitarica 351%, i 376 za proizvodnju sjemena kukuruza, soje i suncokreta, zbog povećanja proizvodnje navedenih kultura u 2016. godini.

Grafikon 34. odobrene novčane podrške za proizvodnju sadnog materijala u 2015. i 2016. godini

Grafikon 35. Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji izraženi kroz udio pojedinih kultura u ukupnim poticanim površinama

Napomena: indikatori efekata biljne proizvodnje izraženi u hektarima rađeni su na bazi ukupno prispjelih realizovanih i nerealizovanih zahtjeva za isplatu poticaja biljnoj proizvodnji.

5.2. NOVČANE PODRŠKE U ANIMALNOJ PROIZVODNJI

Tabela 39. Odobreni poticaji u animalnoj proizvodnji u 2016. godini po vrstama poticaja

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/21-1	Br.	Govedarska proizvodnja		
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka		27.772.918,67
	2.	Držanje krava u sistemu otkupa mlijeka		0,00
	3.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja		3.359.147,16
	4.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz uvoza		0,00
	5.	Uzgoj rasplodne stoke- rasplodnih junica		3.784.401,40
		Uzgoj goveda u sistemu krava-tele		1.634.151,00
A/2-2		Ovčarska proizvodnja		
	6.	Proizvodnja ovčjeg mlijeka		35.087,84
	7.	Proizvodnja kozjeg mlijeka		51.541,70
	8.	Uzgoj rasplodne stoke- ovce		4.335.999,56
	9.	Uzgoj rasplodne stoke- koze		156.525,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja		
	10.	Proizvodnja svinjskog mesa- tov svinja		1.760.820,00
	11.	Uzgoj rasplodne stoke-krmača		59.250,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja		
	12.	Uzgoj 18-sedmičnih pilenki		79.128,00
	13.	Uzgoj matičnih jata pilenki teške roditeljske linije		135.147,60
	14.	Uzgoj matičnih jata pilenki lake roditeljske linije		0,00
A/2-5		Pčelarska proizvodnja		

	15.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica		67.680,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja		
	16.	Proizvodnja/ uzgoj slatkovodne ribe		2.090.498,41
		Proizvodnja/ uzgoj morske ribe		219.437,68
A/1-3		Nerealizovane podrške iz 2014. godine		
	17.	Nerealizovani zahtjevi iz 2014. godine na osnovu redovnih proizvodnji		6.494.088,75
	18.	Nerealizovani zahtjevi iz 2014. godine na osnovu člana 40. Pravilnika o načinu i uslovima za ostvarenje poticaja po modelu proizvodnji		128.573,80
		Nerealizovani zahtjevi iz 2015. godine po modelu proizvodnji kojima zbog nedostatka sredstava u Programu novčanih poticaja nije isplaćena podrška za 2015. godinu		4.396.591,95
		UKUPNO A/1	56.623.657,42	56.560.988,52

Tabela 40. Novčane podrške u animalnoj proizvodnji za 2015. i 2016. godinu:

POZI CIJA	ANIMALNA PROIZVODNJA	Odobreni zahtjevi u 2015 UKUPNO (KM)	Prispjeli, a nerealizovani zahtjevi 2015. godine	Ukupno odobreni zahtjevi u 2016. godini	Nerealizirani zahtjevi u 2016. godini, prijenos duga u 2017. godinu	Indeks 2016/2015
		1	2	3	4	5
A/2-1	Govedarska proizvodnja					
1	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	33.922.986,13	2277683	27.772.918,67	6.755.107,06	82%
2	Držanje krava u sistemu otkupa mlijeka	0,00			2.799.996,56	
3	Tov junadi iz domaćeg uzgoja	2.631.150,00	853200	3.359.147,16	39.150,00	128%
4	Tov junadi iz domaćeg uzgoja, od teladi iz uvoza	0,00				
5	Uzgoj krava prvotelki (rasplodne junice)	3.748.500,00	624300	3.784.401,40	4.050,00	101%
6	Uzgoj goveda u sustavu krava-tele	1.004.400,00	99450	1.634.151,00	33.750,00	163%
	SVEGA	41.307.036,13		36.550.618,23		88%
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja					
7	Proizvodnja svježeg ovčijeg mlijeka	100.121,10		35.087,84	5.715,00	35%
8	Proizvodnja svježeg kozjeg mlijeka	95.286,60		51.541,70	174.747,18	54%
9	Uzgoj rasplodne stoke ovce	3.904.110,00		4.335.999,56	44.535,00	111%
10	Uzgoj rasplodne stoke koze	118.195,00		156.525,00	0,00	132%
	SVEGA	4.217.712,70		4.579.154,10		109%
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja					
	Tov svinja	1.498.620,00		1.760.820,00	646.980,00	117%
	Uzgoj rasplodnih krmača	55.800,00		59.250,00		106%
	SVEGA	1.554.420,00		1.820.070,00		117%
A/2-4	Peradarska proizvodnja					
	Uzgoj 18-tjednih pilenki	153.012,30		79.128,00		52%
	Uzgoj matičnog jata, pilenke teške roditeljske linije	31.722,00		135.147,60		
	Uzgoj matičnog jata, pilenke lake roditeljske linije			-		
	SVEGA	184.734,30		214.275,60		
A/2-5	Pčelarska proizvodnja					
	Košnice pčela	51.675,00		67.680,00		
	SVEGA	51.675,00		67.680,00		
A/2-6	Ribarska proizvodnja					
	Uzgoj slatkovodne ribe	1.539.734,27		2.090.498,41	59.141,46	136%
	Uzgoj morske ribe	143.928,97		219.437,68		152%
	UKUPNO RIBARSKA PROIZVODNJA	1.683.663,24		2.309.936,09		137%
A/2-7	UKUPNO nerealizirne podrške iz 2016. godine				9.857.050,80	
	SVEGA A/2-1 do A/2-7	48.999.241,37	4.670.269,76	45.541.734,02		
	UKUPNO ZAHTJEVI ZA ANIMALNU PROIZVODNJU U TEKUĆOJ GOD. (A/2-1 DO A/2-7 KOL.3 + prijenos duga u narednu god.- kolona 4.)	53.669.511,13		55.398.784,82		103%
	Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine na osnovu redovnih proizvodnji-plaćeno u 2016.g	4.134.706,07		6.494.088,75		
	Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine na člana 40 Pravilnika, plaćeno u 2016. g.			128.573,80		
	nerealizovani zahtjevi iz 2015. godine po modelu poticaja proizvodnji, a plaćeni u 2016. goini			4.396.591,95		
	UKUPNO A/2 isplaćeno u tekućoj godini	53.133.947,44		56.560.988,52		106%

U Tabeli 40. gore data je struktura ostvarenih podrški za animalnu proizvodnju prema namjeni, odnosno vrsti podrške, usporedni pregled istih za period 2015/2016, te procenite ostvarenja proizvodnji kroz odnos 2016/2015 godine. Posebno su prikazani iznosi zahtjeva za poticaje koji nisu realizovani u tekućim 2015. i 2016. godini, a koji su prebačeni kao nerealizovane podrške za plaćanje za naredni period.

Programom poticaja za 2016. godinu za animalnu proizvodnju je predviđen iznos **56.623.657,42 KM**. U strukturi ukupno odobrenih i plaćenih poticaja biljnoj proizvodnji u 2016 godini u iznosu od 56.560.988,52 KM ukupno obračunate podrške animalnoj proizvodnji za 2016. godinu, isplaćeno je 45.541.734,02 KM, a za obračunate i nerealizovane podrške iz prethodnih godina 2014. i 2015. u iznosi 11.019.254,50 KM.

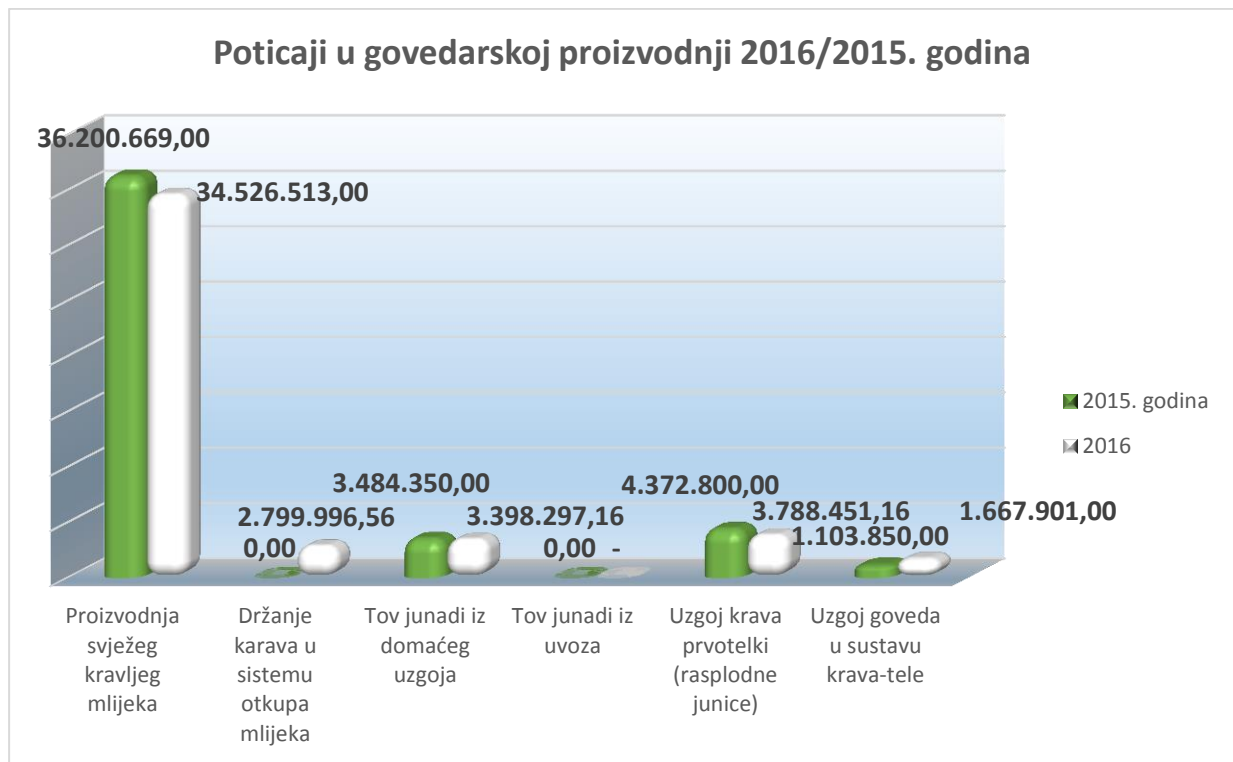
Od ukupno prenesenih nerealizovanih zahtjeva po osnovu obračunatih poticaja za animalnu proizvodnju u 2014. godini koji je iznosio 18.904.173,20 KM plaćeno je 4.134.706,07 KM u 2015. godini, a u 2016. godini plaćeno je 6.622.662,55 KM.

U 2016. godini obračunati, a nerealizovani zahtjevi klijentima koji su ispunili sve propisane uslove za novčane podrške prema Programu poticaja u 2016. godini, a koji se prenose kao dug u 2017. godinu iznose ukupno 9.857.050,80 KM. Razlog za povećanje duga iz 2016. godine, koji se prenosi kao obaveza za narednu, 2017. godinu, je prijenos nerealizovanih zahtjeva iz 2014. godine, koji su se sukcesivno isplaćivali i u 2015. i u 2016. godini, što je imalo za posljedicu nedostatak sredstava za isplate poticaja u 2015. i 2016. godini.

Indeks poticaja 2015/2016 godina iznosi 103%, a rezultat je sljedećeg odnosa zbira svih odobrenih (realizovanih i nerealizovanih) podrški u 2016.godini i zbira svih odobrenih (realizovanih i nerealizovanih) podrški u 2015. godini. Ova metoda obračuna indeksa primijenjena je iz razloga što su korisnici realno ispunili propisane uslove za svaku pojedinu proizvodnju po referentnim Programima.

Procenat ostvarenja poticaja u animalnoj proizvodnji 2016/2015 godini, a uzimajući u obzir ukupne zahtjeve za biljnu proizvodnju (sve zaprimljene i odobrene zahtjeve - i realizovane i nerealizovane) iz tekućih godina i isplate prenesenih nerealizovanih zahtjeva iz prethodnih godina, ostvareni su u visini od 106 %.

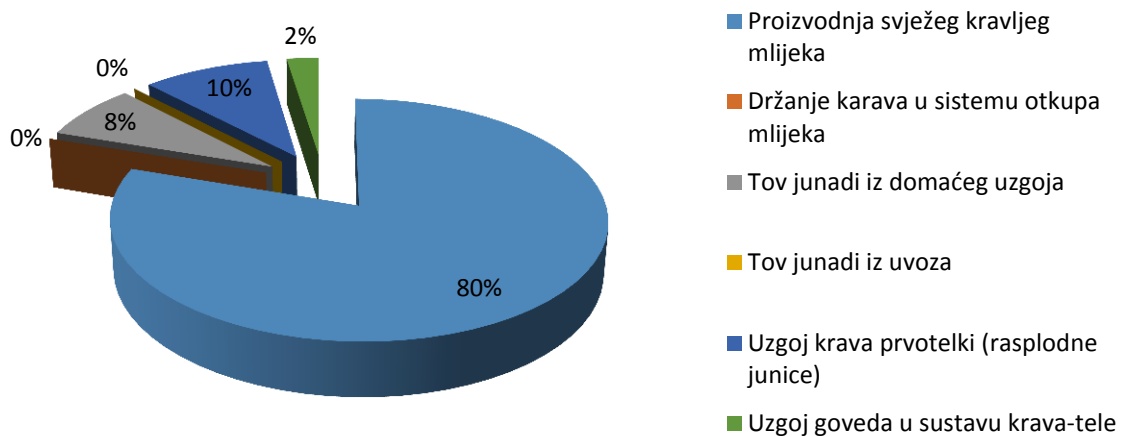
Grafikon 36. Obračunati poticaji govedarskoj proizvodnji u 2015. i 2016.

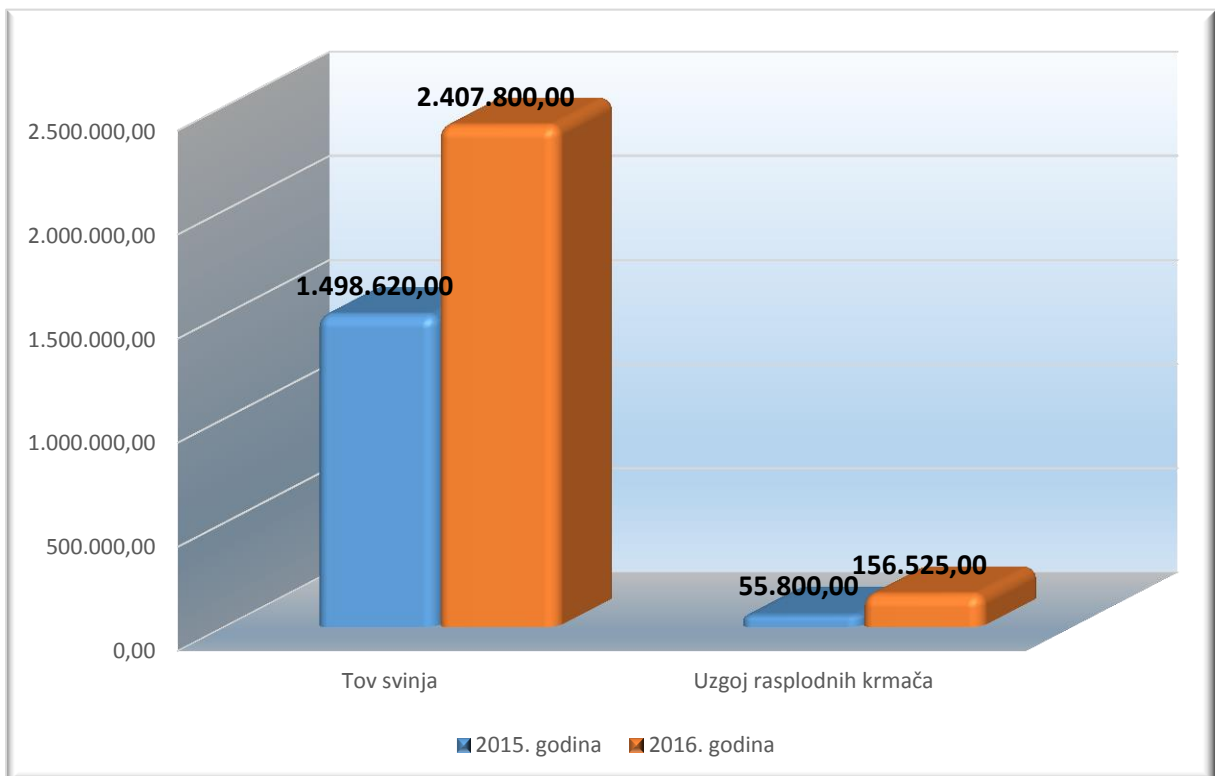
Iz Grafikona 36. vidljivo je koliko veliki udio poticaja u ukupnim poticajima u govedarstvu zauzimaju poticaji za mlijeko, što je još bolje izraženo u Grafikonu 37. kroz procentualno učešće poticaja u pojedinim proizvodnjama u govedarstvu.

Učešće poticaja za proizvodnju mlijeka je 80% u ukupnim poticajima u govedarskoj proizvodnji; 10 % u uzgoj krava prvotelki; 8% u tov junadi; 2% uzgoj goveda u sistemu krava tele.

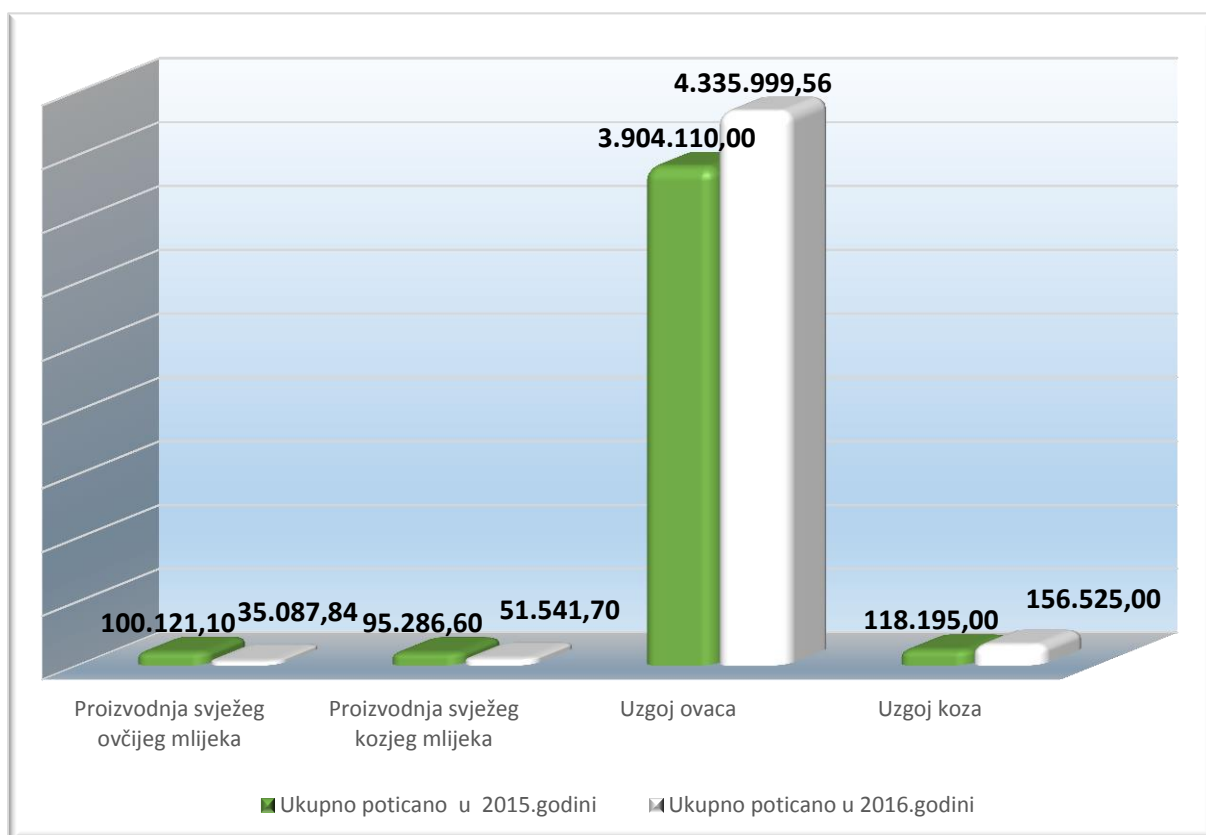
Grafikon 37. Procentualno učešće poticaja u pojedinim vrstama govedarske proizvodnje

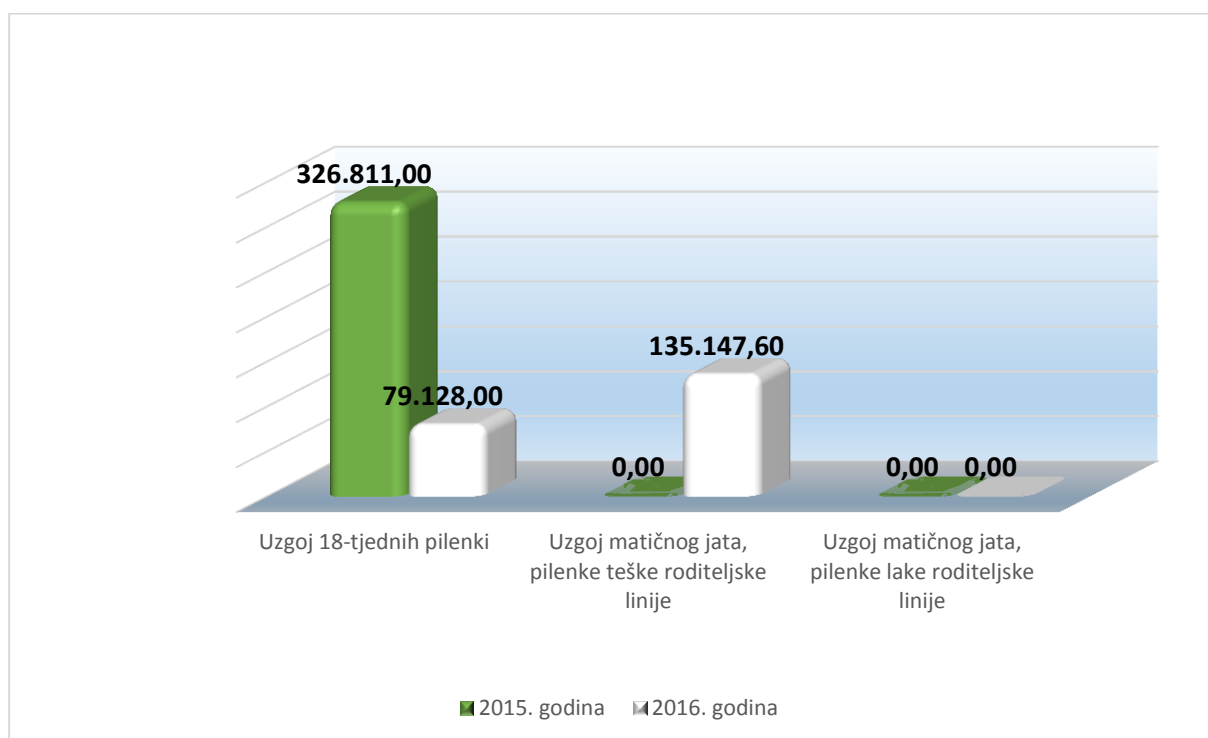
Grafikon 38. Obračunati poticaji svinjogojskoj proizvodnji u 2015. i 2016. godini:

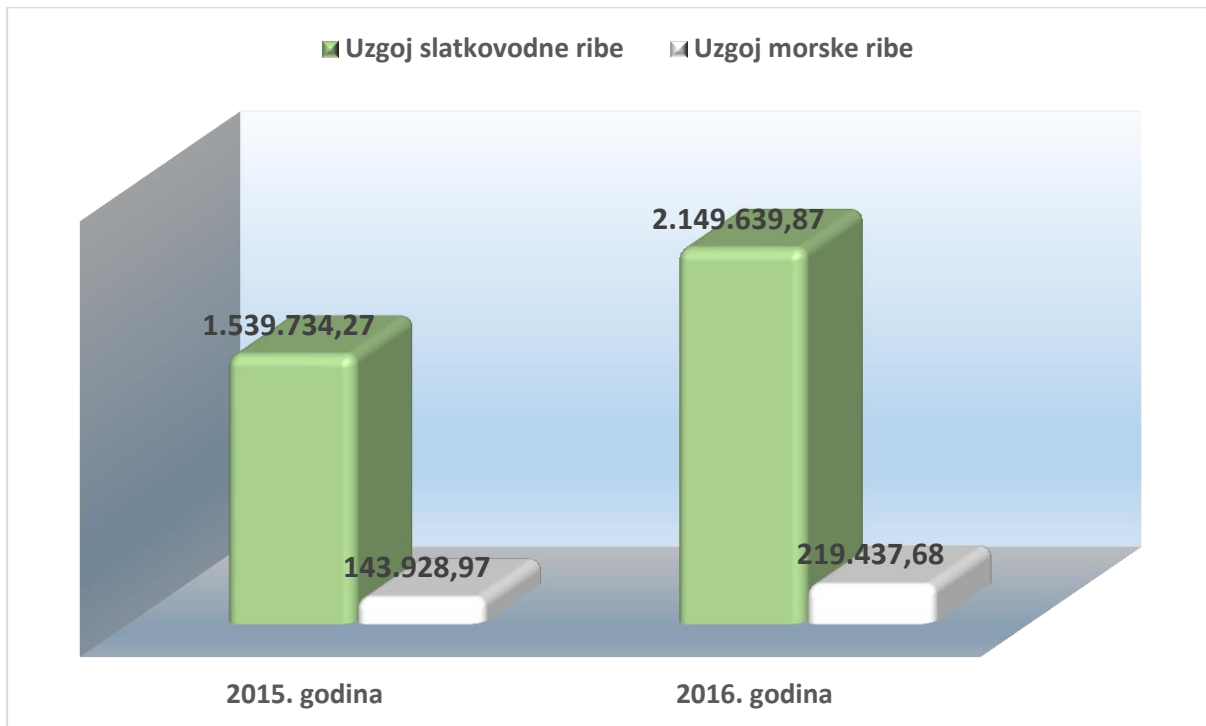
Grafikon 39. Obračunati poticaji ovčarskoj proizvodnji u 2015. i 2016. godini:

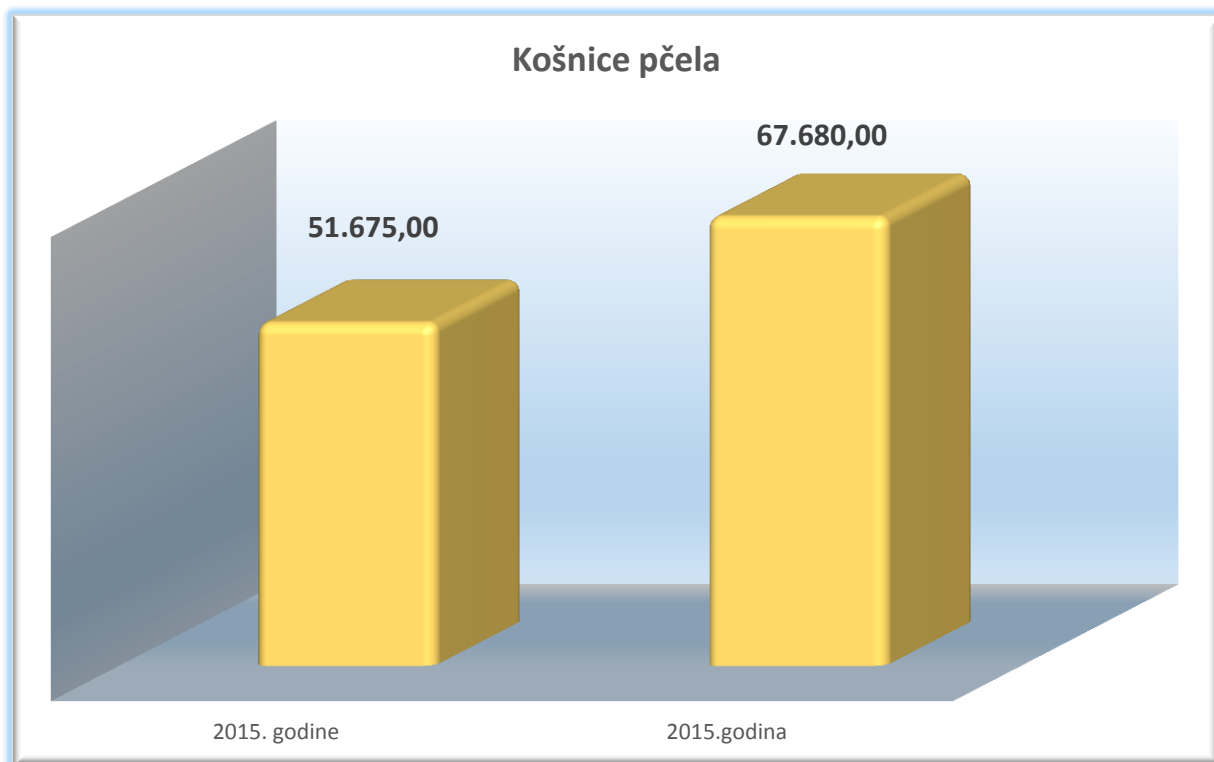
Grafikon 40: Obračunati poticaji peradarskoj proizvodnji u 2015. i 2016. godini:

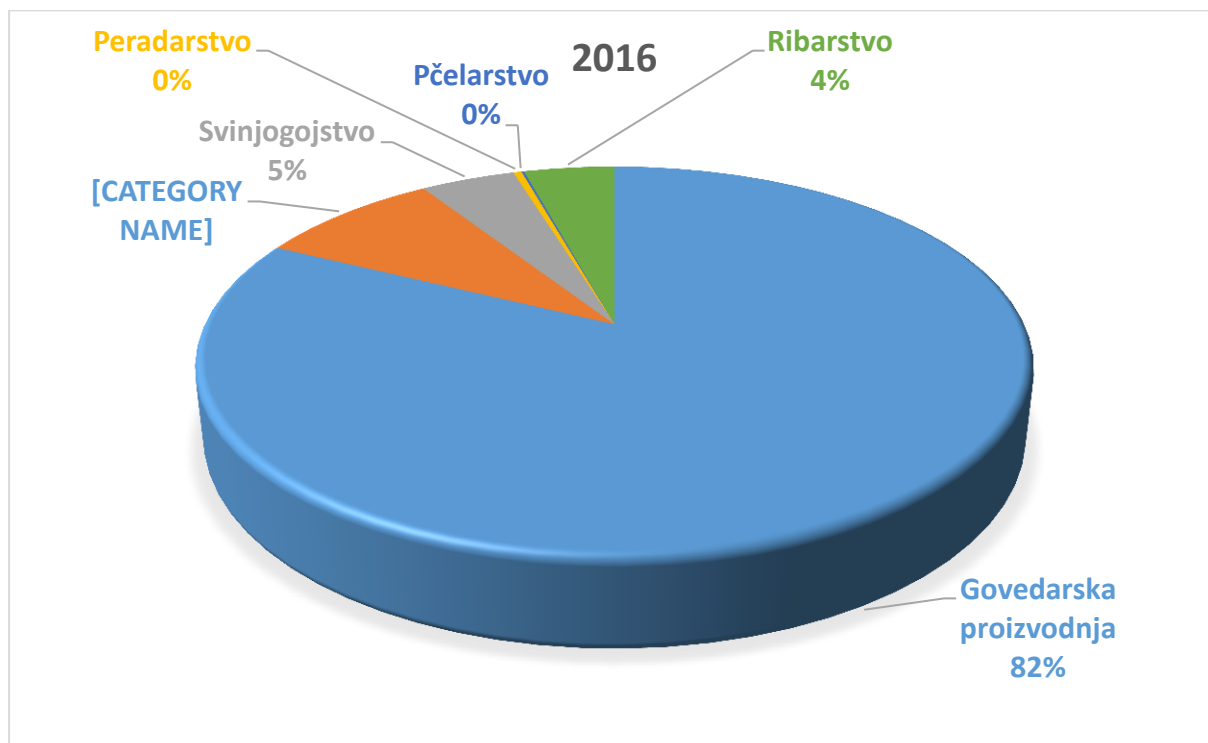
Grafikon 41. Obračunati poticaji ribarstvu u 2015. i 2016. godini:

Grafikon 42. Obračunati poticaji ribarstvu u 2015. i 2016. godini:

Grafikon 43. Indikatori efekata animalne proizvodnje izraženi su u KM.

VI. OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI

Ministarstvo je nastavilo sa praksom sufinansiranja učešća na privrednim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji, sufinansiranje naučnih i stručnih skupova, sufinansiranje sudjelovanja na privrednim manifestacijama, podrška radu zadružnih saveza i udruženja poljoprivrednika na nivou Federacije BiH, kao i finansiranje drugih zakonskih obaveza od značaja za Federaciju BiH.

S obzirom da je veliki broj poljoprivrednih proizvođača u našoj zemlji ostvario značajnu poljoprivrednu proizvodnju, a kao problem za plasman proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu mu predstavljaju nedostatak certifikata kojim dokazuje poštivanje određenih standarda, u Program je uvrštena i mjera sufinansiranja troškova standardizacije proizvoda/proizvodnje.

Nakon izvršenih dodatnih kontrola i provjera zahtjevi za podrške za proizvodnju izvozu, stvaranju ambijenata za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda otkupljenih od domaćih proizvođača, iz 2014. godine, realizovani su u 2016. godini.

Tabela 41. MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKE

E		Ostale vrste podrški	Planirano prema programu	Odobreno u KM
	1.	Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	49.995,29	49.995,29
	2.1	Sufinansiranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara, sajmovi iz oblasti poljoprivredno-prehrambenog sektora	1.160,05	1.160,05
	3.1.	Identifikacija izvornih, zaštićenih pasmina životinja (Bosansko brdski konj, domaća Buša, domaći magarac, i pas Tornjak)	0,00	0,00
	3.2.	Sufinansiranje izlaganja na privrednim manifestacijama od značaja za	6.610,39	6.610,39

		poljoprivredni sektor		
	4.1.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruga		609,05
	4.2.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti udruženja	2.240,87	2.131,82
	4.3.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti saveza		0,00
	5.1.	Sufinansiranje uvođenja i certifikacija standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	7.897,50	7.897,50
	6.2.	Nerealizovane podrške iz 2014. godine (nerealizovani zahtjevi iz Programa novčanih podrški za 2014.godinu na osnovu Pravilnika po modelu ostalih vrsta podrški (proizvodnja orijentisana izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda otkupljenih od domaćih proizvođača).	356.265,48	356.265,48
		UKUPNO E	424.669,58	424.669,58

Tabela 7. Sudske presude i rješenja po žalbama

F	Vrsta podrške	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
1.	Novčane podrške - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima provedenim po pravosnažnim sudskim presudama u oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama	400.000,00	399.692,11
	UKUPNO F	400.000,00	399.692,11

Tabela 42. Model ostalih vrsta podrške

	Ostale vrste podrški	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
1.	Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	0,00	0,00	11.072,01	0,00	21.176,65	0,00	17.746,63	0,00	0,00	0,00	49.995,29
2.1	Sufinanciranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara, sajмова iz oblasti poljoprivredno-prehrambenog sektora	0,00	0,00	633,55	526,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.160,05
3.2.	Sufinansiranje izlaganja na privrednim manifestacijama od značaja za poljoprivredni sektor	0,00	0,00	0,00	5.365,14	0,00	0,00	1.245,25	0,00	0,00	0,00	6.610,39
4.1.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruга	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	609,05	0,00	0,00	0,00	609,05
4.2.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti udruženja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.131,82	0,00	2.131,82
4.3.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti saveza	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.1.	Sufinansiranje uvođenja i certifikacija standarda u poljoprivredi i	0,00	0,00	0,00	7.897,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7.897,50

	prehrambenoj industriji											
6.1.	Nerealizovane podrške iz Programa za 2014.godine na osnovu Pravilnika po modelu ostalih vrsta podrški (proizvodnja orjentisana izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda otkupljenih od domaćih proizvođača).	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	356.265,48	0,00	0,00	356.265,48
	Svega E	0,00	0,00	11.705,56	13.789,14	21.176,65	0,00	19.600,93	356.265,48	2.131,82	0,00	424.669,58

Tabela 43. Sudske presude i rješenja po žalbama

		BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
1.	Novčane podrške - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima provedenim po pravosnažnim sudskim presudama u oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama	0,00	189.300,46	61.210,00	0,00	0,00	2.197,50	23.091,25	109.202,90	13.400,00	1.290,00	399.692,11
	Svega F	0,00	189.300,46	61.210,00	0,00	0,00	2.197,50	23.091,25	109.202,90	13.400,00	1.290,00	399.692,11

VII. PREGLED UKUPNO ODOBRENIH NOVČANIH PODRŠKI IZ PROGRAMA U 2016. GODINI

Programom za 2016. godinu planirana su novčana sredstva za poticaje poljoprivredi u iznosu od 67.880.586,80 KM.

Novčane podrške su realizovane u iznosu od 100% od planiranih sredstava (67.880.856,80) KM.

Tabela 44. STRUKTURA ODOBRENIH NOVČANIH PODRŠKI U 2016. g.

Odobrene podrške za 2016.g.	Iznos	Učešće %
Biljna proizvodnja	10.495.506,59	15,46%
Animalna proizvodnja	56.560.988,52	83,32%
Ostale novčane podrške	424.669,58	0,63%
Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama	399.692,11	0,59%
UKUPNO	67.880.856,80	100,00%

VIII. KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI U 2016. GODINI

Ministarstvo je poduzimalo mjere iz svoje nadležnosti u cilju osiguranja nadzora i kontrole namjenskog utroška sredstava za podrške. Ministarstvo je usko sarađivalo sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove (u daljem tekstu: FUZIP), te je dostavljalo inspekciji spiskove za kontrole.

U 2016. godini intenziviran je broj kontrola od strane nadležnih kantonalnih uprava za inspeksijske poslove, FUZIP-a kao i Ministarstva.

U 2016. godini na zahtjev Ministarstva vršena je kontrola od strane FUZIP-a kod 190 klijenata, od čega je u animalnoj proizvodnji 58 klijenata, biljnoj proizvodnji 77 klijenata, po modelu ostalih podrški 55 klijenata. Od kontrolisanih klijenata u animalnoj proizvodnji FUZIP je izdala 48 obavijesti da je aplikacija u skladu sa zakonskim propisima, 7 obavijesti da aplikacija nije u skladu sa zakonskim propisima, 3 rješenja o povratu sredstava. U biljnoj proizvodnji FUZIP je izdala 48 obavijesti da je aplikacija u skladu sa zakonskim propisima, 28 obavijesti da aplikacija nije u skladu sa zakonskim propisima, 1 rješenje o povratu sredstava. Po modelu ostalih vrsta podrški, FUZIP je izdala 7 obavijesti da je aplikacija u skladu sa zakonskim propisima, 38 obavijesti da aplikacija nije u skladu sa zakonskim propisima, 2 rješenja o povratu sredstava.

Po zahtjevima Ministarstva izvršena je kontrola po prijavama animalne proizvodnje po različitim uzgojima ukupno 642 kontrola od strane kantonalne inspekcije, od čega je konstatirano umanjene obračuna kod 64 klijenata, dok je 20 klijenata odustalo od tova, odnosno grla nisu zatečena na licu mjesta.

Timovi za kontrolu Ministarstva izvršili su kontrolu 18 zahtjeva za novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji, te nisu konstatovane nepravilnosti.

Nerealizovani zahtjevi iz prethodnih perioda su predviđeni Odlukom o usvajanju Programa utroška sredstava „Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima – poticaj za poljoprivredu“ utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2017.godinu („Službene novine FBiH“, broj 24/17) u ukupnom iznosu 19.176.894,20 KM, od čega je 1.164.436,60 KM po modelu poticaja za biljnu proizvodnju i 18.012.457,60 KM po modelu poticaja za animalnu proizvodnju. Nad istim se vrši dodatna administrativna kontrola i nadzor od strane Ministarstva, kao i nadležnih inspeksijskih organa.

IX. REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA I REGISTAR KLIJENATA

U Registru poljoprivrednih gazdinstava (RPG) i Registru klijenata (RK) Federaciji Bosne i Hercegovine do 31.12.2016. godine ukupno je registrovano 68.261 poljoprivrednih gazdinstava.

Od ukupnog broja registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (68.261) registrovano je 65.386 porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i 2.875 pravnih subjekata i obrta.

Ukupno je evidentirano 129.001 osoba, članova i nositelja u porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima i 18.764 zaposlenih u pravnim subjektima i obrtima.

U periodu od 01.01.2015 do 31.12.2016 u Registru poljoprivrednih gazdinstava i klijenata Federacije BiH registrovano je 1.291 novo gazdinstvo sa statusom obrtnika i 116 novih gazdinstava sa statusom privrednog društva.

Registracija obrta je u periodu 2015/2016 potaknuta Programom sufinansiranja samozapošljavanja u poljoprivredi u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje u sklopu kojeg je direktno finansirano otvaranje 474 nova obrta.

Također je uvedeno ograničenje poticaja za fizička lica do 6000 KM čime što je doprinjelo preregistraciji porodičnih gazdinstava u obrte i druge pravne subjekte.

Kroz nova privredna društva i obrtnike u navedenom periodu zabilježeno je povećanje broja zaposlenih u sektoru poljoprivrede (kroz obrte i privredna društva) za 2376 novouposlenih.

Ukupna površina obradivog poljoprivrednog zemljišta evidentirana u registru poljoprivrednih gazdinstava i klijenata u Federaciji iz RPG i RK iznosi 106.143,56 ha.

U registru je pored navedenog broja gazdinstava registrovano i 1.187 klijenata koji nemaju status poljoprivrednog gazdinstva (organizacije, udruženja, vjerske zajednice, obrazovne ustanove i.t.d.) koji mogu aplicirati na mjere ruralnog razvoja.

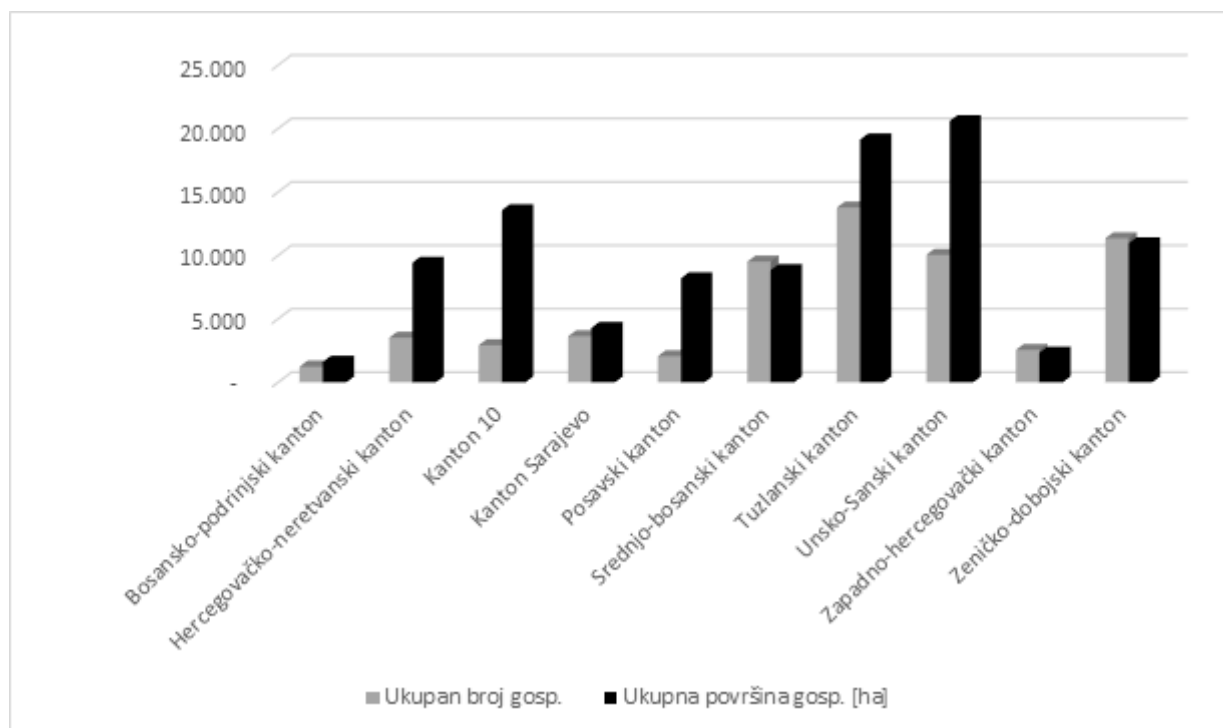
Registracija poljoprivrednih gazdinstava i klijenata, te ažuriranje podataka za poljoprivredna gazdinstva provodi se u 79 općina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabela 45. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po kantonima u 2016. godini

Sjedište gazdinstva	Zbirni podaci o gazdinstvima					
Kantoni	Ukupan broj gosp.	Ukupna površina gosp. [ha]	Broj porodičnih poljop. gosp.	Broj gosp. - pravnih subjekata	Broj članova porodičnih poljop. gosp.	Broj uposlenih u pravnim subjektima

Bosansko-podrinjski kanton	1.239	1.623	1.139	100	2.386	140
Hercegovačko-neretvanski kanton	3.520	9.417	3.389	131	8.172	1.277
Kanton 10	2.922	13.558	2.831	91	6.379	378
Kanton Sarajevo	3.630	4.287	3.392	238	6.718	2.447
Posavski kanton	2.064	8.195	2.004	60	3.602	271
Srednjobosanski kanton	9.513	8.837	9.371	142	20.978	3.825
Tuzlanski kanton	13.781	19.139	13.509	272	25.228	5.439
Unsko-sanski kanton	10.046	20.595	9.877	169	23.862	515
Zapadno-hercegovački kanton	2.550	2.333	2.474	76	5.513	810
Zeničko-dobojski kanton	11.357	10.959	11.100	257	21.566	1.654
Federacija BiH	60.622	98.943	59.086	1.536	124.404	16.756

Grafikon 44. Upisana poljoprivredna gazdinstva i ukupna površina gazdinstva u RPG

U cilju stvaranja povoljnijeg ambijenta za povećanje poljoprivredne proizvodnje bilo bi izuzetno važno usvojiti sljedeće:

X. PREPORUKE

1. Izdvojiti veća budžetska sredstava za poljoprivredu i prehrambenu industriju u skladu sa članom 3. stav (2) Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10) u iznosu od 3-6% ukupnih prihoda i primanja Budžeta Federacije BiH, kao i u skladu sa Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015.-2019.god. (Odluka Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine broj:01,02-24-1-780/15 od 08.06. 2015.godine).
2. U okviru rebalansa Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u 2017. godini ili na drugi način osigurati dodatna sredstva za isplatu svih nerealizovanih zahtjeva Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva prema klijentima iz prethodnog perioda.
3. Stavljanje u funkciju nekorištenog poljoprivrednog zemljišta u cilju povećanja poljoprivredne proizvodnje i povećanja zaposlenosti, te uspostava i vođenje informacionog sistema o poljoprivrednom zemljištu u cilju njegove zaštite.
4. Zauzimanje strožijeg stava od strane Vlade i Parlamenta Federacije BiH vezano za promet, korištenje, raspolaganje i zaštitu državnog poljoprivrednog zemljišta kao jednog od najvećeg prirodnog bogatstva i dobra od općeg interesa za Federaciju BiH.
5. Osigurati jednostavniji pristup kreditima za poljoprivrednike i poduzetnike, pogotovo one iz ruralnog područja, s posebnim osvrtom na Razvojnu banku Federacije BiH.
6. Povećati sredstva iz Budžeta Federacije BiH za Federalnu direkciju robnih rezervi kako bi se potaknulo osiguranje ugovorene proizvodnje i otkupa poljoprivredno-prehrambenih proizvoda od poljoprivrednih proizvođača kao i osigurali uslovi za proizvodnju i obezbjeđenje dovoljnih količina proizvoda za potrebe Robnih rezervi.
7. Potrebno je da Vlada Federacije BiH preispita odluku o zabrani upošljavanja novih službenika u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ili omogući internim premještanjem u okviru organa državne službe veću i bolju kadrovsku popunjenost u cilju ispunjavanja obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP-a) i drugih redovnih obaveza Ministarstva (izrada propisa, obrada zahtjeva novčanih podrški, jačanje interne revizije i kontrole novčanih podrški na terenu, bolje informatičko uvezivanje i praćenje poslova iz nadležnosti Ministarstva i sl.).
8. Ubrzati donošenje zakonskih i podzakonskih propisa, te izmjena i dopuna postojeće zakonske regulative od strane Vlade i Parlamenta Federacije BiH, što bi doprinijelo bržoj realizaciji poljoprivredne politike i stvaranju povoljnijeg ambijenta za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH.

9. Inicirati aktivniju ulogu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine na realizaciji aktivnosti iz njihove nadležnosti, i to: Izrada i usvajanje Zakona o hrani, Zakona o veterinarstvu, Zakona o izmjenama zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju, Zakona o vinu, Zakona o organskoj poljoprivrednoj proizvodnji, izrada strateškog plana ruralnog razvoja BiH; uspostava Sortne liste Bosne i Hercegovine, unapređenje poljoprivredne statistike i informacionog sistema (uspostavu dijelova budućeg IACS sistema u BiH uspostavom Sistema računovodstva na farmama (FADN), Informacijskog sistema o zemljišnim parcelama (LPIS) i Poljoprivrednog tržišnog informativnog sistema (PTIS) sa centralnom reprodukcijom podataka na državnom nivou), usklađivanje sistema zemljišnih registara i unapređenje procesa upravljanja zemljištem, pokrenuti vršenje poljoprivrednog popisa u BiH radi dobivanja preciznog uvida u stanje poljoprivrede u BiH; uspostavljanje operativne strukture za korištenje predpristupnih fondova EU i dr.

Sarajevo, 08.05.2017.godine